

vrede

TIJDSCHRIFT VOOR INTERNATIONALE POLITIEK

DOSSIER

India

Prometheus, houtsnede, 1954

Frans Masereel

- ▼ Wapenhandel
- ▽ Rusland
- Maastricht
- Israël
- Cuba
- Verkiezingen
- ex-Joegoslavië
- Interview Coolsaet
- Guatemala
- Zuid-Afrika
- NAVO
- Kernproeven
- België in de wereld
- "Het Sienjaal"
- Terugblik "Volksfront"
- Vredesweek

verschijnt tweemaandelijks
39ste jaargang - nr. 320 - juli-augustus 1996
afgiftekantoor Gent X
Vrede - Galgenberg 29 - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

Geloofwaardigheidsprobleem

Het Europa dat in de maak is ligt voor de meeste mensen ver van hun bed. Niet zonder reden. De gewone man heeft tot heden weinig positiefs ervaren van de Europese constructie. De 18 miljoen werklozen in de lidstaten en de ± 50 miljoen mensen die met een inkomen moeten leven dat onder het levensminimum ligt roept vragen op. Het sociaal Europa, waarover iedereen wel spreekt, blijkt niet de eerste zorg te zijn van de onderscheiden regeringen. Gaat het niet van kwaad tot erger?

De feiten tonen aan dat de nagestreefde eenheidsmunt, waarvoor in alle landen de werkers hard moeten inleveren, ook al geen garantie is voor een betere toekomst. En het Europees parlement dat eigenlijk door een kritische houding zo wat de waakhond zou moeten zijn van de openbare opinie, blijkt, op enkele uitzonderingen na, ook al niet goed geplaatst om het vertrouwen van de bevolking te winnen.

Nog recent werd door Magda Aelvoet (Agalev), Jaak Vandemeulebroecke (VU) en Anne Van Lancker (SP) een amendement ingediend om in de toekomst de 626 parlementsleden nog slechts op basis van de voorgelegde reisdocumenten te vergoeden. Vandaag ontvangen deze voor een reis naar Straatsburg of Brussel een forfaitaire vergoeding van 30 fr. per kilometer voor afstanden tot 400 km. Bijkomende kilometers worden vergoed aan 15 fr. De parlementsleden krijgen bovendien een verblijfsvergoeding van 8.459 fr. per dag aanwezigheid en forfaitaire bedragen voor algemene kosten zoals papier, postzegels, telefoon (119.704 fr.) en voor medewerkers (345.208 fr.) per maand. Deze bedragen worden bovendien jaarlijks geïndexeerd. De eigenlijke wedde van de Europese parlementsleden staat gelijk met die van een parlements lid van het land dat zij vertegenwoordigen.

Van de 626 parlementsleden stemden er slechts 32 voor het amendement, 328 stemden tegen en 112 waren gewoon afwezig!

Komt daarbij dat de commissarissen van de Europese Commissie met een wedde naar huis gaan van meer dan 7 miljoen frank per jaar en dus zeker ook niet te beklagen zijn. Is het dus niet normaal dat de Europese instellingen als weinig geloofwaardig bij de openbare opinie overkomen?

A.D.S.

Ja ... zei Petrus ... je zult waarschijnlijk in het T.V.-nieuws van vrijdag 10 mei ook ex-C.V.P.-voorzitter Johan Van Hecke gezien en gehoord hebben. Van op zijn bank reageerde hij als volgt op een spreker die een pleidooi hield voor een belasting op de grote vermogens. "Nog voor zo'n wet gestemd is zijn de rijken met hun geld reeds het land uit", zegde de C.V.P.-voorzitter. Wat een bekentenis! Bewijst dit niet dat noch regering of parlement maar de kapitalisten 's lands politiek bepalen? Bevestigt dit niet dat men met de "voelmachten" en wat ze de "modernisering van de sociale zekerheid" noemen niet de rijken maar de kleine man willen doen opdraaien?

INHOUD

EDITORIAAL	Wapenhandel	3
UITKLIJK	Verkiezingen in Rusland	4
MAASTRICHT	Moet het slechter gaan vooraleer het beter wordt?	5
MIDDEN-OOSTEN	Israëlische verkiezingen	6
CARAÏBEN	Preventieve gezondheidszorg in Cuba	7
VERKIEZINGEN		9-11
EX-JOEGOSLAVIË	Zes maanden vredesakkoord	12
INTERVIEW	Het buitenland van België - praten met Rik Coolsaet -	13
DOSSIER	India en zijn verwarde verkiezingen Profel De wereld kan wat leren van Kerala De kleine Indische landbouwer tussen hamer en aarbeeld Het kastensysteem in India Demografisch profiel van de kinderbevolking	17 19 20 22 23 24
CENTRAAL-AMERIKA	Vrede in Guatemala	26
ZUID-AFRIKA	Een Waarheidscommissie, een grondwet en ... schouderklopes	28
BEWAPENING & ONTWAPENING	De Europese Navo China's 44ste atoomproefneming	30 31
INTERNATIONAAL	België in de wereld	32
BOEKBESPREKING	Het Sienjaar	33
25 JAAR GELEGEN IN VREDE - VREDESINITIATIEVEN		35
TERUGBLIK	De duizend dagen van het Volkfront in Frankrijk	36
VOOR DE VUIST	Voorkom Geweld - vredesweek 1996	39

Verleenden hun medewerking aan dit nummer: Georges Spriet - Willy Courteaux - André De Smet - Ludo Abicht - Michel Vanhoorne - Rik Coolsaet - Ludo De Brabander - Antoine Uytterhaeghe - Mark Marissens - Jaak Perquy - Rudolf Boehm - Albert De Coninck en Jeanne Provost.

vrede

Tijdschrift -
6 nummers per jaar
"Vrede"

Studie- en informatiecentrum voor
vredes- en
ontwikkelingsproblematiek v.z.w.

REDACTIE-BEHEER PUBLICITEIT:

Galgenberg 29 - 9000 Gent
Psk. 000-0956015-80
Vrede v.z.w. - 9000 Gent
Tel. (09) 233 46 88
Fax (09) 233 56 78

LEESGELD:

110 fr. los nummer
600 fr. per jaar
700 fr. instellingen met factuur
800 fr. Nederland of

43 gulden op postbank giro nr. 5267830 van
Ad Woudenberg / VREDE postbus 92311
1090 AH Amsterdam

STEUNABONNEMENT: 1.000 Fr.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:

Michel Vanderborght
Beukendreef 15 - 9401 Pollare - Ninove

ABONNEMENTDIENST: Loty Verweest

Overname van artikels en tekeningen is slechts
toegelaten mits bronvermelding en toezending
van een presentemplaar.

REDAKTIE:

Lucien Bollaert, André De Smet, Jan Olsen,
Georges Spriet, Victor Stuyck, René Van Nerum,
Ludo De Brabander.

REDAKTIESECRETARIS:

Lucien Bollaert.

HOOFDREDAKTEUR:

André De Smet.

De ondertekende artikels beantwoorden niet
noodzakelijkerwijze aan het standpunt van de
redactie.

Wordt gedrukt op kringlooppapier.

OFFSET DRUK:

"Nevelland", B.W., 9850 Nevele.

Wapenhandel

In 1991 werd de wet op de wapenhandel gestemd in ons parlement. Meteen gaf dit aan dat onze bewindslui van oordeel waren dat wapens niet zomaar een handelsgoed zijn. Een speciale wet was nodig.

De vredesbeweging vond dat een stap voorwaarts maar kloeg over de brede interpretatiemogelijkheid, dus uitholling, van de wet. Over een blijvend gebrek aan transparantie, over het benadrukken van het economische nut (deviezen, tewerkstelling) van de wapenindustrie in plaats van reconversie.

Toen bleek dat België voor 12 miljard fr. wapenuitvoer naar het Midden-Oosten ging realiseren (juni 1991), en dat ook de nieuwe wet - die toen nog moest goedgekeurd worden 5 augustus 1991 - dit niet zou kunnen verhinderen, kwam er heel sterk protest uit de vredeskringen.

Intussen blijkt het ook met de ingeschreven wettelijke parlementaire controle niet zo eenvoudig te lopen.

Het jaarlijks rapport over de Belgische wapenexporten dat aan het parlement dient overgemaakt te worden legt wel bijzondere wegen af. Dat bewijst het relaas van Agalev-voorzitter tegenwoordige Lode Vanoost. Hoewel het rapport over 1994 midden 1995 klaar was, werd het maar op 27 december overgemaakt aan de Kamer. De volksvertegenwoordigers vernemen dan pas op 17 februari 1996 dat het 'ter inzage' ligt bij de betrokken diensten. Het kan ter plaatse geconsulteerd worden maar alleen door de volksvertegenwoordigers zelf, en er mogen geen fotokopies worden genomen. Lode Vanoost besloot het dan maar eigenhandig over te schrijven.

Zoals in het jaarverslag 1993 is er ook nu geen informatie beschikbaar over welke wapens naar welk land werden gestuurd. Het gaat om regio's. Het wordt dus een onmogelijke taak om effectieve controle uit te voeren.

De totale export van de categorieën wapens in dit rapport behandeld behelst voor 1994 11.402.620.000 fr. Een hele reeks producten die onder de wapenwet vallen (radars, radio-apparatuur, communicatie-apparatuur, optische apparatuur...) worden op basis van internationale afspraken met een andere code opgetekend en vallen dus niet onder deze statistieken.

Het blijkt dat we vooral uitvoeren naar het Nabije en Midden-Oosten (4,12 miljard fr.) en de overige Aziatische landen (3,71 miljard fr.), landen in Europa zijn goed voor 1,65 miljard fr.

De voornaamste wapensoorten zijn: oorlogswapens andere dan revolvers, pistolen en blanke wapens: 2,97 miljard BF; delen en toebehoren van deze oorlogswapens: 2,19 mil-

jard fr.; munitie en projectielen voor oorlogsdoeleinden andere dan patronen: 3,99 miljard.

Het Zweedse SIPRI-rapport zegt dat België in 1994 2,84 miljard fr. exporteerde. Voor 1995 spreekt dit rapport over 5,3 miljard fr. Dze cijfers verschillen met het Belgisch rapport omdat SIPRI het niet heeft over de lichte wapens. Volgens het V.N.-wapenregister voor zwaar oorlogsmaterieel verkocht België in 1994 14 gepantserde gevechtsvoertuigen aan Groot-Brittannië, 263 van die voertuigen aan Mexico, en 25 (tweedehands) gevechtsvliegtuigen aan Chili.

Wat de vredeskrachten enorm stoort is de ondoeltreffendheid van zogenaamd positieve bepalingen in de wet, en ook in de

Europese gedragscode voor wapenexporten. Zoals onlangs nog uit de parlementaire vragen bleek in verband met een (kleine) wapenlevering aan Guatemala zou een producent in Vlaanderen van de bevoegde minister Derycke geen uitvoervergunning krijgen, terwijl een producent op Waals grondgebied van de bevoegde minister Maystadt die wel heeft gekregen. Lode Vanoost (Agalev) en Anceaux (VU) kondigden toen initiatieven aan om de 'zwarte lijst' uit te

breiden. Het is duidelijk dat deze wapenwet ons niet vooruit helpt in de strijd tegen de wapenhandel. Ze is niet echt effectief, ze werkt de doorzichtigheid van die duistere handel niet in de hand.

Bovendien willen onze bewindslui op Europees vlak "de wapenmarkt efficiënter maken, de wapenindustrie rationaliseren, aanbestedingsprocedures standaardiseren, het uitvoerbeleid harmoniseren als voorwaarde voor een nauwe Europese samenwerking op gebied van wapenproductie en de verdere uitbouw van een Europese industriële basis van wapenuitrustingen".

Wapenproductie en wapenhandel zijn tegengesteld aan opbouw en ontwikkeling. Omdat ze zoveel fondsen opslorpen die nu niet voor civiel nuttige zaken kunnen gebruikt worden. Omdat ze dienen voor onderdrukking, dominantie, moord. Omdat ze in hoedzaak een systeem, leiders, in stand houden die de overheersing van, of de afhankelijkheid ten opzichte van het noorden niet in vraag stellen of eerder bestendigen.

Het is wenselijk dat de openbare opinie dit niet uit het oog verliest.

Georges Spriet

Verkiezingen in Rusland

Op het ogenblik dat deze aflevering van Vrede verschijnt, weten we waarschijnlijk al wie president van Rusland is geworden of zal worden. Het zal wel Jeltsin wezen, maar daar wil ik het hier niet over hebben. Mijn vraag is: wat heeft het westen in Jeltsin gezien, dat hem zo eenparig en met een hardnekkigheid die op enthousiasme lijkt gesteund heeft; en dat, als hij herkozen wordt, de zucht van opluchting van hier tot aan de Stille Oceaan zal te horen zijn?

Wie en wat Jeltsin is, weten we ongeveer vanaf de aanvang van zijn optreden. Een sluw, brutaal, onberekenbaar en onbetrouwbaar iemand, autoritair en alles behalve eens democraat, en daar bovenop een dronkaard. De Russische dissident-tot-in-het-graf Alexander Zinoviev wil al een doordraver, maar hij heeft geen ongelijk als hij de figuur van Jeltsin vergelijkt met Stalin (afgezien van het dronkenschap dan, want Stalin goot zijn glazen vodka leeg in de bloempotten). Dat wil niet zeggen dat hij een regime zal installeren dat op dat van Stalin lijkt: historisch gezien is daarvoor de tijd voorbij; maar wel dat zijn persoonlijkheidsstructuur van dezelfde orde is.

Dit zijn dus andere tijden. Wat zijn de meest opvallende prestaties van Jeltsins bewind? Hij heeft een einde gemaakt aan een gescleroseerde en corrupte bureaucratie en aan de generationaliseerde planeconomie, en die zijn nu vervangen door sociaal-economische chaos die geleid wordt door een maffia die voor een deel is ontstaan uit de vroegere nomenclatura. Dit draagt de naam "vrije markt" en is dus in het westen het geheim van zijn succes.

Tot de politieke hoogtepunten van zijn bewind behoort het bombarderen van het parlement toen dat met hem overhoop lag, een gebeurtenis die zelfs in de woeligste momenten van de geschiedenis van Latijns-Amerika niet zo vaak is voorgekomen.

Het klapstuk op dat alles is zijn poging tot het uitroeien van de Tsjetsjeense bevolking, dat in het westen op (goedkeurende?) stilte is onthaald. Kunnen we ons voorstellen welk gehuil in de "vrije wereld" zou zijn opgegaan, als dit gebeurd zou zijn onder het bewind van Breznev of Chroetsjov? Nu doet men dit af als een louter binnenlandse aangelegenheid, betreurenswaardig misschien, maar onvermijdelijk, en die Tsjetsjenen zijn ook geen doetjes en is er daar ook geen sprake van een Tsjetsjeense maffia? Dat zal wel, maar als we eens wilden ophouden met alleen die onderdrukte volkeren aan onze boezem te drukken die we als smetteloze en onschuldige engelen kunnen beschouwen? Er bestaat geen engelachtig volk, en het feit van onderdrukt te worden levert de onderdrukte niet automatisch een brevet van deugdzaamheid. De Ieren waren (en zijn) geen engelen, de Polen waren dat niet, de Algerijnen waren dat niet en de Palestijnen zijn dat ook niet, en zo kun je nog lang doorgaan. De kwestie is, dat het Kaukasische volk, de Tsjetsjenen, die de vorige eeuw door de Tsaren ingepalmd zijn (lees "Hadji Moerat" van Tolstoj) die vreemde bezetting nooit geaccep-

teerd hebben, en dat het oproer daar al die tijd op de loer heeft gelegen om los te barsten. Ook Stalin had er mee af te rekenen, en heeft een groot deel van de bevolking van dat gebied naar Azië gedeporteerd. Jeltsin kan dat natuurlijk niet meer, en heeft dus naar een andere methode moeten grijpen: systematische uitroeiing en het platbombarderen van steden en dorpen. De Tsjetsjeense oorlog is dus noch min noch meer dan een neo-koloniale oorlog, die even wreed is als wat zich de afgelopen jaren in ex-Joegoslavië heeft afgespeeld. Maar Jeltsin wordt niet voor een rechtbank gedaagd om berecht te worden wegens volkerenmoord. Nee, men stopt hem massa's geld toe opdat hij toch maar als president zou worden herkozen in een land dat onder zijn bewind verworden is tot een chaos die in hoofdzaak beheerst wordt door misdadigheid.

De Tsjetsjeense oorlog is een neo-koloniale oorlog, even wreed als de oorlog in ex-Joegoslavië. Maar Jeltsin wordt niet voor de rechtbank gedaagd om berecht te worden wegens volkerenmoord. Nee, men stopt hem massa's geld toe opdat hij opnieuw president zou worden.

Waarom? Het antwoord ligt voor de hand: als Jeltsin niet verkozen wordt, zou de nieuwe president wel eens een communist kunnen zijn. Het spook waart weer rond. En stel dat Jeltsin wordt opgevolgd door zijn communistische rivaal, wat dan? Zal Zjoeganov Rusland terugleiden naar de periode van Breznev, of die van Chroetsjov, of die — horresco referens! — van Stalin? Je moet al een extreem-primitieve opvatting over de loop van de geschiedenis hebben om te denken dat zoiets tot de mogelijkheden behoort. De geschiedenis keert nooit terug naar zijn vorig punt, en elke poging daartoe is tot mislukking gedoemd. Wat dan? Wat wil Zjoeganov? Hij wil de Russen werk geven, sociale zekerheid, een gegarandeerd pensioen. Lovenswaardig, daar kan iedereen het mee eens zijn. Kan hij die beloften waar maken? Waarschijnlijk niet, zeker niet op korte of zelfs middellange termijn. Wat stelt Jeltsin daar tegenover? Niets. De man heeft geen enkele visie, tenzij aan de macht blijven als een visie kan worden beschouwd. Maar omdat hij toch iets moet zeggen in zijn verkiezingscampagne, praat hij zijn rivaal maar een beetje na. Als hij ideeën heeft over hoe hij in Rusland een beetje orde en welvaart kan scheppen, heeft hij die in elk geval angstvallig verborgen gehouden. Dat hij de troepen nu terugtrekt uit Tsjetsjenië is een louter electorale stunt. Over de toekomst van dat land is immers nog niets beslist, maar intussen ligt het wel in puin.

Het bilan van Jeltsin

De krant "Le Monde" (16/6) citeert volgende gegevens over het Rusland van Jeltsin. De gemiddelde levensduur is vandaag nog slechts 58 jaar tegenover 65 in 1987. De inkomsten van een doorsnee-Rus daalden in 1995 met meer dan 13%. Het aantal armen steeg, volgens officiële statistieken, met 12%. Een vierde van de bevolking, d.w.z. 36 miljoen personen, leeft met een inkomen onder het levensminimum 1.800 fr. per maand. Rond de 60% van de bevolking verdient minder dan het gemiddelde loon dat 4.200 fr. per maand bedraagt. De werkloosheid steeg met 8% in 1995 (6% in 1994) en zou volgens experts tot 14% oplopen. Ondertussen werpen de nieuwe rijken de dollars door deuren en vensters... (ads)

Voor het westen is enkel dit éne punt van belang: dat Jeltsin die communist buiten de deur houdt. De westerse inspiratie van de politiek tegenover Rusland is dus nog altijd dezelfde als vanaf de opkomst van het communisme aidaar: de allerprimitiefste uiting van de allerprimitiefste reactie.

W. Courteaux

Moet het slechter gaan vooraleer het beter wordt?

Vandaag moeten offers gebracht worden maar morgen... morgen... zal het met de eenheidsmunt beter worden. Dit is zowat de theorie van regeringsverantwoordelijken en sommige politieke leiders.

Reeds toen de eerste stappen werden gezet naar de Europese eenmaking, verklaarden de regeringsleiders, met de hand op het hart, aan hun landgenoten dat er nooit sprake zou zijn van een nivellering van hun levensniveau naar onder toe.

Met andere woorden dat de koopkracht niet naar het peil zou afzakken van de minst ontwikkelde Europese landen maar dat integendeel de levensvoorwaarden van deze laatsten zouden opgetrokken worden.

Van dit alles is niets in huis gekomen. Het zijn beloften gebleven. Sinds enkele jaren stelt men vast dat stelselmatig, op alle vlakken, de koopkracht van de burgers wordt aangetast. Verlaging van de lonen, aantasting van de gezondheidsdienst, onderwijs en andere sociale voorzieningen, allerhande vervangende nepstatuten, toenemende werkloosheid en groeiende armoede.

Dit is voor geen enkel land een uniek geval. In alle Europese lidstaten worden de volken met gelijkaardige situaties geconfronteerd.

De 18 miljoen werklozen in de Europese Unie (waarvan 4 miljoen in Duitsland en rond de 3 miljoen in Frankrijk, Italië, Spanje en Groot-Brittannië) kunnen niet zomaar aan een toeval toegeschreven worden.

En ik heb het hier dan nog niet over de 50 miljoen mensen die, zoals Chirac erkende, in Europa onder de armoedegrens leven.

Men zal me antwoorden dat er ook in andere delen van de wereld werkloosheid is.

Akkoord, maar hebben wij niet een Europese Unie die dit had moeten verhinderen?

Er gaat haast geen dag voorbij of in de media wordt bekend gemaakt dat hetzij een bedrijf gaat sluiten, hetzij dat een aantal mensen om "herstructureringsredenen" zullen worden afgedankt.

Uiteindelijk betekent dit dat een of andere multinationale onderneming om zijn winsten te verhogen een deel van zijn activiteiten naar één van de lage loonlanden overhevelt.

Met reden schrijft Jan Bohets in "De Standaard" (20/5/96): "De situaties worden nog irriterender als blijkt dat managers die een forse reductie van hun personeelsbestand doorvoeren daarvoor rijkelijk beloond worden."

Een onderzoek van het Amerikaans Institute For Policy Studies wees uit dat de bedrijfsleiders van de 22 grootste

'afslankers' de totale beurswaarde van hun aandelenopties met 36,5 miljoen dollar (meer dan 1 miljard B.fr.) zagen aandikken op de dag zelf dat de afdankingen werden bekend gemaakt. Ook bij ons reageert de aandelenbeurs doorgaans verheugd op dat soort herstructureringen, en in ieder geval maakt de doortastende manager een goede beurt bij zijn aandeelhouders.

Voegen we hier nog aan toe dat deze afdankingen om "herstructureringen" meestal worden doorgevoerd op kosten van de gemeenschap.

We worden hier dus geconfronteerd met een aspect van de veel geprezen "vrije markteconomie" waarin de grote financiële machten over een ongebreidelde macht beschikken.

Noch de westerse regeringen, noch Maastricht hebben hierop een antwoord laat staan dat zij bij machte zijn om hier het tij te doen keren.

Ten andere willen ze dat wel? Integendeel zij beschouwen dit noch als hun opdracht, noch als hun taak.

En de verwezenlijking van de munteenheid, de Euro, voor dewelke vandaag o.m. voor het behalen van de 3 procentnorm aan de gemeenschap offers worden gevraagd is evenmin bedoeld om op dit vlak van richting te veranderen.

Integendeel, zoals het er nu uitziet kan het slechts de bedoeling zijn de huidige politieke koers te verscherpen.

Natuurlijk moet men zich uiteindelijk niet tegen de verwezenlijking van een Europese Unie en Europese munt a priori

verzetten.

Er dienen dan echter andere principes worden vastgelegd. De belangen van de bevolking, de tewerkstelling en de sociale vooruitgang moeten er aan de basis van liggen. De sociale factor, die in Maastricht onder tafel werd geveegd, moet voorrang krijgen.

Het kan niet dat een Europese munt tot stand komt die hiermee geen rekening houdt.

In dit perspectief moet het principe "het moet eerst slechter gaan vooraleer het beter kan worden" als een misdadig manoeuvre aan de kaak worden gesteld. De sociale organisaties dragen hierbij een grote verantwoordelijkheid. Er mogen geen toegevingen meer gedaan worden. Het kan niet langer dat in een strijd om een rechtvaardig en democratisch Europa ieder volk afzonderlijk ten strijde trekt terwijl de financiële machten, en hun vertegenwoordigers, hand in hand gaan.

Zelfs de regering wijst hierop met haar beslissing dat een loonsverhoging in de openbare diensten afhankelijk is van wat in onze buurlanden gebeurt.

Reeds in Frankrijk, Oostenrijk, Duitsland, e.a. werden en worden acties gevoerd tegen de offers die aan de bevolking worden gevraagd in het perspectief van de Euromunt. Zou het niet van kapitaal belang zijn moesten deze acties ook een Europese dimensie krijgen?

André De Smet

De belangrijkste normen van het verdrag van Maastricht

Stand 31/12/1995

Land	Inflatie	Begrotings-tekort	Staatsschuld % BNP	Beantwoordt aan de criteria
	3,5 %	- 3 %	60 %	
Luxemburg	2,5 %	+ 0,4 %	6,3 %	ja
Duitsland	1,9 %	+ 3,6 %	59,1 %	nee
België	1,4 %	- 4,3 %	134,3 %	nee
Denemarken	2,2 %	- 2,2 %	77,8 %	nee
Finland	1,0 %	- 4,5 %	65,0 %	nee
Groot-Brittannië	3,5 %	- 5,1 %	52,8 %	nee
Frankrijk	1,8 %	- 5,0 %	51,2 %	nee
Ierland	2,5 %	- 2,1 %	82,1 %	nee
Nederland	1,9 %	- 3,7 %	78,7 %	nee
Oostenrijk	2,3 %	- 5,6 %	66,7 %	nee
Griekenland	9,3 %	- 9,0 %	111,6 %	nee
Italië	5,3 %	- 7,3 %	122,7 %	nee
Portugal	4,2 %	- 5,5 %	70,7 %	nee
Spanje	4,7 %	- 5,9 %	64,2 %	nee
Zweden	2,9 %	- 7,5 %	82,4 %	nee

Israëliëse verkiezingen

Neerslag van een gesprek met Ludo Abicht

Misschien kunnen we beginnen met een aantal vaststellingen. Vooreerst doet deze uitslag mij tot het besluit komen dat de meerderheid van de 'joodse' stammen naar Likoeid is gegaan. Peres werd slechts nipt verslagen maar hij heeft nog kunnen rekenen op een 350.000 Arabische kiezers. Netanyahu heeft de 'joodse' kiezers beter kunnen aanspreken dan Peres, ondanks diens zwaar militair optreden in Libanon. Een tweede vaststelling brengt me op het terrein van het parlement. Er is geen continuïteit in het stemgedrag tussen de premierverkiezingen en dat voor het parlement. Een hele reeks partijen hebben hier hun plaats kunnen vinden naast de twee groten. Algemeen gesteld moet ik zeggen dat dus het vredesproces niet gesteund wordt door een meerderheid.

Oslo

Peres heeft een politiek gevoerd die eigenlijk de realisering was van het zionistisch programma onder het mom van de grote toegeving. D.w.z. dat hij de controle over grond, over water, wou behouden, dat het beleid van nederzettingen verder ging. Ook de militaire controle in het algemeen - met uitzondering van een reeks steden en dorpen - werd niet opgegeven. Vooral ook de politiek in en rond Jeruzalem bewijst dat dit geen echt vredesproces was. Door sommige toegevingen, als de erkenning van de Palestijnen als volk, kon men voorheen nog enigszins twifelen, maar de slotsom wordt wel duidelijk. Adam Keller van het 'Vredesblok' heeft het vredesproces altijd beschouwd als een stap-voor-stap-gebeuren. De Palestijnen worden als volk erkend, krijgen een bepaald niveau van autonomie, waardoor er psychologisch en diplomatiek een onomkeerbare situatie wordt geschapen. Een eerste barst ook als het ware in het zionistisch kamp. Voor anderen was dit de laatste - minimale - toegeving vanwege Israël. Met de verkiezing van Netanyahu lijkt de richting bepaald.

Veiligheid

Voor de Israëliëten betekent vrede voornamelijk deze twee elementen: veiligheid en onbeperkte handel. Voor bepaalde groepen komt daar een bijbels luik bij. Voor de Palestijnen betekent vrede autonomie en ontwikkeling.

De vredesakkoorden brachten een gestaag wegvallen van de handelsbelemmeringen. Qua veiligheid echter is er niet zo veel bereikt: aanslagen gaan door. Een gekortwiekte Arafat kan dat niet tegenhouden. Dus hebben de joodse kiezers Etanyahu verkozen.

Arafat suggereerde dat de gewapende islamitische groepen wapens krijgen van de radicale joodse gemeenschappen. Dit is niet bewezen. Ze verschillen ook wel danig. Hoewel Hamas wel zegt dat Israël moet verdwijnen kan ze zich ook sterk maken in een onafhankelijk Palestina. Een 'mini-Palestina' dat voldoende islamitisch is gekleurd kan voor Hamas best een interessante ontwikkeling zijn. Voor de religieuze joodse fundamentalisten is er niks anders dan een heilig land dat tot de dood moet worden verdedigd in z'n maximale grenzen.

De aanhang van Hamas steunt echter vooral op een reële frustratie bij de Palestijnse bevolking. Er is vooreerst het ontbreken van zichtbare resultaten voor haar in dit vredesproces. De sociale voorzieningen die sinds de Golfoorlog geen steun van andere Arabische landen meer kregen worden overgenomen door de moslim-broederschap. Er is de installatie van de 'buitenlandse' Palestijnen in de instanties van het Autonome Gebied, en er is het toch wel autoritaire gedrag van Arafat. Het gevaar voor Arafat is dus groot dat hij de bevolking niks meer te bieden zal hebben.

Toekomst

De nieuwe premier zal wel z'n nationalistische en religieuze achterban moeten in het oog houden. Hij zal dus nog minder toegevingen doen dan Peres. Dat betekent dat de nederzettingenpolitiek verder gaat, dat de infrastructuurwerken die de Israëliëse greep veruitwendigen (autostrades rond Palestijnse steden...) zullen uitgevoerd worden, dat Hebron wellicht militair niet zal ontruimd worden.

De V.S. hadden er baat bij dat de huidige ontwikkelingen behouden bleven: een 'indruk' van vooruitgang voor de vrede wekken, een 'indruk' dat met de Palestijnen rekening wordt gehouden, terwijl de bondgenoot (Israël dus) meester blijft. Waarschijnlijk zal Washington er heel wat voor over hebben om de

'indruk' te blijven wekken dat er werkelijk iets gebeurt.

Er bestaat geen twijfel over de objectieven van Likoeid. Een maximale controle over de situatie in het algemeen met zo weinig mogelijk toegevingen. Dit wil zeggen een voor de buitenwereld aanvaardbaar minimumniveau aan autonomie voor de Palestijnen. Maar ook dit is al te ver voor z'n nationalistische en religieus-fundamentalistische kiezers. Voor hen is een beperkte autonomie ook een nederlaag. Want zelfs de eilandjes-autonomie gaat precies over het religieus kerngebied, het door 'allah beloofde land': Nabloes, Bethlehem, Ramalah, Hebron, Jeruzalem.... Indien er echter voor de Palestijnen niks positiefs meer te gebeuren staat is dit vredesproces onhoudbaar, en meteen ook de positie van Arafat.

Alternatief ?

Want het is wel duidelijk dat, indien het proces zich niet kan ontwikkelen, er bij de Palestijnen nieuwe vormen van verzet zullen naar boven komen. Het is maar de vraag of Arafat een tweede intifada-golf kan 'overleven' laat staan, dat hij ze zou kunnen leiden.

Een nieuwe opstand zal in eerste instantie de repressie vanwege Israël vergroten. Wat op korte termijn zal leiden tot etnische zuiveringen. Deze zijn nu feitelijk al bezig: het beleid van aankoop van huizen in Jeruzalem bijvoorbeeld, het inreisvergunningbeleid voor Palestijnen naar Jerusalem....

Er is geen andere keuze dan een uitbreiding van de Palestijnse bevoegdheden en autonomie. Ofwel gaat het betrekkelijk snel (een drietal jaren) ofwel tracht Israël het zolang mogelijk uit te stellen. De kans dat er dan nog veel bloed zal vloeien, dat er veel ellende en miserie zal volgen is dan huizenhoog groot. De buitenwereld moet op de situatie inspelen. Kunnen we de V.S.-regering voldoende beïnvloeden om een positieve rol te spelen? Kunnen we de Europese Unie uit haar rol van toeschouwer halen?

GS

Dit gesprek had plaats op 10.06.96

Preventieve gezondheidszorg in Cuba

In april bracht ik een bezoek van 3 weken aan Cuba om er de mogelijke samenwerking tussen de Vakgroep Maatschappelijke Gezondheidskunde (Universiteit Gent) en meer bepaald de Afdeling Arbeids- en Milieugezondheidskunde van deze vakgroep en Cubaanse instellingen werkzaam op deze gebieden te bespreken. Ik werd er ontvangen door het "Instituto de Medicina del Trabajo" (IMT) (Instituut voor Arbeidsgeneeskunde) in Havana dat een intensief programma van bezoeken, voordrachten, lessen en discussies organiseerde in Havana en in Santiago de Cuba. Alhoewel de nadruk van het bezoek op de arbeidsgeneeskunde lag kwam ook door bezoeken en discussies het algemene kader van het openbare (preventieve) gezondheidstoezicht aan bod.

Openbare gezondheid in Cuba

De centrale instelling hiervoor is het goed uitgebouwde "Instituto Nacional de Higiene, Epidemiología y Microbiología" (INHEM) in Havana. Kleinere, maar toch nog behoorlijk omvangrijke centra in de overige provincies, en met dezelfde opdrachten, bestrijken het ganse grondgebied. Het gehele netwerk is een onderdeel van het Ministerio de Salud Pública (Ministerie voor Volksgezondheid). Enkele vermeldenswaardige problemen van volksgezondheid die tijdens onze bezoeken aan deze instellingen aan bod kwamen waren de zorgwekkende toestand in oud-Havana en de bewaking van de drinkwaterkwaliteit.

In oud-Havana blijken vele "gezondheidsindicatoren" (b.v. levensverwachting, zuigelingen- en moedersterfte) slechter te scoren dan het gemiddelde voor heel Cuba. Via een onlangs opgestart uitgebreid medisch-sociaal onderzoek wordt gepoogd een beter inzicht te krijgen om het beleid aangaande de remediëring van deze "sociale ongelijkheid tegenover ziekte en dood". De vorsers van het INHEM zoeken internationale wetenschappelijke samenwerking met onderzoekscentra met ervaring op dit gebied en vroegen mij uit te kijken naar mogelijke geïnteresseerden in België. De Vakgroep Huisartsgeneeskunde van de RUG heeft een gelijkaardige gezondheidsongelijkheid in Gent vastgesteld en is geïnteresseerd in verder contact.

Een ander project van het INHEM waarvoor het internationale samenwerking en steun zoekt, betreft het opzetten van een systeem van afstands-onderwijs (ev. via internet) voor epidemiologie voor Latijns-Amerika. In een continent waar de afstanden enorm zijn en de economische middelen schaars zou dit een prachtig instrument zijn om de kennis te verbreden betreffende een discipline die essentieel is voor de bevordering van de volksgezondheid. De vakgroep Maatschappelijke Gezondheidskunde van de RUG en het Instituut

Verenigde Staten

Eisenhower, Kennedy, Johnson, Ford, Carter, Reagan, Bush, Clinton... "maak u geen zorgen. Fidel Castro kan iedere minuut vallen". Een tekening van Mike Peters verschenen in de Dayton Daily News (V.S.).

voor Tropische Geneeskunde in Antwerpen zijn in samenwerking voor dit project geïnteresseerd. De huidige economische toestand vormt een mogelijke bedreiging voor de kwaliteit van het drinkwater. Door allerlei redenen wordt de leidingwatervoorziening geregeld onderbroken. Op zulke ogenblikken bestaat het gevaar dat door negatieve druk in de leidingen bezoedeld afvalwater opgezogen wordt met alle gevaar voor infecties vanden. Een geïntensifieerd toezicht op de kwaliteit van het drinkwater door de instituten voor hygiëne, heeft tot nu toe de problemen kunnen vermijden of waar ze zich voordeden in de kiem smoren.

Bedrijfsgezondheidszorg

Dit was het hoofdthema van het bezoek. In dit kader werden enkele bedrijven en bedrijfsmedische diensten bezocht en hadden intensieve besprekingen plaats in het IMT in Havana.

In de bezochte bedrijven viel op dat de huidige economische situatie geen reden is om de gezondheidsbescherming op de werkplaats te verwaarlozen. Wel zijn er onvoldoende persoonlijke

beschermingsmiddelen zoals veiligheidsschoenen, maskers en oordoppen. Men probeert hieraan tegemoet te komen door het beperken van de blootstellingsduur aan de schadelijke factoren en door een verscherpt medisch toezicht, desnoods met eenvoudige methodes die getuigen van veel creativiteit en gezond verstand. Wat in de bezochte werkplaatsen opviel was het ontspannen werkrhythme en de zichtbare arbeidsvoldoening.

Cuba heeft een goed uitgebouwd netwerk van bedrijfsgezondheidszorg: op elke werkplek is er een medische dienst met minstens één arts. In totaal zijn er ongeveer 2000 bedrijfsartsen. Ter vergelijking: in België zijn er ongeveer 800 bedrijfsartsen, voor een ongeveer even talrijke bevolking.

In tegenstelling tot België hebben de artsen in deze diensten echter weinig of geen specifieke opleiding in de Arbeidsgeneeskunde genoten. Het "Instituto de Medicina del Trabajo" (IMT) (Instituut voor Arbeidsgeneeskunde) in Havana, probeert hier iets aan te doen door het aanbieden van een éénjarige post-graduaat opleiding en diverse korte zomercursussen en hoopt in de nabije toekomst een volwaardige specialistenopleiding uit te bouwen.

Het IMT is nog vrij behoorlijk uitgerust met apparatuur voor metingen van gezondheidsbedreigende factoren in het arbeidsmilieu en beschikt over talrijk en competent personeel. Hun belangrijkste probleem lijkt momenteel de moeilijke toegang tot recente wetenschappelijke informatie. Sinds 1985 konden zij geen enkel nieuw boek meer aankopen en werden de abonnementen op buitenlandse tijdschriften gestopt. Elektronische wetenschappelijke informatiebronnen die de laatste jaren een enorme ontwikkeling kennen hebben zij uiteraard niet. Deze situatie is niet alleen uiterst nadelig voor het onderwijs maar ook voor de andere functie van het IMT: het wetenschappelijk onderzoek, de adviesfunctie t.a.v. het beleid en de bedrijfsartsen en de klinische activiteit (diagnose

en behandeling van beroepsziekten). Daarenboven heeft dit instituut het menselijk potentieel om (zoals trouwens voor de gezondheidszorg in het algemeen) een leidende rol te spelen voor heel Latijns-Amerika.

Tijdens het bezoek werden de mogelijkheden om aan bovengenoemde problemen tegemoet te komen besproken. Eén van de mogelijkheden zou het ALFA-programma van de Europese Commissie kunnen zijn. Dit programma vereist samenwerking tussen minstens 3 Europese (door de RUG te contacteren) en 2 Latijns-Amerikaanse partners (door het IMT in Havana aan te zoeken). Gesteld dat dergelijk project lukt (er zijn altijd meer gegadigden dan geroepen voor dergelijke programma's) dan zou dit ten vroegste volgend jaar ingaan.

Daarom biedt de Afd. Arbeids- en Milieugezondheidskunde van de RUG nu al (beperkte) hulp binnen de bestaande (ook hier beperkte) mogelijkheden door het opsturen van wetenschappelijke documenten. De hulp van VREDE voor de aankoop van didactisch materiaal voor het IMT zou dan ook uiterst welkom zijn.

De politieke betekenis van de arbeidsgeneeskunde

Alhoewel de arbeidsgeneeskunde reeds in de oudheid en in de renaissance prille aanzetten kende is het vooral sinds de tweede helft van de 19de eeuw dat vooruitstrevende medici zich, gelijklopend met de strijd van de arbeidsbeweging, hebben ingezet voor de gezondheid van de werknemers.

Tussen beide wereldoorlogen is bij de leiding van een aantal multinationale ondernemingen (b.v. Philips, Unilever) het besef gegroeid dat investeren in de gezondheid van de werknemers op lange termijn meer rendeert dan het voordeel op korte termijn van ongezonde (en goedkopere) arbeidsomstandigheden. Dit leidde tot het oprichten van bedrijfsmedische diensten in deze ondernemingen.

Na de tweede wereldoorlog waren vooral de vakbonden vragende partij voor de bedrijfsgezondheidsdiensten die in een reeks Europese landen veralgemeend werden (in België pas vanaf 1968). Ook Oost-Europa kende een veralgemeende bedrijfsgezondheidszorg met in elk land een groot onderzoeksinstituut. Grote instituten in het westen werden enkel in Zweden, Finland en de VS opgericht. Dit laatste "National Institute of Occupational Health and

Safety (NIOSH)" groeide in de jaren zeventig uit tot het grootste en meest gezaghebbende van zijn soort.

Met het Reaganisme, Thatcherisme en andere neo-liberalismen krijgt het streven naar korte termijn maximale winst echter weer de bovenhand. De deregulering inzake reglementering op de arbeidsbescherming past volledig in dit kader. Eén voorbeeld hiervan was de afschaffing van de bevoegdheid van de arbeidsinspectie in de kleine bedrijven door de Reagan-administratie. In hetzelfde kader past de wereldwijde afbraak van de mogelijkheden voor wetenschappelijk onderzoek op het gebied van de arbeidsgeneeskunde. Zo kregen in de laatste jaren de Zweedse, Finse en Oost-Europese instituten zware besparingen te slikken en werden de speciale fondsen voor arbeidsgeneeskundig wetenschappelijk onderzoek in Frankrijk en Nederland gewoon afgeschaft. De klap op de vuurpijl kwam er vorig jaar: de republikeinse meerderheid in het Amerikaanse kongres besliste dat het NIOSH door een jaarlijkse inkrimping van het budget met 25%, na 4 jaar moet ophouden te bestaan! Wellicht zijn deze ontwikkelingen en hun politieke betekenis in de arbeidersbeweging nog onvoldoende doorgedrongen.

Onze steun aan het IMT in Havana moet in deze brede context gesitueerd worden. U kunt hiertoe uw steentje bijdragen door deelname aan de barbecue op 29 juni en/of storting op rekening van VREDE met de vermelding "Arbeidsgeneeskunde Cuba".

Michel Vanhoorne

De V.S. trekken brevet in van een van de piloten die het Cubaans luchtruim schonden

De Amerikaanse autoriteiten hebben op 16/5 bekend gemaakt dat zij aan de piloot Jose Basulto, leider van een Cubaanse oppositiegroep in Miami, het vliegbrevet hebben ontnomen.

Als reden wordt opgegeven het uitvoeren van twee illegale vluchten in het luchtruim van Cuba waarbij één eindigde met de dood van vier deelnemers.

De federale administratie voor de Amerikaanse luchtvaart wijst er op dat

het om de operaties gaat die uitgevoerd werden op 13 juli 1995 en 24 februari 1996.

Dit standpunt is dus volledig in tegenspraak met de verklaringen van de Amerikaanse overheid voor de Veiligheidsraad van de V.N. waarin beweerd werd dat het door de Cubanen neergehaalde vliegtuig zich niet in het Cubaanse luchtruim bevond. (ads)

Canada pikt V.S.-sanctiepolitiek tegen Cuba niet

Canada zal tegenmaatregelen nemen tegen de Amerikaanse wetgeving die vreemde ondernemingen wil straffen voor hun transacties met Cuba.

De Canadese minister van buitenlandse zaken, Lloyd Axworthy, noemde dit het "begin van een kettingreactie om samen met andere landen een collectief antwoord te geven op het wetsvoorstel Helms-Burton". Deze wet geeft Amerikaanse ondernemingen en burgers het recht om buitenlandse bedrijven een proces aan te doen indien deze handelen met, of winst maken via Cubaanse eigendommen die door Castro werden genationaliseerd. Bovendien kan Washington topmensen van dergelijke bedrijven de toegang tot het land ontzeggen.

De Canadese maatregelen voorzien de mogelijkheid dat gedupeerde Canadese ondernemingen de bedragen van V.S.-boetes voor Canadese rechtbanken terug kunnen vorderen. Aangezien vele Amerikaanse bedrijven eigendommen in Canada hebben, lijkt dit antwoord wel realistisch.

Het ligt in de bedoeling van de Canadese beleidsmensen dat Clinton van z'n wettelijk recht gebruik maakt om landen van deze Helms-Burton-maatregelen te vrijwaren. Tot 16 juli heeft Clinton de tijd om dergelijk initiatief aan te kondigen.

De basis voor deze scherpe houding ligt dus voornamelijk in het niet-aanvaarden van de extra-territoriale toepassing van de nationale V.S.-wetgeving, aangezien dit een inbreuk is op de soevereiniteit van elk land.

Volmachten: een democratisch deficit

Het kind heeft een naam gekregen. De regering die van "zijn" parlementaire meerderheid "volmachten" heeft gekregen. Noemt dit "kaderwetten". 't Is maar een woord, maar het komt op hetzelfde neer. Een jaar geleden werd het parlement vroegtijdig ontbonden omdat, volgens premier Dehaene, dringende en belangrijke beslissingen moesten genomen worden waarvoor een parlementaire meerderheid, die over voldoende tijd zou beschikken, onontbeerlijk was. De "ervaren gids" kreeg die meerderheid in mei 1995, maar sindsdien bleef het kalm aan het front. De regering voerde een langzaam-aan-actie en de problemen werden voor-zich-uit geschoven. Vandaag heet het dat de "volmachten" onontbeerlijk zijn om reden van tijdgebrek... Met de voorbereiding voor de opstelling van de begroting van 1997 en de "modernisering" (nog zo'n een woord) van de sociale zekerheid zitten we in tijdsnood, zegt de regering.

Groot-Brittannië - Gemeenten - 2/5/96

De Britse conservatieven leden hier de tweede grootste nederlaag uit hun geschiedenis tijdens lokale verkiezingen. Ze verloren de helft van hun zetels en verdwenen zelfs op vele plaatsen volledig uit de gemeenteraad.

Er waren drieduizend zetels te verdelen waarvan er vroeger 1.150 in handen waren van de regerende conservatieven...

De labour behaalde 43 % van de stemmen en een winst van 454 zetels. De liberaal-democraten kregen 26 % en een winst van 145 zetels terwijl de conservatieven zich moesten tevreden stellen met 27 % van de stemmen en een verlies van 560 zetels.

De conservatieven beschikken nog over geheel Groot-Brittannië over 4.450 lokale verkozenen daar waar ze in de jaren zeventig er dubbel zoveel hadden.

Premier John Major, die in het parlement over een meerderheid van één zetel beschikt, staat met deze nieuwe nederlaag aan de boord van de afgrond.

De volgende nationale verkiezingen moeten normaal in mei 1997 plaats hebben.

Duitsland - Referendum - 5/5/96

De christen-democratische burgemeester van Berlijn, Eberard Diepgen en de sociaal-democratische premier van de deelstaat Brandenburg, Manfred Stolpe hadden een plan uitgewerkt om beide deelstaten te doen samensmelten. Met de 3,5 miljoen inwoners van Berlijn en de 2,5 miljoen in Brandenburg samengevoegd hadden ze zich tot doel gesteld een van de "groten" onder de Duitse deelstaten te worden. Dit moest bevestigd worden in een referendum waarbij in beide deelstaten een meerderheid zich voor het project moest uitspreken.

In Berlijn stemden 57,2 % kiezers voor en 41,3 % tegen. In Brandenburg keurde 60,2 % het plan af, terwijl 38,8 % voor de samenvoeging stemde.

De opkomst bedroeg in Berlijn 58,2 % en in Brandenburg 68 %.

Het voorstel werd dus door de bevolking verworpen.

In Brandenburg, dat voorheen deel uitmaakte van de D.D.R. was het in hoofdzaak de P.D.S. die in deze deelstaat normaal rond de 20 % van de stemmen haalt, die opgeroepen had tegen de samenvoeging van de deelstaten te stemmen.

Ze werden dus door de meerderheid van de bevolking gevolgd. Uit deze uitslag blijkt dat de inwoners van

Deze operatie wordt uitgevoerd op een ogenblik dat, in tegenstelling met vroeger, het aantal volksvertegenwoordigers aanzienlijk kleiner is, deze niet meer zoals voorheen twee petjes dragen (federaal en regionaal parlement) en ook de senaat geen stokken meer in de wielen kan steken. De regeringsargumenten zijn dus praat voor de vaak en een aanfluiting van de democratie.

Kan men het anders noemen als men weet dat de komende maanden slechts vijf man (premier Dehaene, en vice-premiers Van Rompuy, Maystadt, Di Rupo en Vande Lanotte), de belangrijke beslissingen zullen nemen, terwijl de regeringsmeerderheid in het parlement, zoals we dit bij ervaring weten, later gedwee zal ja knikken. Democratie noemen ze dit... (ads)

Brandenburg, na de eerste euforie van de hereniging van de twee-Duitslanden, vandaag de nefaste gevolgen van de opslorping van de D.D.R. door de Bondsrepubliek blijkbaar niet verteerd hebben.

Uit een opiniepeiling, georganiseerd door de Leipziger Volkszeitung onder de Duitsers van de oostelijke gebieden, bleek dat 31 % van de bevolking tussen de 30 en 49 jaar zich vooreerst als Oost-Duitser beschouwt, pas dan als Duitser. Slechts 19 % ziet het andersom.

Oeganda - President - 9/5/96

Yoweri Museveni, die in januari 1986 aan de macht kwam na een lange gewapende strijd tegen de vroegere leider Obote won de eerste presidentsverkiezingen met 74,2 % van de stemmen. Zijn belangrijkste rivaal, Paul Ssemogerere, behaalde 23,7 % van de stemmen. 72,6 % van de kiezers zou aan de stemming deelgenomen hebben. In Oeganda is er één partijstelsel. De kandidaten komen dus in eigen naam op.

Museveni verklaarde na zijn overwinning dat Oeganda nog niet klaar is voor een meerpartijenstelsel, en dat dit wellicht het geval zal zijn binnen tien of vijftien jaar. Hier moet gezegd worden dat het meerpartijenstelsel, dat na de onafhankelijkheid werd ingevoerd, uiteindelijk was uitgemond in vijftien jaar bloedige dictatuur.

Cyprus - Parlement - 26/5/96

De in het Grieks gedeelte van Cyprus gehouden parlementsverkiezingen voor de 56 beschikbare zetels werden niet gekenmerkt door fundamentele verschuivingen. De rechts democratische partij (DISY) blijft met 35 % van de stemmen de grootste partij en behoudt haar 20 zetels. De communistische partij (AKEL) boekte 2 % winst en volgt met de 33 % en 19 zetels (winst één) de rechtse partij op de hielen.

De centrum-rechtse democratische partij (DIKO) die in 1977 door de overleden nationalistische leider, aartsbisschop Makarios, werd opgericht zakt tot 16,4 % en verliest één van haar elf zetels en de Socialisten (TOEK) behouden 5 zetels (verlies 2).

Cyprus blijft geconfronteerd met het feit dat een derde van haar grondgebied door de Turken bezet is. Ondanks alle V.N.-resoluties blijft de Turkse minderheid (gesteund door

de Turkse regering) het been stijf houden. Noch de Verenigde Naties, noch de westerse regeringen hebben tot heden Turkije onder druk gezet om de resoluties van de Veiligheidsraad te eerbiedigen.

Albanië - Parlement - 26/5/96

President Sali Berisha, van de conservatieve democratische partij, riep zich reeds als overwinnaar uit met 67,8 % van de stemmen vooraleer het geheel van de stemmen waren geteld. Vijf oppositiepartijen, onder wie de socialistische partij (ex-communisten) hadden zich echter uit de verkiezingen teruggetrokken. Allen verklaarden dat er in de kiescampagne en tijdens de verkiezingen onregelmatigheden waren gebeurd.

De waarnemers van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) zoals de afgevaardigden van de Europese Unie bevestigden dit.

Reeds tijdens de kiescampagne waren de oppositiepartijen niet aan bod kunnen komen in de T.V. of in de media en tijdens de verkiezingen werden de getuigen van deze partijen met geweld uit verschillende kieslokalen verwijderd.

Het OVSE en de EU hebben bij president Berisha deze situatie aangeklaagd en aangedrongen om nieuwe verkiezingen te houden in de districten waar de grootste onregelmatigheden werden vastgesteld. Alhoewel Berisha toegeeft dat onregelmatigheden plaats hadden, gaat hij er van uit dat deze "geenszins de uitslagen kunnen beïnvloeden".

Israël - Parlement - 29/5/96

De Israëlische verkiezingen hadden een dubbele inzet. Enerzijds de voortzetting van het vredesproces en anderzijds - voor de eerste maal - de rechtstreekse verkiezing van de eerste minister. Ook al was er voor sommigen geen fundamenteel verschil tussen Peres en Netanyahu. Netanyahu heeft het uiteindelijk gehaald met 1.501.023 stemmen (50,4 %) tegen Shimon Peres met 1.471.566 stemmen (49,5 %) (een verschil van amper 30.000 stemmen).

Voor wat de parlementsleden betreft blijft de arbeiderspartij van Peres met 34 zetels (verlies 10) de sterkste partij. Het Likod van Netanyahu volgt (inclusief de fracties Tsomet en Geshar) met 32 zetels (verlies 8).

Het ultra-orthodoxe Shas behaalt 10 zetels (winst 4). Het linkse Meretz bekomt er 9 (verlies 3). De nationale religieuze partij sleept er 10 in de wacht (winst 10).

De "Russische partij" van Sharansky behaalt er 7 (winst 7). Bij de kleinere partijen behaalt het democratisch front (communisten) 5 (winst 2), de verenigde Arabische democraten 4 (winst 2), het verenigde Torah Judaïsme 4 (4) de Derde Weg 4 en het rechtse Moledat 2 (verlies 1)).

De nederlaag van Peres vindt zijn oorzaak bij verschillende factoren. Na de moord op premier Rabin waren de winstkansen op zijn kant. De aanslagen van Hamas waarbij talrijke joden vielen hebben het bij zeker doen keren. Zijn enige alternatief, de steun aan de Arabische Israël, verloor hij door het afsluiten van de Palestijnse gebieden en door de operatie "Druiven der gramschap" in Libanon met o.m. de dood van honderdtwintig Arabische burgers in Cana.

Noord-Ierland - Vredesforum - 30/5/96

Met deze verkiezingen had de Britse regering de bedoeling de onderhandelaars aan te wijzen die moeten deelnemen aan de besprekingen in het Vredesforum voor Noord-Ierland. De kiezers mochten negentig leden van dit Forum rechtstreeks

De "eigen volk eerst"-theorie van de Russische joden in Israël

Natan Sharanski, destijds in de ex-Sovjetunie veroordeeld voor spionage en in 1986 vrijgelaten, wil in Israël, waar hij als jood is uitgeweken, minister worden. Onder de naam Yisraël Ba'alya, een woordspeling die in het Hebreeuws "Israël voorwaarts" betekent, heeft Sharanski een partij opgericht voor de 450.000 kiesgerechtigde Russen. Natan Sharanski heeft slechts een ideologie "het sionisme" of in de praktijk de "eigen volk eerst"-theorie.

Het eerste objectief wordt duidelijk onderstreept, schrijft "Le Monde" (24/5): "gezien het bestaan van Israël in grote mate afhangt van de demografische factor is het niet nodig dat nog minstens één miljoen Russen naar Israël migreren".

"Om dit objectief te bereiken is de verbetering van de levensvoorwaarden in Israël de onontbeerlijke aantrekkingskracht", voegt Sharanski er aan toe. Het politiek programma van Yisraël Ba'alya is dan ook duidelijk op de ultra-liberale westerse leest geschoeid: ontmanteling van de staatsondernemingen, privatisering van de openbare bedrijven, uitschakeling van de bureaucratie en hervorming van het onderwijs. De volgelingen van Sharanski blijken ondertussen niet veel meege dragen hebben van het onderwijs in Israël gezien, zoals ook bij ons in de T.V.-journaals kon opgemerkt worden, de kiesmeetings van Sharanski in het Russisch werden gehouden.

Om zeker te zijn een ministerpost te kunnen weggapen wanneer zijn partij op de wip komt te zitten, heeft Sharanski zich voor alle zekerheid niet uitgesproken, of zijn kiezers opgeroepen een keuze te doen voor één van de twee kandidaat eerste ministers: Peres of Netanyahu.

En de vrede is dit alles? Sharanski en zijn partij zijn, zoals alle partijen in principe voor. Maar... zegt hun programma: "Het joodse volk bezit een onvervreemdbaar recht op het land van Israël. (Cisjordanie en Gaza inbegrepen wel te verstaan)" De partij verzet zich dan ook tegen de oprichting van een Palestijnse staat. Sharanski onderstreept: "Wij ondersteunen de joden die zich willen vestigen op de westelijke oever van de Jordaan. Het land Israël behoort aan alle joden, ook deze van de ex-USSR".

De gewezen Russische dissident Natan Sharanski laat hier het masker vallen en toont zijn ware gelaat. De "eigen volk eerst"-theorie.

verkiezen in de bestaande achttien parlementsdistricten. De tien partijen die in heel Noord-Ierland de meeste stemmen behaalden krijgen nog eens twee afgevaardigden extra.

De uitslag ziet er als volgt uit:

De unionistische partij (UUP) van David Trimble 24,2 % en 30 zetels.

De democratische partij (DUP) van de rechtse protestant Ian Paisly 18,8 % en 24 zetels.

De sociaal-democratische partij (SDLP) van John Hume 21 % en 21 zetels.

Sinn Féin, de politieke vleugel van het IRA, boekte met 15% van de stemmen en 17 zetels een grote vooruitgang. De Alliantie, de enige partij die zich boven de culturele tegenstellingen plaatst, bekam 7 zetels. De unionistische partij van Groot-Brittannië behaalde er 3 en de ex-loyalistische protestanten (PUP-UUP), de Coalitie van Vrouwen en de lokale Travaillisten elk 2.

Er namen 64,5 % van de Noord-Ieren aan de verkiezingen deel.

Tsjechië - Parlement 3/6/96

De conservatieve regering van Vaclav Klaus, een driepartijencoalitie, heeft de volstrekte meerderheid verloren in deze verkiezingen. De democratische burgerpartij behaalde 29,6 % (een licht verlies) maar samen met haar regeringspartners de christen-democratische unie en de burgeralliantie behaalt ze slechts 99 op de 200 zetels in de nationale raad, wat een verlies uitmaakt van dertien zetels.

De grootste winst werd geboekt door de sociaal-democraten van Milis Zeman, die met 26,4 % hun stemmen aantal verdrievoudigde en 60 zetels bemachtigde.

De communistische partij was met 10,3 % - een licht verlies - goed voor 23 zetels. De rechtse republikeinse nationalistische partij die campagne voerde tegen Duitsers en zigeuners kreeg 8 % of een winst van 2 % t.o.v. 1992.

Door Vaclav Klaus, een bewonderaar van de Britse ijzeren dame, Margret Thatcher, werd een politiek gevoerd van hervormingen en privatiseringen. Zoals elders in Oost-Europa is dit gepaard gegaan met het opkomen van een laag nieuwe rijken en toenemende moeilijkheden voor de werkende bevolking, gepensioneerden of anderen die van een sociale vergoeding moeten leven. De grote winst van de sociaal-democraten, die als een alternatief voor Klaus worden beschouwd, is hier niet vreemd aan.

Bangladesh - Parlement - 12/6/96

In dit land waar verkiezingen gepaard gaan met aanzienlijk politiek geweld en vele doden bleven ze deze keer "beperkt" tot een vijftal slachtoffers.

Na jaren militaire regimes en politieke terreur is gebleken dat de bevolking haar hoop op deze verkiezingen had gezet. Dit wordt bevestigd door de hoge deelname, het hoogste procent in de geschiedenis, 70 % van de kiezers, waaronder vele vrouwen kwamen opdagen.

Van de 300 zetels in het parlement werden er 133 veroverd door de oppositiepartij van mevr. Hassina Wajed, de Awami Liga. Deze partij, die de bevrijdingsoorlog voerde tegen Pakistan, werd van de macht verdreven door een staatsgreep en de moord op de eerste president Mujib Ur Rahman, de vader van de natie, op 15 augustus 1975.

De National Partij van Bangladesh van de aftredende premier, mevr. Khalida Zia, behaalde 104 zetels. In 29 kiesdistricten moeten, wegens onregelmatigheden, nog nieuwe verkiezingen gehouden worden. De ene vrouw gaat nu de andere als premier vervangen.

Een derde vrouw is echter komen opdagen: mevr. Raushana, de echtgenote van de gewezen dictator Mohammed Ershard, die sinds 5 jaar opgesloten is wegens corruptie, behaalde met de partij van haar man, de Jatiyo, 29 zetels.

Opvallend in deze verkiezingen is de terugloop van de fundamentalistische partij, de Jamaat Islami, die in 1991 nog 20 zetels kreeg, maar nu teruggevallen is op 2.

Rusland - President - 16/6/96

Van de 105 miljoen kiezers namen ongeveer 70 % deel aan de eerste ronde van de presidentsverkiezingen in Rusland. Volgens het Agentschap Reuters zag de uitslag, met 98 % van de uitgebrachte stemmen, er als volgt uit.

Jeltsin	25.147.096	- 34,82 %
Zjoegonov	23.206.245	- 32,13 %
Lebed	10.627.098	- 14,71 %
Javlinsky	5.349.802	- 7,41 %
Zjirinovsky	4.218.889	- 5,84 %
Fyodorov	672.876	- 0,93 %

Gorbatjov	365.124	- 0,51 %
Shakkum	260.897	- 0,36 %
Vlasov	143.777	- 0,20 %
Bryntsalov	116.966	- 0,16 %

eltsin en Zjoegonov zullen tegen elkaar uitkomen in de tweede ronde. Bij het ter perse gaan is het nog niet geweten wanneer deze tweede ronde zal doorgaan.

De vraag is nu welke verschuivingen zullen plaats hebben, o.m. wat de houding zal zijn van generaal Lebed.

Volgens Gorbatjov, werd de kiescampagne van generaal Lebed tijdens de laatste tien dagen gefinancierd door Jeltsin met het resultaat dat Lebed herhaaldelijk in T.V.-programma's aan bod kwam.

Wat er ook van zij, het is duidelijk dat geen enkel kandidaat meester is over zijn kiezers. De terugloop van de rechtse Zjirinovsky in de opeenvolgende verkiezingen is daar de bevestiging van.

OP MAAT GESNEDEN...

De Jeltsin-propaganda

Alle waarnemers zijn het er over eens dat de kiescampagne door Jeltsin overweldigd werd en de media door hem handig gemanipuleerd.

Vooreerst was er reeds de steun van Clinton, Chirac, Kohl, e.a. die niet aarzelden aan de vooravond van de verkiezingen Jeltsin te Moskou een duwtje in de rug zijn komen geven.

Voor de westerse leiders waren de beschieting van het parlement, de vuile oorlog in Tsjetsjenië en de maffiapraktijken in Rusland ook al slechts kleine uitschuivers van de democratie.

Het Internationaal Monetair Fonds (IMF) stond Jeltsin plots een lening toe van 300 miljard dollar waarin Jeltsin gretig heeft geput om op de valreep de pensioenen te verhogen en achterstallige lonen uit te betalen.

Het liep dermate de spuigaten uit dat de directeur van de Nationale Bank bij het opperste gerecht is gaan aankloppen om hieraan een einde te stellen. T.V.- en radio-uitzendingen werden totaal door Jeltsin gemonopoliseerd. De vele korte bezoeken die hij aan steden en gewesten bracht, werden op kosten van de gemeenschap uitgevoerd en op de T.V.-schermen breed uitgesmeerd. Ook vanwege de zagezegde privé en onafhankelijke zenders.

De zogenaamde vredesbespreking over Tsjetsjenië werden een lachertje. Ze pasten wel in de propaganda van Jeltsin's verkiezingscommissie, kosteloos een krant verdeeld op 10 miljoen exemplaren. Deze verscheen onder de titel "God behoed ons" in kleurendruk op zes bladzijden en had de meest primitieve anti-communistische propaganda als inhoud.

Zo was in een nummer dat in mei verscheen op de voorpagina een foto te zien van Geunnadi Zjoegonov, gekleed als een chirurg met een miniatuur hameren sikkels in de hand. Hierbij verscheen de tekst:

"De tanks zullen ingezet worden in Moskou zoals in Grosny maar op een grotere schaal. Wat ge dagelijks op uw T.V.-scherm hebt gezien zal nu van uit uw raam te zien zijn"

Het is alsof het niet in opdracht van Jeltsin was dat de vuile oorlog in Tsjetsjenië, met zijn 30.000 doden, werd ingezet en verder wordt gevoerd.

Verkiezingen: informatie en commentaar André De Smet.

Zes maanden vredesakkoord

Half juni vergaderden een veertigtal landen over de burgerlijke luiken van het Dayton-akkoord in Firenze. Het ging daarbij voornamelijk over het politiek institutioneel kader dat Bosnië-Herzegovina leefbaar moet maken. Centraal daarin, zegt men unaniem, is het houden van de verkiezingen op de geplande datum, uiterlijk 14 september dus.

De voorzitter van de OVSE (organisatie voor veiligheid en samenwerking in Europa), de Zwitser Cotti, meent al geruime tijd dat er geen gunstig verkiezingsklimaat kan worden geschapen, zolang er geen volledige bewegingsvrijheid heerst (terugkeer dus van de vluchtelingen), en zolang gezochte oorlogsmisdadigers nog rondlopen (de Bosnisch-Servische leiders Karadzic en Mladic). Een lobby-groep, de International Crisis Group (met o.m. Michel Rocard van Frankrijk, en Malcolm Fraser van Australië), zeggen dat er absoluut geen begin is gemaakt met wat in Dayton werd omschreven als "zo snel mogelijk normale levensomstandigheden creëren". Zij hebben het over intimidatie, vervolging en discriminatie, over het lastig vallen van mensen op basis van geloof, ethnische origine, politieke overtuiging in beide landsgedeelten van Bosnië.

Andere krantenberichten menen dat de donorlanden vooral gul zijn op papier. Na zes maanden blijkt er nog maar 8 procent van de beloofde bedragen te zijn uitbetaald. Men had 56 miljard beloofd vanuit de 'internationale gemeenschap'. Sommige landen willen wachten tot na de verkiezingen, andere willen liever geen hulp geven via de Wereldbank. Deze vrezin met name dat Duitsland en Amerika dan met de grote heropbouwcontracten aan de haal zullen gaan. (Fet 12.06.96)

De militaire kant van het Dayton-akkoord is wel in orde gekomen. Wel nog met suspens op het laatste ogenblik, toen de OVSE-bemiddelaar de klok een paar dagen stil moest zetten om toch nog in de gesteld tijdslijmieten te vallen. Het probleem was niet van militaire aard. Daar zijn de partijen het eens over geworden: Belgrado moet een kwart lager dan het huidige niveau, Kroatië en Bosnië mogen verhogen tot elk 30% van het voormalig niveau van Belgrado; in Bosnië is dan tweederde voor de federatie van Moslims en Kroaten, en een derde voor de Servische Republiek. Het probleem was van politieke aard. Het duidt inderdaad op de afwezigheid van een 'vertrouwensklimaat'. Het wijst ook nog maar 's de dubbelzinnigheid van het Dayton-akkoord aan. De Bosnische Moslims weigerden in de tekst de vijf betrokken partijen naast mekaar

te laten opnemen. Ze wilden een gradatie ingevoerd zien, met name de 3 staten (voormalig Joegoslavië, Kroatië en Bosnië-Herzegovina) en 2 entiteiten de Moslim-Kroatische Federatie en de Servische Republiek. Uiteindelijk moesten ze zich neerleggen bij de oorspronkelijke formulering die de vijf ondertekenaars als "partijen in het akkoord" aanduidt.

Het zijn dus voornamelijk de Verenigde Staten die alles op alles zetten om de verkiezingen op de gestelde datum te laten doorgaan. Blijkbaar zijn ze er in Firenze ook in geslaagd alle deelnemende landen op dit standpunt te krijgen.

"Het zal mogelijk zijn redelijk effectieve verkiezingen te organiseren volgens de internationaal geaccepteerde gebruiken van toegankelijkheid, deelname en doorzichtigheid, die de wil van het volk kunnen weergeven", heet het.

Er tekent zich ook een consensus af dat de Navo-aanwezigheid naar alle waarschijnlijkheid langer dan het vooropgestelde jaar zal duren. Sommigen zien daarin binnen de Navo de eerste mogelijkheid om een gecoördineerde operatie uit te voeren zonder de Amerikanen, want Clinton wil in dit verkiezingsjaar geen avonturen. Hoewel z'n minister van defensie, William Perry,

al gezegd heeft dat ook de Amerikaanse troepen zullen blijven indien dit nodig mocht blijken.

Wij menen dat we samen met alle progressieven ons moeten blijven verzetten tegen het Navo-optreden. Als er al 'begeleiding' nodig mocht zijn dan moest dit absoluut in een VN-kader zijn, en niet in onderaanneming. De supernationalisten in alle kampen zullen maar kunnen ingetoomd worden als de maatschappij een perspectief ziet van vooruitgang. Het is schrijnend te moeten vaststellen dat er niet het minste begin is gemaakt van handelsrelaties onder de voormalige deelrepublieken van Joegoslavië. Politieke stabiliteit moet groeien, en stoelt voor een belangrijk deel op een economische vooruitgang. Ze kan niet met de wapens, ook niet onder Navo-heerschappij, geïnstalleerd worden.

De weg die Slovenië bewandelt om via een douane-unie met de E.U. haar economische vooruitgang te bewerkstelligen, plaatst Ljubljana als directe concurrent (met voorsprong) tegenover de andere nieuwe staten, in het zich aandienen als geschikste wingewest voor het 'centrum': de Europese Unie. Ik vrees dat dergelijke politiek de meerderheid van de Balkanmensen geen baat zal brengen.

Georges Spriet

Overeengekomen legersterktes in ex-Joegoslavië

(klein-)Joegoslavië :

1.025 tanks (nu 1300), 850 pantserwagens (nu 800), 3.750 stuks artillerie (nu 4.600), 155 vliegtuigen (nu 200) en 53 helicopters (nu 60), regulier leger 124.339 manschappen zoals nu.

Kroatië en Bosnië elk :

410 tanks, 340 pantserwagens, 1500 stuks artillerie, 62 gevechtsvliegtuigen en 21 helicopters.

Kroatië versterkt zich behoorlijk want het heeft nu slechts 200 tanks, 100 pantserwagens, 12 vliegtuigen en 8 helicopters. Het moet wel veel artillerie inleveren want het bezit nu 3.000 stuks. Het regulier leger gaat van 58.000 naar 65.000 soldaten.

Van de totale Bosnische wapenrusting mag de **Moslim-Kroatische federatie** 2/3 bezitten, dus:

273 tanks (nu 100), 227 pantserwagens (nu 35), 1.000 stuks artillerie (nu 2.000), 41 vliegtuigen (nu geen), 14 helicopters (nu 10) en 56.000 manschappen en 94.000 paramilitairen en politiemensen.

Voor de **Bosnische Serviërs** betekent dat 137 tanks (nu 300), 113 pantserwagens (nu 100), 500 stuks geschut (nu 1.300), 21 vliegtuigen en 7 helicopters die ze nu al hebben. Een regulier leger van 55.000 man en 209.000 paramilitairen en politie.

bron : NRC 13.06.96

Het buitenland van België

Interview met Rik Coolsaet

"In de koude oorlog was veiligheid gebaseerd op een rekenmachientje".

In je boekje "Klein land, veel buitenland" is de rode draad, de spanning tussen Buitenlandse Zaken en Defensie in de periode 1988 - 1992. Wedijver tussen twee politieke families?

De spanning had te maken met de installatie van de kernraketten in maart 1985. Zowel vanuit de vredesbeweging als vanuit een aantal politieke partijen, waaronder de SP, was daartegen hevig campagne gevoerd. De man die de installatie van de kernwapens en tevens het orthodoxe atlantisme symboliseerde, was Leo Tindemans. Gezien het grote socialistische wantrouwen voor Tindemans en het beleid waar hij voor stond, heeft men zich de hele periode stelselmatig zeer nauw gehouden aan de regeringsverklaring. Dat betekent dus een heropleving van het voluntarisme of wat men noemt de Harmelpolitiek, waarbij ook kleine landen een rol te spelen hebben in de toenadering tussen Oost en West.

De kwestie van de modernisering van de kernwapens, heb je een voorbeeld genoemd van het lakse en wereldvreemde optreden van Buitenlandse Zaken. Defensie nam daardoor een stuk van die taak waar.

De dynamiek van 1988 tot 1990 inzake de toenadering tussen oost en west is zeker gekomen vanwege defensie. Gewoon omdat Leo Tindemans helemaal geen oog had voor nieuwe toenaderingspogingen en zich trouwens nogal radicaal heeft afgezet tegen de Harmelpolitiek. Daartegenover stonden Coëme en toenmalig stafchef Charlier, die voldoende politiek doorzicht hadden om de nodige conclusies te trekken.

Ondertussen zijn de kabinetten geruild. Maar de spanningen bleven?

De periode die ik beschreven heb is de periode '88 - '90. Toen kwam Eyskens op Buitenlandse Zaken. Het probleem was anders. Hier ging het meer om de spanning tussen de persoon Eyskens en de rest van de regering. De consensus binnen de regering rond dossiers als de Golfoorlog, werd naar buiten uit niet vertolkt door de minister van Buitenlandse Zaken. Mark Eyskens vertolkte

voortdurend zijn eigen opinie. En dat gaf het imago van een heel verwarde besluitvorming bij de Belgische regering.

Maar de spanning tussen de twee politieke families, heeft dat na 1992 geleid tot de ruil van de kabinetten?

Je mag die vergissing niet maken. Er was geen spanning tussen politieke families. Inzake het buitenlands beleid was de consensus tussen de families vrij groot, alleen had je daar voortdurend de stoorzender Mark Eyskens. Het was dus louter een probleem van personen.

Rik Coolsaet start in 1976 samen met Andre Van Halewijck de uitgeverij Kritak op. Zeven jaar later zet hij de stap naar de politiek en werkt hij op het SEVI, de studiedienst van de SP. In 1988 wordt hij adjunct-kabinetschef van toenmalig Minister van Landsverdediging, Guy Coëme. Vanaf 1992 werkt hij in dezelfde hoedanigheid op het kabinet van Buitenlandse Zaken, waar hij achtereenvolgens Willy Claes, Frank Vandenbroucke en Eric Derycke de revue ziet passeren. Sedert oktober 1995 is hij professor aan de Universiteit Gent op de faculteit politieke wetenschappen.

In 1992 dan, om op jouw vraag te komen. Hoe wordt een regering gevormd? Eén op basis van een regeringsprogramma. Eens de partijen het hier over eens zijn, volgen de onderhandelingen over de verdeling van de functies. En dat gebeurt dan op basis van desiderata van de partijen die in een eerste ronde voorstellen wat zij graag zouden hebben. In het geval van de regeringsonderhandelingen in 1992, heeft de SP, op vraag van Willy Claes, Buitenlandse Zaken gevraagd. De keuze was met andere woorden veel meer persoonsgebonden dan men zou denken.

Jouw kritiek, en die van de SP, was dat mensen als Tindemans te veel atlantisch georiënteerd waren. Is dat dan veranderd met een Willy Claes, die uiteindelijk secretaris-generaal van de NAVO is geworden, een bij uitstek atlantisch bondgenootschap?

Om even terug te komen op wat Coëme gedaan heeft. Ik denk dat het buiten-

landse beleid in de periode Eyskens, in de mate dat ze gedomineerd werd door defensie, veel meer "Europees gericht was" dan enerzijds onder Tindemans en anderzijds onder Willy Claes. Ik wil je een voorbeeld geven. Vanuit defensie werden onderhandelingen gestart met de Duitsers en de Fransen rond de samenstelling en de werking van het Eurocorps. Defensie is daar onmiddellijk opgesprongen, omdat wij dit beschouwen als een veruiterlijking van de wil van Europa om ook op het militaire iets te zeggen te hebben. Toen de nieuwe regering gevormd werd in 1992, heeft Willy Claes geprobeerd om het Eurocorps, in de mate van het mogelijke, ook te situeren in het NAVO-kader, wat secundair was in de periode voor hem.

Het lidmaatschap van het Eurocorps, ook wel het embryo genoemd van een Europees leger, symboliseert het Belgische engagement voor een Europese defensiestructuur. Maar de meer atlantisch georiënteerde naties drukken zwaar op de rem.

De klassieke tegenstelling van de jaren '60 t.e.m. de jaren '80 bestaat niet meer, of beter, bestaat op een heel andere manier. Wat je nu meemaakt, dat is de wil van Europa om zich ook op vlak van defensie te affirmeren. Tot aan Maastricht was het bij wijze van spreken verboden om over defensie te spreken in Europees verband. Waarom? Dit heeft te maken met geprivilegieerde terreinen. De NAVO was alles wat te maken had met defensie, Europa was alles wat te maken had met politiek en economie. Sinds Maastricht is daar een eind aan gekomen en is het een geautoriseerd thema geworden op basis van twee pistles. Enerzijds binnen het kader van het GBVB, het Gemeenschappelijk Buitenlands - en Veiligheidsbeleid en anderzijds binnen het kader van de Westeuropese Unie (WEU). Het GBVB in de huidige omstandigheden is een mislukking. Men moet mij eens duidelijk maken wat het verschil is tussen de periode voor en na Maastricht, m.n. het verschil tussen de Europese Politieke Samenwerking (EPS) en het GBVB (Maastricht maakte de overgang van het EPS naar het GBVB, nvdr). In werkelijkheid is er geen verschil. Vooral omwille van het feit dat je zowel bij de EPS als bij het GBVB, nog altijd met een louter intergouvernementele samenwerking zit. Je kan geen beslissingen nemen of je moet voortdurend kunnen rekenen op de unanimitéit.

Een dergelijk Europa is toch niet democratisch te controleren?

Dat is evident, daar wou ik toe komen. De enige manier om van het GBVB iets daadkrachtig te maken is het communitariseren of supranationaliseren. Als we willen dat Europa een macht wordt in de wereld, dan moeten we precies doen wat we op het handels- en economisch vlak hebben gedaan: de bevoegdheden van de diverse staten overdragen op het supranationale vlak, dus de Commissie bevoegd maken voor het buitenlands- en veiligheidsbeleid. Maar als tegenwicht moet je dan natuurlijk het Europees parlement versterken. Aan de ene kant heb je meer macht nodig om Europa te laten affirmeren op buitenlands vlak, aan de andere kant is democratische controle daarop nodig. En daar schuilt het probleem.

Vrees je niet dat een goed uitgebouwde defensiestructuur binnen een hecht Europees blok een soort machtsinstrument zal worden van economische belangen?

Ja en neen. Aan de ene kant, als je idealen hebt, dan heb je macht nodig om ze te realiseren. Daar kan je niet onderuit. Ten tweede, wat ook de structuur moge zijn, in de politiek heb je nooit garanties. De politiek is altijd een botsing van idealen en een botsing van belangen.

Maar je moet er inderdaad voor zorgen dat je een goede waakhond hebt voor je GBVB indien Europa zou beschikken over reële macht, wat nu niet het geval is.

Ik verwijs altijd naar de situatie van de Golfoorlog. Toen hebben we gezien dat van bij het uitbreken van de crisis in augustus 1990, Europa onmiddellijk ter plaatse was: door de economische sancties, de steun aan de veiligheidsraad en het embargo. Maar op het ogenblik dat de balans begon te wegen in de richting van het militaire speelde Europa niet meer mee. Traditioneel heeft Europa een veel "politieker" blikveld op het veiligheidsbeleid. In het Europees ideaal zitten een aantal garanties die ik niet vind in de NAVO. Maar om te beletten dat dit militaire het overwicht krijgt, moet de Europese Unie militaire bevoegdheden krijgen. En ik zeg het hé, ik kan niet garanderen dat Europa nooit een militaristisch beleid gaat voeren. Maar ik vertrouw wel meer de politieke controle via Europa.

Is Chiracs recente oproep voor een Europese kernmacht geen gevolg van de heersende militaire logica?

Chirac en zijn premier Juppé hebben

gesproken over een Europese kernmacht, gewoon om hun kernproeven aanvaardbaar te maken. Zij zijn met die kernproeven gestart zonder enig overleg met Europa. Er werd vooral veel wind gemaakt. Er is helemaal geen sprake van een Europese kernmacht op korte termijn.

In Duitsland werd aanvankelijk positief gereageerd op het idee van een Europese atoombom.

Ja maar, ook in België met mensen zoals Wilfried Martens en Armand De Decker. Ook dit zal uiteraard een onderwerp worden van een politiek debat. Maar wat ik wil zeggen is dat het Franse voorstel gewoon windowdressing was om de kernproeven aanvaardbaar te maken. En dat is niet gelukt. Dat is een eerste zaak.

Een tweede zaak is de onzin die wordt verspreid door de voorstanders van een Europese kernmacht. Wat mij altijd opvalt in dat dossier is het gebrek aan historisch geheugen. In de jaren '60 hebben we in Europa de discussie gehad over een Europese kernmacht, in de vorm van de *Multi Lateral Force (MLF)*. En waarop botste men? Steeds op de drempel dat kernmachten de beslissing voor de inzet van een kernwapen nooit laten hangen van een overleg. Dus de idee van een Europese kernmacht, is een contradictio in terminis. Een kernwapen is een zelfmoordwapen. Wie het gebruikt, gaat er ook aan ten onder. De voorstanders van een Europese kernmacht creëren illusies als ze denken dat ze meer over de Franse en Britse kernwapens te zeggen zullen hebben, dan over de Amerikaanse. Wat men ook moge denken over de dubbele sleutel van de Amerikanen. In het geval van het gebruik van Amerikaanse kernwapens werd overleg beloofd onder de volgende voorwaarden: "Time and circumstances permitted". En als puntje bij paaltje komt, trekken de Amerikanen zich niets aan van goed- of afkeuring door de Europeanen. Met de Fransen en de Britten is

dat identiek.

De derde opmerking, is een opmerking van tactische aard. Diegenen die pleiten voor een discussie over een Europese kernmacht, moeten beseffen dat zij op dat ogenblik de discussie over een Europese defensiestructuur onmogelijk maken. Want wanneer zijn er de grootste problemen geweest tussen de Amerikanen en de Europeanen? Telkens als het ging over de kernwapens, in de jaren '50, de jaren '60 en op het einde van de jaren '70.

Tenslotte een strategische overweging. Men moet mij nu eens uitleggen waartoe kernwapens de dag van vandaag dienen. Wat men nu zegt, dat is dat kernwapens nodig zijn voor het geval dat gekken zoals Saddam Hoessein over kernwapens zouden beschikken. Maar, daarvoor hebben wij nog altijd geen tienduizenden kernwapens nodig. En dan mag men ook niet vergeten dat de hele filosofie van kernwapens iets rationeels heeft: je denkt dat je weet hoe de ander gaat reageren. Maar tegenover een gek gaat dit niet op.

Het probleem is dat je kernwapens niet kan 'onuitvinden'. Je hebt geen enkele garantie dat ze niet gaan gebruikt worden. Ik denk dat je ergens een potentieel nodig hebt. Maar het bezit daarvan kan maar onder de controle van een democratisch functionerende veiligheidsraad. En dat moet gebeuren in stappen op lange termijn.

Terug naar de Europese defensie, de GBVB-politiek zit in het slop. Wat met de WEU?

De WEU is op het einde van de koude oorlog door de Fransen en de Duitsers sterk naar voor geschoven als een middel om Europa inderdaad een grotere zeggenschap te geven en te komen tot een defensiestructuur van de Europese Unie. Maar wat je nu ziet is dat vooral de Fransen het geweer van schouder hebben veranderd en opteren voor een Europeanisering van de NAVO. Ik zou zeggen dat de Fransen hun doel hebben behouden, maar het anders aanpakken. Het gevolg daarvan is dat de WEU zelf op dit ogenblik opnieuw wat is ingeslapen. Binnen de NAVO voert men wel de discussie over de fameuze *Combined Joint Task Forces (CJTF's)*. Idee is om de bestaande strijdkrachten in verschillende hoedanigheden te laten optreden: in het kader van de NAVO of de WEU.

Bewapening en oorlog horen bij elkaar. Waar zit dan de veiligheidscomponent? Zit in het zoeken naar een militaire structuur nu net niet de onveiligheid verborgen?

Het feit dat we het al een half uur hebben over militaire veiligheid is jouw fout hé? (lacht) Militaire veiligheid is maar een onderdeel van veiligheid. Veiligheid komt voort uit een gevoel van onveiligheid, dat gecreëerd wordt door onzekerheid. In de hele periode van de koude oorlog is men intellectueel lui geweest omdat veiligheid louter geïnterpreteerd werd op basis van een rekenmachientje: ik heb zoveel kernwapens, jij zoveel. Dit heeft de wapenwedloop in de hand gewerkt. In de loop van de jaren '80 is onder impuls van de West-Duitse sociaal-democraten het begrip 'wederzijdse veiligheid' ontstaan: de enige manier om mijn veiligheid te garanderen dat is ook de veiligheid van de andere garanderen. Wat ik constateer is dat de Belgische regering sinds '88-'89 er precies van beschuldigd wordt te weinig aandacht te besteden aan het militaire en te veel aan diplomatieke en juridische middelen om veiligheid te verzekeren. Wat mij altijd opvalt dat is dat de kritiek, die jij nu ook vertolkt, zijn spiegelbeeld vindt ter rechterzijde. Die vindt dat België te aarzelend naar militaire middelen grijpt in de internationale politiek. En de voorbeelden uit de Golfoorlog die mij zo meteen voor het hoofd komen, dat is de weigering om munitie te leveren aan de Britten, de grote terughoudendheid van België maar ook Duitsland om Mirages in te zetten voor de verdediging van Turkije. In denk ook aan Burundi vandaag. Moeten we daar een troepenmacht inzetten of niet? Een bepaald gedeelte van de publieke opinie verwijt de Belgische regering te weinig, een ander gedeelte te veel naar het militaire te grijpen.

Je kan het militair aspect niet uitschakelen. De conflictpreventie in Afrika heeft een militaire component. Een militaire component die weliswaar ondergeschikt moet zijn aan de politieke component en aan de politiek van ontwikkeling. Maar op een bepaald moment moeten we beseffen dat militaire middelen soms nodig zijn.

Stel dat we morgen een nieuwe internationale orde hebben die gebaseerd is op een internationaal recht dat ook door iedereen aanvaard wordt, met een sterke Veiligheidsraad. Ook dan zijn er militaire middelen nodig.

Gebeurt de inzet van militaire middelen door de internationale gemeenschap niet zeer selectief? In de Golfoorlog heeft men zeer resoluut militaire middelen ingezet, maar ten aanzien van Afghanistan, Ruanda en Burundi treedt men niet of zeer aarzelend op.

Dit vind ik een selectieve lezing. De veiligheidsraad heeft toch tot operaties beslist in Joegoslavië, Ruanda en

Somalië? Het is juist dat in het geval van Irak en Koeweit olie meespeelt. Kijk, ik was toen op defensie. Ik blijf nog altijd beweren dat de zeer snelle reactie op de invasie niet te verklaren is vanuit economische belangen, maar omwille van het feit dat we in Europa het einde van de Koude Oorlog meemaakten en een lokale dictator daar toch iets deed waarvan we dachten dat dit niet meer mogelijk was. De economische belangen hebben bij sommigen misschien meegespeeld, maar dat verklaart niet de bereidheid van zoveel landen in noord en zuid om zich te scharen achter de operatie tegen Irak. De gebeurtenissen van de Golfoorlog waren een schoolvoorbeeld, van datgene waarvoor de Verenigde Naties werden opgericht. Dat is één zaak.

Wat je ziet in Somalië en Ruanda is een ander soort conflict. Dat zijn interne conflicten waarvoor de internationale gemeenschap niet is uitgerust. Hoe kom je in godsnaam tussenbeide in een sluimerend etnisch conflict? We hebben in de euforie van de post-koude oorlog de mogelijkheden van de internationale gemeenschap om tussenbeide te komen gewoon onderschat.

Dit heeft niet belet dat in landen waar men geen enkel economisch belang heeft, zoals Ruanda, toch is tussenbeide gekomen.

Ligt een economisch belang niet aan de basis van het nieuwe Belgische Afrika-beleid, zoals het verlies van de Société Générale en de grotere aandacht voor Zuid-Afrika?

Nee en ja. Zaïre is geopolitiek minder belangrijk geworden om twee redenen. Ten eerste de economische marginalisering van Afrika. Ten tweede het verdwijnen van de Koude Oorlog waardoor pionnen als Mobutu overbodig werden. De economische marginalisering heeft tot gevolg gehad dat er geen lobby's meer waren die een ander beleid zouden onmogelijk gemaakt hebben. In de hele Belgische geschiedenis zie je dat wanneer lobby's het buitenlands beleid gaan beheersen, het faliekant afloopt. Dat is zo geweest toen industriële lobby's ons belet hebben ons te organiseren tegen Hitler en dat is ook het geval geweest na de onafhankelijkheid van Zaïre. In die zin heb je gelijk. Ik geloof echter niet dat het veranderen van de kapitaalstructuur van de Société Générale essentieel is geweest. Dat heb ik niet geconstateerd. Maar je hebt ongelijk dat de aandacht voor Zuid-Afrika ten koste is gegaan van centraal-Afrika. De filosofie van de Afrikanota van Frank Vandenbroucke waar je op alludeert, toegepast op de twee regio's, is onze aanwezigheid in

Centraal-Afrika versterken. We hebben voor het eerst een heel sterk diplomatiek initiatief genomen in de regio met betrekking tot het vluchtelingenprobleem. Vandenbroucke vond dat België moreel verantwoordelijk was. Niemand anders zou het immers doen. Terzelfdertijd meende Vandenbroucke, dat we meer aandacht moesten besteden aan Zuid-Afrika omdat het land een factor was van hoop, een van de weinige in Afrika. Maar dat ging dus niet ten koste van Centraal-Afrika.

De Belgen hebben in Ruanda inderdaad een belangrijke rol gespeeld. Maar waren ze niet te optimistisch door te denken dat het Arusha-proces de problemen van Ruanda in goede banen zou leiden?

Men dacht dat er in Ruanda een prima ontwikkelingsmodel was. Daardoor heeft men de politieke verwaarlozing en de toegenomen corruptie niet gezien. Maar veel belangrijker nog was, dat men in heel de periode van de jaren '70 en '80 het probleem van de vluchtelingen compleet over het hoofd heeft gezien. Men heeft geen enkele aandacht gehad voor die honderdduizenden Tutsi-vluchtelingen in het buitenland. In 1990 is dat abces opengebroken. Ruanda is toen een politiek probleem geworden.

In Ruanda ga je nooit politieke stabiliteit krijgen als je het gevoel van onveiligheid bij Hutu's en Tutsi's niet wegneemt. Vanaf negentig is men aan een politiek beginnen doen gebaseerd op verzoening tussen het MRND van Habyarimana en het FPR van Kagame. De beleidslijn van België was toen, niet de ene partij te laten vallen voor de andere, maar wel de beide partijen aan de onderhandelingstafel brengen. En dat is de beleidslijn geweest die tot de onderhandelingen in Arusha heeft geleid. Maar je mag niet vergeten, dat Arusha een onderhandeling was tussen lokale groepen. De buitenlandse druk is altijd sterk overdreven. Er is enkel geprobeerd de gematigde partijen te steunen ten nadele van de extremistische partijen.

Is het niet hypocriet van de internationale gemeenschap om aan politieke bemiddeling en conflictpreventie te doen, maar op economisch vlak de grondstofprijzen te kelderen. Dat is toch de oorzaak van veel geweld?

Je hebt gelijk. Maar op het ogenblik dat de brand uitbreekt ga je toch blussen hé? En uit de blusoperatie moeten conclusies worden getrokken. Eén van de conclusies die de Belgische regering getrokken heeft is de houding in verband met de samenstelling van de chocolade.

Ludo De Brabander

(In volgend nummer verschijnt het laatste deel van dit interview.)

De grootste steden ter wereld

STAD
(duizenden, 1996)

STAD	inwoners (duizenden, 1996)
Tokyo	25.013
New York	16.056
Mexico City	15.085
Sao Paulo	14.847
Shanghai	13.425
Bombay	12.223
Los Angeles	11.456
Beijing	10.872
Calcutta	10.741
Buenos Aires	10.623
Seoul	10.558
Osaka	10.482
Rio de Janeiro	9.515
Parijs	9.334
Tianjin	9.253
Jakarta	9.250
Moskou	9.048
Caïro	8.633
Delhi	8.171
Manila	7.968
Karachi	7.965
Lagos	7.742
Londen	7.335
Chicago	6.792
Istanbul	6.507
Lima	6.475
Essen	6.353
Teheran	6.351
Bangkok	5.894
Dhaka	5.877

Bron: UNHCR, 1996

★ Steden: boven 5 miljoen inw.
★ Megasteden: boven 10 miljoen inw.

■ **DUITSLAND, EXPORT VAN KAPITAAL:** Volgens het rapport van de Duitse Bundesbank was 1995 een recordjaar voor de export van Duitse kapitalen in de wereld. De investeringen bereikten het record van 50 miljard mark tegen 26 miljard in 1994.

Daartegenover bereikten de vreemde investeringen in Duitsland, tijdens dezelfde periode, slechts 13 miljard mark. De investeringen van de Duitse Konzerns gingen in hoofdzaak naar Oost-Europa (62%), Centraal-Europa (517,5%) en naar de ontwikkelingslanden (6%) bijzonder naar Azië en Afrika.

■ **AUTO'S:** Het Japanse merk Mazda heeft bekend gemaakt dat Ford zijn participatie in het bedrijf heeft opgedreven van 25% naar 39%. Het aandeel van de verschillende automerken in de wereldhandel ziet er nu als volgt uit: General Motors: 8,03%; Ford: 6,52%; Toyota: 5,16%; Volkswagen: 3,5%; Nissan: 2,78%; Chrysler: 2,77%; Peugeot: 1,99%; Renault: 1,91%; Mitsubishi: 1,8%; Honda: 1,74% en Mazda: 1,29%.

■ **V.S.-WERKLOOSHEID:** Amper twee maand na de aankondiging dat, voor de herstructurering van het bedrijf van de Amerikaanse telefoonreus A.T.S.T., 40.000 werkplaatsen zouden geschrapt worden, werd bekend gemaakt dat de P.D.G. van het zelfde bedrijf voor het jaar 1995 een vergoeding (?) opraapte van 16,2 miljoen dollar, (518 miljoen B.fr.) waarvan 5,2 miljoen dollar aan loon en 11 miljoen van zijn aandelen.

In 1994 bedroegen zijn inkomsten "slechts" 6,3 miljoen dollar. Zelfs de krant "Business Week" wijst er op dat de toenemende afdankingen en een groeiende kloof tussen de inkomsten een aanzienlijke schade toebrengen aan de Amerikaanse samenleving. Uit een opiniepeiling die door dezelfde krant georganiseerd wordt blijkt dat 95% van de ondervraagde Amerikanen de mening toegedaan is "dat het verrijken van hun aan-

deelhouders niet de eerste zorg moet zijn van de bedrijven".

Het voorbeeld van de PDG van ATST, Robert Allen, die 16,2 miljoen dollar opraapt om 45.000 mensen af te danken is daar een voorbeeld van.

■ **BUITENLANDSE AMBTEAREN KOPEN BELASTINGVRIJ:** Agalev-volksvertegenwoordiger Tavernier stelde aan minister van Financiën Maystadt een parlementaire vraag met betrekking tot de fiscale voordelen van de in ons land verblijvende internationale ambtenaren en diplomaten.

Uit het antwoord van de minister blijkt dat tussen 1994-1995 niet minder dan 1.562 ambtenaren die tot een internationale instelling behoren een fiscale vrijstelling op de door hen gemaakte kosten genoten. Gemiddeld kochten ze 857.000 roerende goederen aan. De verleende vrijstelling bedroeg 175.000 fr. per ambtenaar wat samen 273 miljoen fr. uitmaakt. De ongeveer 17.000 ambtenaren en diplomaten kunnen jaarlijks samen voor 30 miljoen fr. drank belastingvrij kopen en tijdens de afgelopen twee jaar mochten ze voor 6,8 miljoen liter brandstof belasting aankopen. En... de gemeenschap kan hier voor opdraaien...

TOP ... PUNT

"Alle Belgen zijn gelijk voor de wet" staat in de grondwet. Mis... alles wordt bepaald naarmate je rijk of machtig bent. Een voorbeeld.

Het mandaat van Alfons Verplaetse, gouverneur van de Nationale Bank, neemt normaal een einde in februari 1997. Verplaetse zal dan toch al 67 jaar zijn.

Het blijkt dat de regeringspartijen: CVP, SP, PSC en PS een uitzonderingsregel willen toepassen en zijn mandaat willen verlengen met twee of drie jaar.

Ze beschouwen hem namelijk als de onmisbare man om België een plaats te garanderen in de Europese Monetaire Unie die in principe op 1 januari 1999 van start zou moeten gaan. Het is goed om weten dat Alfons de man was die in 1981 de toenmalig premier Wilfried Martens, ACV-voorzitter Jef Houthuys en Hubert Detremmerie, de topman van de B.A.C. in zijn villa te Poupehan uitnodigde om, tijdens deze geheime ontmoeting, de devaluatie van de Belgische frank voor te bereiden.

"Ziet er naar uit dat S.P. en P.S. deze duistere zaak vergeten zijn.

India en zijn verwarde verkiezingen

Wanneer onze media berichten over de verkiezingen in India, dan spreken ze over de grootste democratie van de wereld die haar burgers naar de stembus roept voor de zetelbepaling in de nieuw te kiezen Lok Sabha (Lagerhuis = parlement). Spreken over democratie houdt toch nog iets meer in dan het houden van verkiezingen. In een land met 930 miljoen burgers, waarvan meer dan 40% onder de armoedegrens leeft, waar de analfabeten nog de meerderheid uitmaken, waar 200 miljoen actieven werkloos zijn, waar de 20% rijken steeds maar rijker worden en de rest armer, dan kan men zich de vraag stellen of deze democratie niet dringend aan herziening toe is.

Bij de onafhankelijkheid van India heeft men het Engelse kiesstelsel overgenomen, waarbij de te begeven zetel in het kiesgebied naar die partij gaat die de meeste stemmen haalt. Het Indische Lagerhuis telt 545 zetels. De regering moet aldus de steun krijgen van 273 gekozenen wil ze op post blijven.

Tot de stembusgang werden 590 miljoen kiezers opgeroepen. Niemand rekende op een duidelijke meerderheid. Op dat vlak hebben de opiniepeilingen dan ook gelijk gekregen. De verkiezingsuitslag doet een ding zeer duidelijk tot uiting komen, met name dat het Indische subcontinent niet alleen een moeilijke economische en politieke fase moet doormaken, maar ook toont ze ons de enorme diversiteit van de levensproblemen in een land met meer dan 930 miljoen inwoners.

Sedert de onafhankelijkheid van India was de regering praktisch steeds in handen van de Congrespartij, met uitzondering van de periodes 1977-79 en 1989-91. De autoriteit van de Congrespartij is ondertussen, zoals de uitslag van de parlementsverkiezingen hebben aangetoond, volledig uitgehold.

De uittrekkende premier Rao won de verkiezingen van 1991 dank zij een golf van medelijden na de moord op Rajiv Gandhi. Ondanks zijn onuitsproken persoonlijkheid kon Rao en zijn regering de ganse legislatuur vol maken. Dit had niemand eigenlijk verwacht. Bij de jongste verkiezingen werd hij dan terug als boegbeeld in de kiesstrijd voor de Congrespartij naar voor geschoven.

In het buitenland heeft Rao als premier een zekere faam verworven. Doorslaggevend element was het feit dat bij zijn aantreden aan het hoofd van de Indische regering, Rao een land moest besturen dat voor het bankroet stond. Nieuwe I.M.F.-kredieten werden pas aan India verleend na concrete toezeggingen om de Indische economie te liberaliseren, de economische staatssector af te bouwen, en de staatsuitgaven drastisch te verminderen.

De vesting India opende definitief haar

deuren voor het buitenlandse kapitaal en import van goederen. Volgens de kampioenen van de vrije markt integreerde het land zich in de "wereld-economie". De roepie werd vrij converteerbaar, en daalde in waarde waardoor de ingevoerde goederen duurder werden, en de reële koopkracht van de burgers achteruit ging.

Praktisch alle industriële sectoren werden voor het privé en buitenlands kapitaal opengegeoid, meerderheids-participaties van buitenlandse concerns in Indische bedrijven werden mogelijk. Een lage arbeidskost en lage lonen, een omvangrijk reservoer aan goed opgeleide vakkrachten maakten van India een ideale standplaats voor exportgerichte producten. De macro-economische gegevens schijnen de gevoerde politiek van Rao gelijk te geven. De economische groei voor 1996 zal volgens de verwachtingen met ongeveer 6% stijgen, en de industriële productie met ongeveer 10%. Maar dit concept van globalisering en liberalisering van de Indische economie, wordt maar alleen aanvaard door de elite. Bijgevolg zal men een nieuwe consensus moeten vinden. Want deze nieuwe economische politiek heeft zo haar schaduwzijden. Slechts een 20%, met name de rijkste gezinnen, kunnen van dit beleid profiteren; wat natuurlijk op een bevolking van 930 miljoen burgers toch nog een relevant aantal is. De meeste Indiërs, zeker de landelijke bevolking, leven buiten deze moderne economie, aan (of onder) de armoedegrens. Het is bij deze burgers dat het imago van Rao en de Congrespartij volledig negatief was.

De andere actoren op de Indische Bühne

Bij de verkiezingen is de B.J.P. als grootste partij uit de stembusslag gekomen. Van 20,9% van de stemmen en 120 mandaten in 1991 krom haar score nu op tot 25% van de stemmen en 160 mandaten in de nieuwe Lok Sabha. Ze kan in het parlement op de steun rekenen van een aantal partijen waaronder de extreem xenofobe hindoeipartij Shiv Sena uit de staat Maharashtra. De

leider van Shiv Sena heeft grote bewondering voor Hitler. Verder krijgt de B.J.P. nog de steun van drie andere regionale partijen, hetgeen de aanhang voor deze politieke groep op 194 brengt, ver onder de vereiste 273 om een regeringsmeerderheid te kunnen vormen.

Uit onderzoek naar wie er in India voor deze partij stemt is gebleken dat ze vooral de stem krijgt van de hogere kasten. Ze is het politiek onderdak voor de hogere middenklasse. De B.J.P. is sterk in de steden van noord-west-India. In het zuiden is ze zwak.

Op politiek-economisch vlak, wanneer men de verbale radicaliteit van B.J.P. wat afstoft, biedt deze partij geen alternatief voor de Congrespartij. In plaats van grondige maatschappij-analyses en oplossingen, worden zondboeken aangewezen die schuld zouden hebben aan de miserie van de Indische hindoes.

Door het bekend raken van het Halawa Jain schandaal, waarbij smeer- en omkoopgeld rijkelijk werd uitgedeeld om meerdere ministers van de regering Rao te corrumperen, heeft de Congrespartij praktisch alle geloofwaardigheid bij de publieke opinie verloren, en heeft ze bij de verkiezingen een zware tol moeten betalen.

De B.J.P. had graag in de kiesstrijd het steekpenningenschandaal rond de Congrespartij willen gebruiken. Maar de B.J.P.-chef Advani heeft zelf de verleiding om smeergeld te aanvaarden niet kunnen weerstaan. Hij was bijgevolg niet vies om samen met de betrokken ministers in de modderpoel van corruptie een ritueel-financieel bad te nemen. Daardoor was deze electorale troefkaart voor de B.J.P. niet meer bruikbaar.

De verkiezingen hebben een zeer verwarde stembusuitslag gegeven. Geen enkel politiek blok heeft voldoende zetels gehaald om een regering te vormen. Men is dus aangewezen op coalitie, of de steun in de Lok Sabha van andere politieke groepen.

Wanneer president Sharma eerst de B.J.P.-er Vaspajee de opdracht gaf de regering te vormen, dan deed hij dit alleen maar om in de gevestigde traditie te blijven. Het was algemeen geweten dat ze de nodige meerderheid in het Lagerhuis niet zouden krijgen. Want daarvoor had Vaspajee de steun nodig van de regionale partijen en de onafhankelijke parlementsleden. Deze stellen echter zeer hoge eisen, waarbij de federale structuur van India zeer broos dreigt te worden, en het voor de buitenlandse investeerders in hun economische kolonisaties van India gecompliceerder en risicovoller zou worden.

Zo verward is de uitslag, dat sommige Congres-mensen de hoop koesteren dat na het mislukken van de B.J.P., en het eventueel uiteenvallen van het Nationale Front van Links, de president de Congrespartij de opdracht tot regeringsvorming zal toevertrouwen, waardoor deze partij als redder in nood voor India tevoorschijn komt. In deze optiek kan men de herverkiezing van Rao aan het hoofd van de Congrespartij zien. Het Nationaal Front van Links is blijkens de verkiezingen de derde sterkste politieke kracht. Ze steunt vooral op de kiezers uit de armere bevolkingsgroepen die hun vertrouwen hebben gegeven aan het programma van links, omdat deze precies rekening houdt met de noden en verzuchtingen van de meerderheid van de arme bevolkingsgroepen.

Het Nationaal Front van Links wil de buitenlandse invloed van de investeerders aan banden leggen, en meer de binnenlandse industrie, de verbruikssector en de landbouw bevorderen. Ze wil selectiever zijn voor projecten van buitenlandse investeerders, hetgeen een totaal andere beleidspolitiek zou zijn dan deze die door de regering Rao in de praktijk werd gebracht.

De verkiezingen hebben aangetoond dat de volgende regering oog zal moeten hebben en geld ter beschikking zal moeten stellen voor de welzijns- en onderwijssectoren. Wat voor het huidige India met zijn benarde financiële situatie geen sinecure zal zijn. Voor een land met een dergelijk hoog percentage mensen dat in complete armoede leeft, is het misdadig om in de sociale sectoren te desinvesteren.

Als links er in slaagt een regering tot stand te brengen, dan zal ze er in haar beleid over moeten waken dat de cohesie van haar verbond onderling steviger en verder uitgebouwd wordt. Haar beleid zal op korte termijn vruchten moeten kunnen afwerpen om de leefomstandigheden van de arme bevolking te

verbeteren. Want dat is precies het signaal dat deze groepen hebben gegeven. De eventuele linkse regering zal zich ook moeten pantsieren om de aanbiedingen tot corruptie en steekpenningen te weerstaan.

Slagen de linkse partijen er niet in hun politiek programma in de praktijk om te zetten, dan zullen ook hun kiezers zich van hen afkeren, waardoor deze mensen

vatbaar worden voor de populistische en racistische retoriek van de extreme partijen. De barsten in deze multi-etnische samenleving worden dan groter, tot uiteindelijk het gans bolwerk niet meer te redden valt.

Wat dergelijke instabiliteit dan nog met zich kan mee brengen weten we al van op andere plaatsen...

Antoine Uytterhaeghe
01.06.96

Lok Sabha-verkiezingen 1991

partij	procent	zetels
Congrespartij	36,4	227
BJP+verbonden	20,2	119
Janata Dal	11,6	56
Comm. partij M. + CP of India	8,8	49
Diversen (regionale partijen)		95
		545 zetels

Lok Sabha-verkiezingen 1996

partijen of coalities	zetels
BJP+verbonden	194
BJP	160
Shiv Sena	15
Samata Partij	8
Haryana Vikas Partij	3
Shiromani Akali Dal	8
Congrespartij	136
Nationaal Front van Links	110
Janata Dal	43
Comm. Partij Marxist.	32
Comm. Partij India	11
Samajwadi Partij	17
All India Forward Bloc	3
Revolut. Soc. Partij	4
Onafhankel. region. partijen	58
Dravida Munetra Kazagham	17
Tamil Maanila Congres	20
Telugu Desam Partij	16
Asom Gana Parishad	5
Onafhankelijke verkozenen	36
	totaal : 534

d.i. de zetelverdeling voor 537 van de 545 te verdelen zetels, de resultaten hebben betrekking op 534 zetels.

bron : Regering India - Far Eastern Economic Review

Profiel

Oppervlakte:

3.287.590 km²

Bevolking:

913.747.000 (1994). Men schat dat de bevolking ieder jaar aangroeit met meer dan 2 %, zowat 260 inwoners per km². De regionale verschillen zijn zeer groot: 80% leeft op het platteland, 16% in de kleine steden 4% in de grote steden

Gezondheidszorg:

1 dokter per 2.400 inwoners.
Kindersterfte onder de 5 jaar: 126 op 1000 kinderen.
86% van de bevolking heeft toegang tot water.

Onderwijs:

62% van de mannen is gealfabetiseerd, tegenover 34% van de vrouwen.
De lagere school telt 1 leraar per 46 leerlingen.

Religie:

hindoes: 83% van de bevolking
moslims: 11%
christenen: 2,5%
sikhs: 2%
boeddhisten: 1%
jainisten: 0,5%
parsisten: ongeveer 200.000
joden: ongeveer 12.000

Talen:

India kent geen eenheidstaal. De belangrijkste oorzaak daarvan is uiteraard de uitgestrektheid van het land, en het isolement waarin veel bevolkingsgroepen leefden.

Afhankelijk van de gehanteerde criteria kunnen er 200 talen en 1650 dialecten worden onderscheiden. Daarvan zijn er 16 officieel erkend door de regering.

De talen kunnen in drie hoofdgroepen worden ingedeeld: Sanskriet, Dravidische talen, en de tribale talen.

Van het sanskriet zijn 11 van de 16 officieel erkende talen.

Hindi: is afgeleid van het sanskriet, 2/3 van de bevolking spreekt deze taal.

Urdu of Hindoestani is afgeleid van het Hindi. Deze taal is ontstaan in de legerkorpsen van de Groot-Mongolen. Letterlijk: "de taal van het leger". Ze wordt gesproken door de moslims in India en Pakistan.

Dravidische talen: er zijn 23 Dravidische talen die in het zuiden van India worden gesproken, de belangrijkste zijn: het Tamil (Tamil Nadu), het Telegu (Andra Pradesh), het Amalayalam (Kerala), het Kannada (Karnataka). Alle vier hebben ze een eigen schrift en literatuur. Deze Dravidische talen worden door de

bevolking uit deze regio's beschermd tegen het oprukkende Hindi.

Tribale talen. In de hooglanden van oost- en centraal-India vinden we nog talen van de Austro-Aziatische familie die vooral gesproken worden door de tribale groepen. Minder dan 1% van de Indische bevolking spreekt talen van de Tibeto-Birmaanse familie.

Belangrijkste politieke partijen

Indian National Congress: gesticht in 1885

Janata-party: sociaal-democraten
Bharatiya Janatan Party: rechtse nationalist
Communistische Partij
Verder zijn er nog een ganse reeks regionalistische partijen.

Sociale organisaties

INTUC: de belangrijkste vakbond van India met zowat 4 miljoen leden.

Bharatiya Hazdoor Sangh: 2 miljoen leden.

AITUC, All-Indian Trade Union: 1,5 miljoen leden.

CITU, Center of Indian Trade Unions: 1 miljoen leden.

Grote steden

Bombay: 9,5 miljoen inwoners
Dehli: 5 miljoen inwoners
Calcutta: 11 miljoen inwoners
Madras: 3,5 miljoen inwoners
Bangalore: 2,7 miljoen inwoners
Hydrabad: 2 miljoen inwoners

Troepenmacht

leger: 1.265.000 (personeel: 1993)
paramilitairen: 1.421.500

Economie

BNP: 289 miljard US-dollar
BNP per inwoner: 320 US-dollar
Inflatie: 9%

Buitenlandse schuld: 99 miljard dollar.
Schuldrente: 25% van de inkomsten uit de exporthandel.

Buitenlandse investeringen: 151 miljoen dollar in 1991

Ontvangen ontwikkelingshulp: 2,75 miljard (1991) of 3 \$ per indiër, bijna 1% van het B.N.P.

Buitenlandse handel: de belangrijkste exportproducten zijn:

edelgesteente of half-edelgesteente (18% van de export), textiel (6%), staal (3%), thee (3%), petroleumproducten (3%).

Belangrijkste uitvoermarkten: Europese Unie (28%), V.S. en Canada (18%), Zuid- en Zuidoost-Azië (16%), Oost-Europa en ex-Sovjetunie (12%).

Verkiezingsbeeld per deelstaat

De wereld kan wat leren van Kerala

Deze woorden zijn niet van de schrijver van deze bijdrage. Ze werden uitgesproken door de VS-vice-president Al Gore, op de V.N.-conferentie in Kaïro. In zijn tussenkomst noemde hij de Indische deelstaat Kerala als lichtend voorbeeld om de problemen waarmee de Derde Wereld geconfronteerd wordt op te lossen. Of hij het eerlijk meende met lofbetuigingen aan de beleidsmakers van Kerala en de sociale organisaties in deze deelstaat, heb ik nogal mijn twijfels.

Kerala ligt aan de zuidelijke westkust van India

Lengte : 580 km
 Breedte : gemiddeld zowat 48 km
 Oppervlakte : 38.863 km²
 Inwoners : zowat 30 miljoen
 Taal : Malayalam en Tamil
 Religie : hindoe : 58%
 christenen: 25%
 moslim: 17%
 kleine minderheid joden

Laten we eerst even nader kennis maken met Kerala om het beter te kunnen situeren in de Indische smeltkroes van volkeren, culturen en religieuze stromingen.

De belangrijkste middelen van bestaan situeren zich in de landbouw : rijst, tapioca, kokosnoten, rubber, peper, koffie en thee. De economie rond de kokosnootcultuur is voor Kerala van zeer groot belang. Ze vormt 90% van de totale Indische kokosnootproductie. Het is een gevraagd exportproduct en brengt een goede inkomst aan vreemde valuta voor India en deze deelstaat.

Verder neemt de bosbouw en de visserij een belangrijke plaats in. Op industrieel vlak is er nog textiel, hout, cement, chemie en aluminium.

De zee en de lagunes zijn typisch Keraloes. Volgens de legende was Kerala een geschenk van Parshu Rama (Rama met de bij), één van de tien incarnaties van Vishnu. Om boete te doen voor zijn zonden gooide hij z'n bij

in zee. Hierop week het water, de vrijgekomen landmassa werd Kerala genoemd.

Die naam dankt het niet aan "Kera" (kokos); naar verluidt komt het van "Chera" een oud rijk dat reeds in de 3de eeuw voor onze tijdrekening bestond. Feniciërs, Grieken, Romeinen, Arabieren en Chinezen bezochten de Malabarkust en kwamen er handel drijven. Mogelijk was dit het land Ofir dat door koning Salomo werd bezocht. In de 6de eeuw voor onze jaartelling kreeg Kerala een eerste golf van buitenlandse vluchtelingen te verwerken. Het ging om joden die gevlucht waren nadat Nebukadnezar Jeruzalem had bezet. Volgens de legende zou de apostel Thomas in het jaar 52 in de buurt van Gramgamore voet aan land hebben gezet om er het evangelie te verkondigen. De Syrische christenen moesten hier in het jaar 90 een kolonie hebben gevormd.

Toen Vasco de Gama in 1548 de Malabarkust bereikte, waren er drie vorstendommen op het gebied van Kerala. De Portugezen vestigden zich in Cochin en kregen op het einde van de eeuw het gezelschap van duizenden joden die het Iberische schiereiland voor de repressie van het Roomse katholicisme moesten ontvluchten.

De Hollanders verdreven in 1653 de Portugezen en in 1684 kwam de Britse Oost-Indische Compagnie zich vestigen in Anjengo. De 18de eeuw werd gekenmerkt door de strijd van de Travancore-vorsten tegen de koloniale indringers. In 1795 werden de Hollanders uit Cochin verdreven. Politiek-geografisch bleef dit deel van India de volgende 150 jaar in drie gesplitst: het Travancore-rijk, Cochin en het Malabar Coast District van Madras.

In 1956 kwam hieraan een einde met de vorming van de deelstaat Kerala. Een jaar later, na verkiezingen, kwam voor de eerste maal een door de communisten geleide regering aan de macht. De linkse partijen, waarbij de communisten de belangrijkste kracht uitmaken, hebben steeds een sterke macht in het parlement van deze deelstaat gevormd. Zelfs als ze niet in de regering zetelen moet er steeds met hen rekening worden gehouden, en kan men de ingevoerde sociale politiek in het belang van de bevolking, zomaar niet terugschroeven. Dit tot ongenoegen van de centrale

Indische regering in Delhi.

De door de communisten geleide coalitie-regering van 1957 had zich voorgenomen een eerste landhervorming door te voeren. De landeigenaars hebben zich met alle middelen tegen deze plannen verweerd. Ze vroegen en bewaarden dat de centrale regering in Delhi de controle over Kerala overnam, en zo de democratisch gekozen bewindsploeg van de deelstaat buiten spel zette.

Na de verkiezingen van 1969 behaalde de communistische partij samen met vooruitstrevende krachten opnieuw de meerderheid in het deelstaat-parlement. De regering voerde de landhervorming door, die de meest radicale was in Zuid-Azië. Geen enkele familie had recht op meer dan 8 hectaren land. Anderhalf miljoen landlozen kregen grond en een betere bestaanszekerheid.

Tijdens de jongste verkiezingen van mei 1996 hebben de kiezers van Kerala terug hun vertrouwen gegeven aan het linkse front.

Dank zij deze sterke linkse aanwezigheid, en het sociaal-economisch beleid dat gevoerd werd door de linkse regeringen, kent Kerala een betere levensstandaard dan de andere staten in de Indische federatie.

De cijfers illustreren duidelijk de verwezenlijkingen zeker als we ze vergelijken met gans Indië.

De demografische groei heeft men in Kerala beter onder controle. Op 1000 inwoners worden er voor gans India per jaar 29 geboortes en voor Kerala 18 genoteerd. Het gemiddeld aantal geboortes per vrouw bedraagt voor India 4 kinderen, en voor Kerala 1,9. De kindersterfte is ook in Kerala beduidend lager: op 1000 geboortes stierven er in 1992 over gans India 83 en in Kerala 17. Het percentage gezinnen dat aan gezinsplanning doet is 80% voor Kerala, tegenover 43% voor gans India. Wanneer we de demografie volgens geslacht bekijken, dan zien we dat er in Kerala voor elke 1000 mannen 1040 vrouwen zijn. In India staan er tegenover 1000 mannen 929 vrouwen. De oorzaken voor dit nadelig Indisch totaalbeeld voor de vrouwen is gekend: kindermoord en verwaarlozing van meisjes en selectieve

abortus.

Men heeft vastgesteld dat een hoge kindersterfte leidt tot een hoog geboortecijfer. Kinderen vormen met name een belangrijke economische factor voor het gezin, en een zekere vorm van verzekering voor de ouders voor de tijd wanneer ze niet meer zullen kunnen meedraaien in het arbeidsproces. Praktisch ieder dorp in Kerala heeft een consultatiebureau voor zwangere vrouwen, waar ze gratis terecht kunnen voor medische hulp en begeleiding voor het gebruik van voorbehoedsmiddelen.

onrechtvaardigheden in vraag stelt en oplossingen ervoor op de dagorde zet. Opvallend is dat de vrouwen in Kerala in deze ontvoogdingsstrijd een belangrijke en actieve bijdrage leveren. De oorzaken waarom de vrouwen zo actief deelnemen aan het politieke en maatschappelijke leven kan voor een groot deel verklaard worden door het matrilineaire systeem - erfrecht langs moederskant van de Nairkaste - waardoor de vrouwen zich steeds actief hebben ingezet om hun rechten te verdedigen. Naast een degelijk onderwijs heeft Kerala

omgezet in de bouwsector en de consumptie.

Maar de laatste tijd loopt deze stroom gastarbeiders terug. De laatste jaren is het aantal Keralezen dat in het Midden-Oosten aan de slag kan, gehalveerd. De economische groei is in deze staten voorbij. Keralese arbeiders zijn voor hen te duur. Migranten uit Pakistan, Bangladesh en de Filipijnen, Sri-Lanka en andere delen van India zijn bereid voor een veel lager loon te werken en zorgen dus voor de vervanging.

Neem deze nederlaag niet te ernstig. Zij wonnen slechts dankzij de steun van de bevolking, niets anders...

Nee, deze mensen zijn breeddenkend. Zij verafschuwen niet je Engelse, Hindi of Tamil-toespraak. Zij verafschuwen enkel je toespraak!

Zo hoopt men in het jaar 2000 de geboortes terug te dringen tot 10 per duizend. Bevallen in overheidsziekenhuizen is gratis. Voor de voorkoming van zwangerschap is de meest gebruikte methode de sterilisatie.

In Kerala ligt de levensverwachting voor vrouwen op 74 jaar, voor gans India is dat 59. De gemiddelde leeftijd waarop men er trouwt is 20 jaar, in India 18 jaar.

Deze staat kent een goed onderwijsstelsel. 93% van de mannen en 85% van de vrouwen kunnen lezen en schrijven. Voor gans India komt men voor beiden slechts tot zowat 30%. Het percentage meisjes dat de basisschoolopleiding opgeeft bedroeg voor het jaar 1988 in India 50%, in Kerala nul. Het degelijk onderwijssysteem heeft een proces op gang gebracht dat het kastensysteem in vraag stelt, en waarbij een politiek emancipatiesysteem naar voren komt dat op zijn beurt de sociale

een ganse reeks sociale zekerheidsmaatregelen ingesteld, zoals uitkeringen voor gehandicapten en werknemerspensioenregeling.

Kerala worstelt in de huidige economische context van India, en de opgelegde besparingspolitiek van het IMF en de Wereldbank, met grote problemen. Hierdoor wordt het zeer moeilijk het sociaal beleid in de praktijk door te zetten, laat staan te verbeteren. Het land heeft te kampen met een torenhoge werkloosheid van 4,5 miljoen mensen. Kerala ligt daarmee boven het gemiddelde voor gans India: de werkloosheid is het grote probleem. Vele hoog gekwalificeerde krachten, zoals artsen, architecten, ingenieurs, computerdeskundigen en specialisten in de olie-industrie, werken als gastarbeiders in de golfstaten. Hun spaartegoeden vormen een belangrijke bron aan valuta-inkomsten, die worden

Dit alles toont dat Kerala niet het paradijs op aarde is. Maar in tegenstelling tot de andere deelstaten van India is het leven er makkelijker en worden de burgers er beter gerespecteerd. Dat deze deelstaat met zijn betere sociale infrastructuur niet de sympathie krijgt van de buitenlandse investeerders hoeven we hier niet nader te beschrijven. Waarom zouden ze in Kerala investeren wanneer de rest van India hen betere winstresultaten garandeert, waar ze hun rooftocht naar grondstoffen en goedkope arbeidskrachten zonder enige sociale beperking kunnen botvieren. Voor hen is Kerala veel te humaan.

Om terug te komen op de opmerking van Al Gore, toen hij in Kairo Kerala als voorbeeld noemde, had hij toch de krachten kunnen opsommen die het in de praktijk verwezenlijken? Maar ja, zijn mond had kunnen scheuren...

Antoine Uytterhaeghe

De kleine Indische landbouwer tussen hamer en aambeeld

De Indische landbouw wordt geconfronteerd met grote overlevingsproblemen. Er zijn niet alleen de moderne landbouwtechnieken. Er is ook de opkomst van de agro-industrie die de traditionele landbouw uit de markt dringt. Daarenboven werden de staatssubsidies afgeschaft als gevolg van de structurele aanpassingsprogramma's van het IMF en de Wereldbank. Dit brengt de kleine landbouwexploitatie in India in ademnood, en vermindert de levenskansen op termijn.

De structurele aanpassingsprogramma's worden sedert 1991 toegepast om de Indische betalingsbalans in evenwicht te brengen en om de economie te liberaliseren. Om deze doelstelling te bereiken moet de bevolking inleveren. Vooral de armen worden in hun bestaan bedreigd. De massa kleine landbouwers en landarbeiders vormen de eerste slachtoffers van deze nieuwe regeringspolitiek. De kloof tussen rijk en arm wordt steeds groter.

Zelfs zonder deze dictaten van de zogenaamde Bretton-Woodsinstellingen zou de kleine landbouwer het zeer moeilijk hebben zijn lapje grond te behouden. De verdeling van het nalatenschap onder de zonen en het systeem van de bruidschat - te betalen aan de ouders van de bruidegom bij het uithuwelijken van een dochter - zijn zware lasten op de schouders van de kleine landbouwer in India.

De marginale landbouwer, d.w.z. met minder dan 1 hectare grond was in 1970/71 goed voor 50,6% van alle landbouwexploitatie. Vijftien jaar later was dit aandeel gestegen tot 58%. Deze groep bewerkte in 1970/71 9% van de totale landbouwoppervlakte, in 1985 was dat 13%. De gemiddelde oppervlakte per landbouwexploitatie ging in dezelfde tijdspanne van 2,3 naar 1,7 hectare. In deze cijfers heeft men geen rekening gehouden met het stijgend aantal landarbeiders dat geen eigen akker bezit of bewerkt. Deze laatste groep vertegenwoordigt een kwart van de actieve

landbouwbevolking, die op nieuw 2/3 van de totale actieve Indische bevolking uitmaakt.

Een boerenfamilie met 3 kinderen - die over 1 hectare grond beschikt, in een regio waar men kan irrigeren dank zij een waterloop of waterput, en waar men 2 maal per jaar een oogst kan binnenhalen - kan met veel moeite overleven. Maar eenzelfde familie in een minder vruchtbaar landsdeel, bereikt onvoldoende opbrengst om de familie het nodige te bieden. Om te overleven moet men uitkijken naar een bijverdienste door zijn diensten aan te bieden aan de herenboer. Een andere mogelijkheid is voor enkele maanden uit te wijken naar andere landbouwgebieden, of naar de stad, in de hoop daar een job te vinden, om het gezin het nodige extra-inkomen te kunnen toestoppen.

Wanneer de regering Rao in 1991 de structuren van een volgens hem - en volgens het IMF en de Wereldbank - te rigide economie begon af te bouwen, en de privé- en buitenlandse investeerders aangemoedigd werden, voelde de kleine landbouwer onmiddellijk de nadelige gevolgen van deze nieuwe regeringspolitiek.

Afbouw van de openbare uitgaven en subsidies

Voorheen verstrekte de overheid subsidies aan de kleine landbouwexploitatie voor alle componenten van

de landbouw (zaaigoed, meststoffen, energie, enz.) Door de vermindering of afschaffing van deze subsidies, werd het voor de Indische boer zeer moeilijk zijn bedrijfje draaiende te houden. Hij moest gelijktijdig opboksen tegen prijsstijgingen van levensmiddelen, verbruiksgoederen en zich trachten staande te houden in een landbouw die meer en meer kapitalistische vormen aannam.

Een van de eerste domeinen waarin de prijzen werden vrijgegeven is de sector van de meststoffen, waardoor de lokale producenten geconfronteerd werden met de internationale concurrentie. Het directe resultaat is dat de prijs van de fosfaatmeststoffen 2,4 maal stegen, de calimeststoffen 3,5 maal, en ureum met 40%. De bemesting van de landbouwgrond daalde met 6% in 1991. De kleine landbouwer was namelijk financieel niet meer in staat z'n akker naar behoren te bemesten.

Prijsverhogingen laten zich ook voelen in andere segmenten van de landbouw, zoals de energie. De vraag naar elektriciteit is in Indië groter dan het aanbod. De vrijlating van de prijzen moet buitenlandse energie-investeerders warm maken voor deze aantrekkelijke markt. In de nabije toekomst zal de prijs voor het irrigatiewater geherwaardeerd worden. Ook komt het ganse landbouwkredietstelsel onder zware druk, waardoor de zwakke landbouwer meer en meer afhankelijk wordt van de lokale geldleners en herenboeren.

Met een dergelijke evolutie van het Indische landbouwbeleid moet de kleine landbouwer er niet aan denken om in zijn bedrijfje te investeren, daar een deel van zijn budget reeds weggevreten is door de prijsverhogingen van de verbruiksgoederen. De prijsstijgingen gaan sneller dan de loonsverhogingen zodat de reële koopkracht van de bevolking bestendig daalt.

Door de verminderde bemesting van de akkers, als gevolg van de duurdere meststoffen, is de opbrengst en het rendement van de oogst ook lager. Met als gevolg een lager inkomen voor het landbouwersgezin.

Als compensatie voor de subsidie-

Onderverdeling landbouwexploitatie volgens opp. in %

	Aantal		Oppervlakte	
	1970-71	1985-86	1970-71	1985-86
Marginalen < 1 hectare	50,6	57,8	9,0	13,4
Kleine 1 tot 2 hect.	19,1	18,4	11,9	15,6
Semi-halfgrote 2 tot 4 hect.	15,2	13,6	18,5	22,3
Halfgrote 4 tot 10 hect.	11,3	8,2	29,8	28,1
Grote > 10 hect.	3,9	2,0	30,9	20,1

Bron : fertilizer statistics (1991-92) New Dehli

verminderingen heeft de regering Rao besloten de prijzen in de P.D.S.-winkels (een systeem van openbare distributie) te verhogen. In deze gesubsidieerde winkels kunnen de armen meel, rijst en olie aan een goedkopere prijs inkopen. In deze P.D.S.-winkels steeg de prijs voor rijst met 106% in de periode 1991 tot '95. Door deze prijsstijging grijpt de verpaupering onder de arme bevolking verder om zich heen.

In 1990 leefde 34% van de bevolking onder de armoedegrens. In 1992 was dit opgeklimmen tot 40%. Meer en meer zullen de zwakke landbouwers verplicht worden hun lapje grond te verkopen aan de grote landbouwondernemingen, waardoor de agro-business verder een dominante positie kan gaan bekleden. Hier zal dan bepaald worden wat er verbouwd zal worden, niet zozeer om de inlandse behoefte te dekken, maar voornamelijk wat afzetbaar is op de internationale markt met de grootste winst.

Zoals we reeds stelden wordt het overleven van de kleine landbouwer op korte termijn niet alleen in vraag gesteld door de structurele aanpassingsprogramma's en het uitgestippelde regeringsbeleid, maar ook door de demografische ontwikkeling. De Indische bevolking stijgt ieder jaar met meer dan 2%. In de tijdspanne van 1981 tot 1991 is het aantal inwoners gestegen met 25%. In India leeft 75% van de bevolking op het platteland. Bijgevolg is

daar de druk van de bevolkingsaanwinst het sterkst. Ieder jaar moeten er meer monden gevoed, moet men voor meer mensen werk vinden en moet men de gezondheidszorg en onderwijs voor meer inwoners verzekeren.

Een andere handicap is de stijging van de bruidschatten die ouders van het meisje moeten betalen aan de ouders van de bruidegom. In vele gevallen moeten ze daarvoor geld lenen, dat ze niet kunnen terugbetalen. Daarbij komen nog de kosten voor het bruiloftsfeest. Deze schuld hypothekeert niet alleen het verder bestaan van de boerderij, maar ook de toekomst van zijn kinderen, die mee in moeten staan voor de aflossing van de schuld.

Wat zijn de eventuele oplossingen?

De stijging van de landbouwproductie? Door de stijging van de prijzen voor zaai- en plantgoed, voor meststoffen, energie en verbruiksgoederen en door de daling van de reële koopkracht van de bevolking is dit praktisch uitgesloten. Door het scheppen van jobs in de steden? Een economische groei van 5,3% voor 1994-'95 zal niet volstaan om de dramatische migratie van het platteland naar de stad op te vangen. Beter zou zijn dat men de kleine landbouwondernemingen betere levenskansen zou bieden door hen een vaste en goede prijs te verzekeren voor hun producten, door hen financieel te helpen om hun bedrijf efficiënter te maken, door

naast landbouw de niet-agrarische beroepen te stimuleren op het platteland, en de landloze landarbeiders beter te beschermen en te bezoldigen. Een dergelijk beleid, dat gericht is op de landbouwbevolking, geeft de mensen een betere bestaansbasis, verhoogt hun koopkracht en verbetert de kleinhandel en diensten tegenover de lokale bevolking. Kortom men houdt de bevolking in de dorpen en vermijdt dat ze wegtrekken naar de steden en daar de straatlapers moeten gaanervoegen. Door de economische structuur op het platteland te verbeteren en een vorm van lokale industrie tot stand te brengen, draagt men bij tot de ontvoering van de landelijke bevolking, en maakt men ze minder afhankelijk van de dorpspotentaten.

Dergelijke politiek kost geld. Maar de Bretton-Woods-instellingen waken over het budget. De regering Rao heeft dan ook bij de parlementsverkiezingen een zware tol moeten betalen voor het niet voeren van zo'n beleid. Wanneer men een les wil trekken uit de jongste stembusgang in India, dan is het deze: de problemen moeten dringend een oplossing krijgen, en de staat moet zich duidelijk kunnen manifesteren op dit terrein, zoniet krijgt men steeds meer een gespleten maatschappij die het gevaar inhoudt van een implosie van de Indische federale staatsstructuur.

Antoine Uytterhaeghe

Het kastensysteem in India

Het kastensysteem is bijna even oud als India zelf. Sedert de onafhankelijkheid bestaan de kasten niet meer volgens de Indiase grondwet, de "Untouchability Offense Act" van 1955 en de "Hindu Marriage Act" van 1956.

Maar in de realiteit van het dagelijkse leven in India hebben deze grondwetbepalingen aan de eeuwenoude gewoonten niets veranderd.

Het woord kaste stamt van het Spaanse "casta"-gestlacht, en werd door de Europese indringers gebruikt. De Indiërs spraken van Jati. Men kan stellen dat de indeling in kasten ontstond met de komst van de Arische stammen, die het Gangesdal binnenvielen. Met de verovering van het Gangesdal ontstond ook de eerste sociale kloof tussen de Arische veroveraars met hun lichtere teint en de oorspronkelijke Dravidische bewoners. De Ariërs waren sterk gekant tegen huwelijken met niet-Ariërs. Naargelang

er meer erfelijke beroepen ontstonden tekenden zich stilaan de contouren af van een heuse kastensamenleving.

In de oude wet van Manu worden 4 grote maatschappelijke groepen opgesomd, ontsproten aan het lichaam van Brahma de schepper van het leven. De Brahmanen, komen voort uit de mond van Brahma, en zijn de priesters en leraars van de goddelijke wijsheid, de veda's. De Kshatriya's komen uit de armen van Brahma. Zij zijn de goddelijke kracht en

waren de krijgsvorsten en legeraanvoerders. De Vaisya's, ontsproten uit de dijen en vormen het symbool van rijkdom. Het zijn vooral boeren en handelaars. De laagste kaste, de Sudra's, ontstonden uit z'n voeten. Hier vindt men de dienaars en de slaven.

Buiten de kasten stonden de onaanraakbaren, alias de paria's. Gandhi noemde hen "Harjins", kinderen van god. De historische en symbolische legende wil dat zo iedere kaste zijn goddelijke

maatschappelijke plaats toegewezen kreeg dat hij ook niet kan wijzigen, vermits de plaats die van het individu is, toegewezen door een goddelijke beslissing.

De groepen kregen in de loop der tijden elk een eigen status. Het kastensysteem bestond dus aanvankelijk uit klassen ingedeeld naar hun bezigheden. Later werd het kastensysteem strenger en complexer. Door het ontstaan van nieuwe beroepen en jobs kwamen er talrijke subkasten bij.

Door deze rigide organisatie van de hindoe-cultuur was en is er geen sprake van solidariteit in die samenleving. De kaste waarin een hindoe wordt geboren bepaalt zijn religieuze, sociale, economische en dagelijkse leven van de wieg tot zijn dood. Alles ligt vast, volgens zijn karma. Wat en met wie er mag gegeten worden, welke rituelen men mag uitvoeren, welk beroep men mag uitoefenen. Er mag alleen binnen de eigen kaste getrouwd worden, en wie deze regels overtreedt mag niet langer praten en eten met vrienden.

Volgens de heilige hindoe-wet volgt op elk bestaan een ander leven en terug een bestaan. Deze kringloop van wedergeboorten gaat zolang door tot de ziel gelouterd is door beproeving dat de opname mogelijk maakt in het rijk van Vaduran (Nirvana). Volgens de wet van Karma worden in elk nieuw leven de daden die begaan werden in een vorig leven, beloond of bestraft. Macht noch rijkdom zijn in staat deze regel te doorbreken, daar het huidige leven alleen maar een verschijningsvorm is van alle vorige levens. Het karma is het gevolg van al zijn daden in vorige levens.

Door de moderne economie verdwenen traditionele beroepen en vonden de mensen gemakkelijker een job die vroeger voor hun kaste onbereikbaar was. De hedendaagse samenleving heeft in de steden het kastensysteem oppervlakkig doen eroderen. Op het platteland houdt het antieke systeem nog altijd stand en leven de lagere kasten en paria's nog altijd noodgedwongen aan de rand van de dorpen en worden ze stevast uitgebuit door de hogere kasten. Zij mogen geen water nemen aan de dorpsbron, geen tempels bezoeken of niet aanwezig zijn op activiteiten waar ook de hogere kasten hun opwachting maken.

Antoine Uytterhaeghe

Demografisch profiel van de kinderbevolking

Volkstelling 1991

Kinderen tot 15 jaar : 324 miljoen of 38,4 % van de Indische bevolking
 Leeftijdsgroep van 5 tot 15 jaar : 221 miljoen of 26,2%
 Kinderen jonger dan 15 jaar op het platteland : 252 miljoen of 78% van deze leeftijdsgroep
 Kinderen jonger dan 15 jaar in de steden : 72 miljoen of 22%
 Op 10 kinderen die voor een basisopleiding ingeschreven worden zijn er maar 4 die de lagere school voltooien.

Kinderarbeid

De onderzoeker Uma Joshi schatte de kinderarbeid in India in 1986 op 110 miljoen. Een onderzoek gesponsord door het Ministerie van Arbeid, toonde aan dat op 102,3 miljoen gezinnen 34,7 van hen werkende kinderen telde.

79% van de werkende kinderen leven op het platteland
 2/3 van deze werkende kinderen vindt men terug in de leeftijdsgroep van 12 tot 15 jaar, 1/3 is dus jonger dan 12
 Volgens geslacht komen we tot de volgende vaststelling voor de kinderarbeid :
 - platteland : 59,83% van de jongens en 31,31% van de meisjes

- stad : 6,60% van de jongens en 2,26% van de meisjes

Voor de opdeling van kinderarbeid volgens de sociale positie van de ouders buiten de stad, is het resultaat als volgt:
 - kinderen van kleine boeren 35,73%
 - kinderen van landloze boeren 42,75%

Demografische evolutie van de kinderen tot 14 jaar

1971 = 230 miljoen

1981 = 263 miljoen
 1991 = 308 miljoen

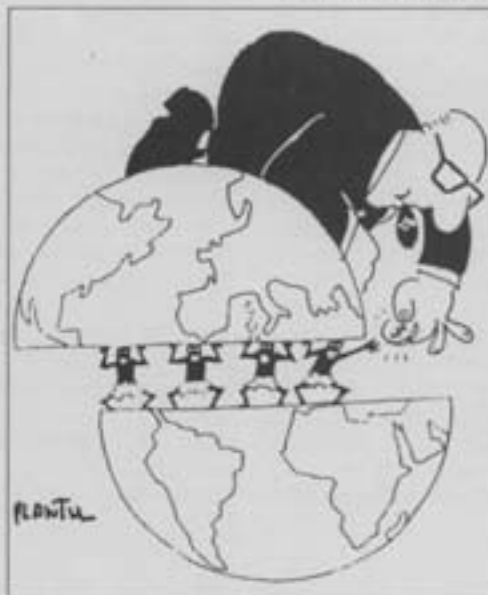
De stijging van 1971 tot 1991 bedroeg 33,91%

Men neemt aan dat het totaal aantal inwoners in het jaar 2000 het miljard zal overschrijden. Het aandeel van de kinderen jonger dan 14 jaar zal zich situeren rond de 34%

Wanneer we deze indeling uitbreiden tot jongeren onder de

18 jaar dan ligt het percentage van de totale bevolking hoger

Dit betekent ook dat India aan dit kinderprobleem veel meer aandacht zal moeten schenken. Een ander zeer belangrijk probleem voor de Indische regering zal zijn dat de groep jongeren die zich op de arbeidsmarkt aanbiedt sterk groeit.

■ **COCA-COLA OLYMPICS IN ATLANTA:** Normaal moesten de Olympische Spelen in 1996, het jaar dat zij hun honderdste verjaardag vieren, in Athene plaats hebben waar ze voor de eerste maal doorgingen.

Dit bleek zonder de waard gerekend. De macht van het geld is nu eenmaal ook bij de Olympische Spelen toonaangevend geworden. Het zal dus in Atlanta zijn, de bakermat van Coca-Cola, dat de spelen op 19 juli 1996 zullen geopend worden.

Professor Elisabeth Fox van de Emory universiteit van Atlanta, heeft de betekenis van deze keuze als volgt duidelijk uitgedrukt: "Zonder twijfel is het de financiële en commerciële hoofdstad van het nieuwe zuid-oosten van de Verenigde Staten. De relatief lage loonkosten, de zwakke vakbonden en de veralgemening van de airconditioning hebben tot het succes van deze stad bijgedragen. De symbolen daarvan zijn ongetwijfeld Coca-Cola en CNN. Via de organisatie van de spelen wil Atlanta nu een definitieve plaats veroveren op de wereldkaart". "Wij willen brood geen spelen", zegt echter Anita Bealy, hoofd van de Task Force for de Homeless, een organisatie voor de vele daklozen. Zij wordt namelijk dagelijks geconfronteerd met de problemen van de vele uitgestotenen, werklozen, daklozen en armen waarvoor er geen geld is terwijl er talrijke miljarden geïnvesteerd worden in de Spelen.

Men moet zich hier dus wel de vraag stellen of de sport, de geest van Olympia, hier op de juiste plaats terechtgekomen is. (ads)

Deserteurs van de Wehrmacht

Een vijftig jaar na het einde van de tweede wereldoorlog werden door de onderscheiden Duitse regeringen nog geen maatregelen getroffen om de door de militaire tribunaal van het IIIe Reich uitgesproken straffen tegen "deserteurs van de Wehrmacht" te vernietigen.

Derhalve kunnen deze soldaten ook geen aanspraak maken op pensioen.

De Groenen en de SPD stellen nu voor om de 50.000 veroordelingen die tussen 1939 en 1945 werden uitgesproken in blok te vernietigen.

Een driehonderdtal oud-soldaten die voor desertie veroordeeld werden zijn vandaag nog in leven en wachten naar een gebaar van de regering. Sinds 1945 worden ze echter beschouwd als gewone misdadigers, zoals dit het geval is bij alle legers in de wereld. De weigering om aan de nazi-oorlog deel te nemen was vanwege die mensen echter een bevestiging van hun verzet tegen het fascisme. Een deel van het debat dat op dit ogenblik in regeringsmiddelen loopt gaat over de modaliteiten van de financiële schadevergoeding (men spreekt van 12.000 fr. per maand of een eenmalig bedrag van 120.000 fr.).

De achtergrond van de zaak blijft echter politiek. Het gaat hier om de erkenning dat de objectieven van Wehrmacht niets te maken hadden met internationaal recht of zelfverdediging vanwege een natie en deserteren uit de Wehrmacht niet alleen een recht maar ook een plicht was van de Duitse soldaat.

Deze zienswijze is niet deze van de regeringspartijen die zeggen dat de

Wehrmacht het wettelijk leger was van het land, ook al is deze afgeweken van haar doelstellingen onder druk van de nazis. De CDU (christen-democraten) stelt zich meestal afwijzend op tegen de vernietiging van de veroordelingen en wijst erop dat geval per geval zou dienen onderzocht te worden.

Hans Carl Filvinger, gewezen minister van de CDU en voorzitter van de regio Baden-Württemberg en ex-militaire rechter die ontslag moest nemen zag het destijds als volgt: "Wat juist was in die periode kan vandaag niet als onjuist beschouwd worden". De CDU-volksvertegenwoordiger Norbert Geis verklaarde van zijn kant tijdens het debat over deze kwestie op 9 mei in de Bundestag "Dat aan de Duitse soldaten die de moed hadden opgebracht zich te verzetten tegen de uitroeiingsoorlog die door de Sovjets gevoerd werd hulde moest gebracht worden".

Maar niet alleen de conservatieve Duitsers, ook president François Mitterrand heeft zich destijds, bij zijn toespraak voor het Duitse parlement tijdens de herdenking van de val van het IIIe Reich geoorloofd de heldenmoed van de soldaten van de Duitse Wehrmacht te loven: "Zij waren moedig, zij beminden hun vaderland". De vraag die zich stelt is of het om hun vaderland ging of om de ideologie van het nazisme. Uit dit alles blijkt dat in 1996, het jaar na de herdenkingen van het einde van de tweede wereldoorlog, velen in Duitsland met het verleden nog niet afgerekend hebben. (ads)

een akkoord met de regering, dat 10,7 miljoen dollar vrij moet maken om de frisdrankindustrie te ontwikkelen.

Hongarije: "Het jaar van de tranen"

De Hongaren worden, hoe kan het anders, eveneens geconfronteerd met besnoeiingen en prijsverhogingen. Sinds 1995 werd het budget voor onderwijs aangepakt en o.m. het personeel van de universiteiten met 12 % verminderd.

De voorwaarden om aanspraak te maken op werkloosheidsvergoedingen werden strenger en de prijzen voor energie met 70 % verhoogd.

De prijs van de benzine steeg met 10 % en de tickets voor openbaar vervoer met liefst 40 %. Postzegels, telefoon en taxi's zijn eveneens aanzienlijk duurder. Met 11 % werklozen in 1995 waarbij nog een stijging van 2 % wordt verwacht in 1996, ziet de toekomst er eveneens voor velen niet schitterend uit.

Imre Szekeres, de voorzitter van de socialistische regeringsgroep, noemde het jaar 1995 "het jaar van de tranen" en het jaar 1996 wordt door de minister van Arbeid Peter Kiss "het jaar van het lijden" genoemd.

Met weemoed moeten velen terugdenken aan de tijd van Kadar. (ads)

Afrika kernwapenvrij

Drieënveertig Afrikaanse landen ondertekenden begin april te Cairo een verdrag waarbij het continent tot een kernvrije zone werd verklaard.

Het akkoord bepaalt dat Afrikaanse landen geen kernwapens mogen bezitten en dat op het Afrikaans grondgebied geen kernproeven mogen gehouden worden en evenmin buitenslands kernafval mag opgeslagen worden. Aan het verdrag wordt sinds dertig jaar gewerkt o.m. sinds Frankrijk zijn kernproeven hield in de Sahara. Zuid-Afrika dat kernwapens bezat, ontmantelde deze in 1993.

Het verdrag van Pelinda, zoals het akkoord wordt genoemd, is de derde regionale overeenkomst voor kernwapenvrije zones. In 1967 werd in Mexico het verdrag van Tlatelolco ondertekend dat Latijns-Amerika en het Caraïbisch gebied omsluit. Het verdrag van Rarotonga, dat kortelings ook door de grootmachten onderschreven werd, kwam in 1985 tot stand en betreft de landen van de Stille Zuidzee.

De oprichting van een kernwapenvrij Midden-Oosten (waar Israël het enige land is dat kernwapens bezit) en een kernwapenvrij Europa (waar Rusland, de V.S., Frankrijk en Groot-Brittannië over kernwapens beschikken) staat echter nog niet voor de deur. Dit bevestigt dat het de grootmachten zijn die kernwapens bezitten die hier een negatieve rol spelen. (ads)

Wapens voor Bosnië

De minister van defensie van de V.S., William Perry, zorgde wel voor enige verrassing in Washington. Op 2 mei zei hij voor een kamercommissie - die een onderzoek instelt naar Iraanse wapenleveringen aan Bosnië die door de Clintonregering zouden zijn gedoogd - dat die wapenleveringen inderdaad "tot op zekere hoogte de Iraanse invloed in Bosnië hadden verhoogd, maar dat ze vooral de Bosnische regering de kans gaven stand te houden, en op zich dus het Dayton-akkoord hebben helpen mogelijk maken". Hij voegde er nog aan toe dat gans de wereld afwist van deze embargo'schendingen maar verkoos te zwijgen. Deze wapenleveringen, zei Perry, verliepen steeds via Kroatië (dat telkens "zijn deel" achter hield).

Dit lijkt nog eens een bewijs te zijn dat er in Washington een dubbel spoor wordt gevolgd: enerzijds politieke openingen creëren voor een normalisering van de betrekkingen met Iran op basis van de

argumentering van de belangrijke Iraanse hulp aan de Bosnische moslims, en anderzijds de officiële koers die erop uit is om Iran te isoleren.

Erythrea: daar komt Coca Cola

Begin mei reisden 36 Noord-Amerikaanse zakenlui naar Erythrea en Ethiopië. Deze commerciële zending kostte hen elk 4000 dollar, en was een initiatief van Corporate Council on Africa (raad van ondernemers voor Afrika - opgericht in 1992 - voor het ogenblik telt deze CCA85 leden privé-ondernemers). Het ging o.a. om topmensen van Coca Cola, Mobil Oil, Anadrako Petroleum en Equator Bank Limited. Eén van de deelnemers gaf na een ontmoeting met de Ethiopische premier, Meles Zenawi, als commentaar: "Er wordt veel gesproken over vrije markt en privé-ondernemingen zonder degelijke kennis. Hier ontmoette ik iemand die veel belangstelling koestert en goed geïnformeerd blijkt". Coca Cola tekende in Erythrea

Vrede in Guatemala Ook voor terugkerende vluchtelingen?

Het was omstreeks 1.30 uur in de namiddag op zaterdag 16 dec. '95. De familie at tortillas met zout en chile. De kinderen waren aan het spelen op een bed van houten planken in hun voorlopige verblijfplaats gemaakt van boomstammen en plastic zeilen aan de kant van de weg. In de verte waren de schoten te horen van een treffen tussen leger en guerrilla. Plotseling, zonder dat ook maar iemand iets verwachtte of zag, was er een gewersalvo dichtbij Magdalena Caal Coc, 9 jaar oud, viel dood op de grond met het voorhoofd verbrijzeld en Santiago Quix Caal, 12 jaar oud werd in de schouder verwond.

Zij behoren tot een groep van 58 families die voordat ze moesten op de vlucht gaan naar Mexico leefden in het dorp Santa Maria Dolores in de Zona Reyna van Ixcán, Quiché in het noordoosten van Guatemala. Na de ondertekening van de Akkoorden van 8 oktober 1992, waarin de overheid zich akkoord verklaart met de terugkeer van de vluchtelingen naar hun plaatsen van herkomst, keerden 30 van de families naar Guatemala terug in de eerste georganiseerde retorno naar Victoria 20 de Enero, waar ze gedurende meer dan twee en een half jaar bleven wachten, echter zonder te kunnen binnentreden in hun oude dorp Santa Maria Dolores. De reden daarvan is dat de toenmalige militaire regering de eigendomsrechten van de vluchtelingen verbeurd verklaarde en bewust een herbevolkingspolitiek voerde door boeren uit andere streken naar hun gronden te lokken. In augustus 1995 werd opnieuw tot een akkoord gekomen in het Mexicaanse Chetumal, waarbij de overheid belooft om de huidige bezetters van hun gronden te verplaatsen naar andere terreinen onder toezicht van het Nationaal Instituut voor Landhervorming (INTA). Het niet nakomen van deze belofte zette ook de 28 resterende families ertoe aan om huiswaarts te keren naar Guatemala, echter zonder de officiële erkenning van de terugkeer door CEAR, de overheidscommissie belast met het toezicht op de vluchtelingen en ontheemden. Deze 28 families keerden terug op 20 en op 31 oktober 1995 als middel om de overheid onder druk te zetten om haar beloften waar te maken en ook om direct zelf te kunnen onderhandelen met de actuele bezetters van hun gronden.

CEAR bleef weigeren om hen te erkennen als retornados (teruggekeerde vluchtelingen) en de groep bleef vruchteloos wachten op een officiële erkenning en een oplossing voor hun grondprobleem, terwijl ze onderdak kregen in het dorp Victoria 20 de Enero. Op 3

moest de groep noodgedwongen de grond verlaten en haar rechten op deze grond opzeggen. In ruil daarvoor werden ze door CEAR en door ACNUR (Hoog Commissariaat van de VN voor de vluchtelingen) erkend als retornados en konden ze vanaf dat moment hulp verwachten.

Vertrekkend vanuit Cantabal, de gemeentelijke hoofdplaats, richting de Mexicaanse grens, kom je op anderhalve kilometer van het centrum eerst het gemeentelijk kerkhof tegen daarna gevolgd door de vuilnisbelt; aan de overkant van de weg is er een dichtbebost proefterrein vol sinaasappelbomen. Tussen deze twee plaatsen werden op 9 december de 58 families tijdelijk ondergebracht op een verlaten bebost terrein van CEAR. Tien dagen later op 19 december werd Magdalena Caal Coc er begraven op het kerkhof naast het kamp waar ze een week van haar leven verbleven had. De volgende dag vertrokken ze opnieuw om hun intrek te nemen in Victoria 20 de Enero, wachtend totdat er een definitieve vestigingsplaats wordt gevonden om een nieuw leven te starten en om hun doden fatsoenlijk te kunnen begraven.

december trokken ze zonder enige hulp van overheidsinstanties met z'n allen naar Santa Maria Dolores. Maar ze raakten nooit op hun bestemming. De weg werd hun versperd door gewapende mannen, onder hen patrulleros, leden van de gevreesde burgerpatrouilles, die hen de toegang tot hun gronden ontzegden. Een peloton van de FRI (Fuerzas de Reaccion Inmediata) en van de Nationale Politie arriveerden bij wijze van bescherming om een gewapend treffen tussen beide groepen te vermijden. Gezien de gespannen situatie en het gebrek aan hulp vanwege de overheid,

Volgens de informatie verstrekt door DIDE, de PR-dienst van het leger, was er op 16 december een gevecht met een colonne van de guerrilla, op de weg naar het dorpje Lorena op 4 km van de verblijfplaats van de vluchtelingen. Het leger stelde in haar perscommuniqué de guerrilleros verantwoordelijk voor de bloedige feiten. Volgens het legerbericht trad een guerrillacolonne binnen in het voorlopige kamp van de retornados en opende vuur, waardoor het meisje om-

kwam. Vertegenwoordigers van de teruggekeerde gemeenschap ontkenen deze versie van de feiten en zeggen op de plaats van het afgevuurde schot voetafdrukken van militair schoeisel terug te hebben gevonden. Als enig bewijsmateriaal werd tussen de plastic zeldoeken in het kamp de kogel teruggevonden die het hoofd van Magdalena had doorboord en deze werd overgemaakt aan MINUGUA (de verificatiemissie van de VN voor Guatemala) als belangrijk element in het onderzoek naar de daders. Volgens woordvoerders van MINUGUA wijst het onderzoek niet in de richting van de guerrilla. Er bestaat echter weinig bewijsmateriaal voor een compleet onderzoek naar de materiële daders. Ondertussen blijft de groep wachten op de resultaten van het onderzoek en gaat ook de zoektocht naar grond onvermoeid door om zich definitief te kunnen vestigen.

Dit trieste verhaal van de terugkeer van Santa Maria Dolores is spijtig genoeg het lot van vele Guatemalteekse vluchtelingen die de Mexicaanse kampen voor bekeken houden en omruilen voor een onzekere en risicovolle toekomst op Guatemalteekse bodem. Vaak komen zij terecht in identieke omstandigheden als die ze 15 jaar geleden ontvluchtten. De overheidsinstellingen hebben ofschoon ze dat wel beweren, de toestand niet in de hand; de VN kan niets uitrusten zonder de instemming van deze overheidsinstellingen. En ook de vertegenwoordigers van de vluchtelingen zelf zijn door onderlinge verdeeldheid niet meer in staat om de akkoorden in verband met de vrijwillige collectieve terugkeer ook werkelijk af te dwingen. De brutaliteit waarmee soldaten op 6 oktober 1995 in de gemeenschap Aurora 6 de Octubre in Xaman 11 teruggekeerde vluchtelingen doodden, laat diepe sporen na en toont de broosheid van deze akkoorden aan. Naar alle waarschijnlijkheid zullen er in 1996 veel minder dan de voorziene 10.000 vluchtelingen terugkeren naar Guatemala.

Ondertussen is er wel vooruitgang in de vredesbesprekingen tussen de nieuwe regeringsploeg van Alvaro Arzu en de guerrillakoepel URNG. Op 6 mei jl. werd na een vol jaar onderhandelen het belangrijke akkoord over de socio-economische en agrarische problematiek ondertekend in Mexico in de aanwezigheid van Rigoberta Menchu en de directeur van MINUGUA Leonardo Franco. Vrijwel iedereen is het erover eens dat hiermee

een van de belangrijkste stappen naar de vrede gezet is, omdat dit het moeilijkste en meest controversiële punt was op de agenda van de vredesonderhandelingen.

President Arzu had het enkele dagen voor de ondertekening nog over landbouwmodernisering, teeltdiversificatie, invoering van nieuwe technologische en wetenschappelijke productiemethoden en vooral de opening naar de internationale markten als belangrijkste inhoudelijke elementen van het akkoord. "Vandaag de dag gaat het niet meer om een herverdeling van de gronden, maar wel om kredieten voor de boeren om te produceren, om moderne productiemethoden en vooral om het openen van nieuwe afzetmarkten", aldus de president.

De volkssectoren van hun kant, verenigd in het ASC (Asamblea de la Sociedad Civil) uitten hun tevredenheid met het bereikte akkoord, maar toonden zich opvallend afwachtend en kritisch ten aanzien van de beperkte inhoud ervan, vooral omdat er onvoldoende aan het thema "grond" zou gewerkt zijn.

De overheid hoopt van de Wereldbank een krediet van 40 miljoen dollars te krijgen voor de creatie van een "Banco del Catastro". Met dat geld zou dan een nieuwe inventaris opgemaakt worden van alle grondeigendommen over heel het land, waarmee men hoopt dat alle disputen over grondeigendom definitief zouden kunnen opgelost worden. Het CACIF juicht dit toe en meent dat hiermee eindelijk rechtszekerheid zal worden gegeven aan de grondeigenaars.

Met het akkoord komt meteen ook een eind aan de oorlogsbelasting die het URNG oplegde aan de grootgrondbezitters en die goed was voor zo'n 20% van de inkomsten van de guerrilla. Het is een geste van het URNG waarmee ze het belang van dit akkoord beklemtoont als instrument om een oplossing te geven aan het grondprobleem dat aan de basis ligt van het gewapend conflict.

De vredesbesprekingen die het URNG al sinds 1991 onderhoudt met de opeenvolgende regeringen, beogen de stopzetting van het gewapend conflict dat gedurende 35 jaar zo'n slordige 150.000 levens heeft geëist. In een aantal ronden wordt getracht om tot kaderakkoorden te komen m.b.t. tot de problemen die aan de basis liggen van het

conflict. Naar alle verwachtingen zal na de ontbrekende ronden over de rol van het leger in een democratische maatschappij, de versterking van de civiele maatschappij, de reïntegratie van het URNG in de politiek, een definitief staakt het vuren en een grondwetherziening, op 15 september 1996 - dag van de onafhankelijkheid - het laatste akkoord over een duurzame en standvastige vrede kunnen getekend worden.

Laat ons hopen dat het niet blijft bij een papieren vrede, maar dat ze doordringt tot in alle niveaus en sectoren van de samenleving en dat hiervoor geen onschuldige slachtoffertjes meer hoeven te vallen.

Mark Marissens
(acompanante van de
groep van Santa Maria Dolores)

Europese arbeiders samen

Achter een spandoek met het opschrift "Alcatel-Alsthom, de Europese arbeiders verenigd voor werk" betoogden ruim 2.000 werklieden van deze multinational op 22 mei te Parijs tegen de herstructurering van deze Franse onderneming. In de betoging stapten arbeiders op die de vakbonden uit Duitsland, Frankrijk, Spanje, Italië en België vertegenwoordigen met opschriften tegen de afdankingen en voor invoering van de 32-urenweek. Eind maart maakte Alcatel-SEL een sociaal plan bekend waarbij de effectieven van 21.000 naar 17.000 zouden teruggebracht worden. De moedermaatschappij Alcatel-Alsthom deelde op 22 mei mee dat 14.000 jobs zouden geschrapt worden in haar ondernemingen in Frankrijk, Duitsland, Italië, Spanje en België voor eind 1996. De arbeiders van hun kant verwachten dat in totaal 30.000 werkplaatsen zullen verdwijnen. De directie, die een delegatie van de betogers ontving, heeft geen gevolg willen geven aan hun vraag om onderhandelingen aan te vallen. Deze eerste gemeenschappelijke actie van Europese arbeiders die tot hetzelfde bedrijf behoren is zonder twiifel een belangrijke inzet van de Europese arbeidersbeweging. (ads)

Een Waarheidscommissie, een grondwet en... schouderkloppes

Twee jaar na de eerste democratische verkiezingen werd onlangs in Zuid-Afrika een Commissie van de Waarheid geïnstalleerd om de politieke misdaden die onder het Apartheidsregime gebeurden uit te klaren. Men hoopt dat het de nationale verzoening vooruit kan helpen. Ondertussen werd ook een nieuwe, definitieve grondwet goedgekeurd. De wereld vindt het niet meer spectaculair. De Waarheidscommissie blijkt geen tovermiddel en een grondwet lost op zich de grote problemen niet op. Cynisch concludeert een deel van de publieke opinie dat 'ze het niet zullen redden; iets dat we al lang dachten'. Ten onrechte. Zuid-Afrika is ook vandaag geen paradijs, zeker niet voor de gemiddelde Zwarte. En de littekens van het verleden zullen nog lang zichtbaar blijven. Maar wat er gebeurt is wel hoopvol voor wie niet gelooft in dagdromen of cynisme, maar wel enig realiteitszin aan de dag weet te leggen.

Waarheidscommissie

De Waarheidscommissie telt zeventien leden. Haar zittingen zullen twee jaar duren en zijn openbaar. De voorzitter is Nobelprijswinnaar voor de Vrede, Aartsbisschop Desmond Tutu. Een anti-apartheidsstrijder pur sang, die zich echter ook weer niet naadloos laat inpassen in het ANC van Nelson Mandela. Tutu bewees in het verleden een principieel man te zijn, onafhankelijk van geest en standvastig; ook onder de zwaarste druk. Bovendien heeft hij moreel en internationaal gezag. De Commissie zal politieke misdrijven onderzoeken die begaan werden tussen 1 maart 1960 (op 21 maart 1960 vielen er 69 doden onder apartheidskogels. 21 maart is sindsdien de V.N.-dag tegen het racisme) en 5 december 1993 (toen de onderhandelingen die naar de democratische verkiezingen leidden werden beëindigd). De Commissie zal niet alleen de misdaden onderzoeken die werden begaan in naam van de apartheid, maar ook deze die eventueel werden begaan in naam van de strijd tegen apartheid (b.v. standrechtelijke executies van vermeende spionnen of verraders). Het is op z'n minst psychologisch van het grootste belang dat men de zaak van de twee kanten wil bekijken. In Vlaanderen weten we wat het betekent als de nieuwe (democratische) machthebbers ook maar het vermoeden van partijdigheid laten bestaan over hun afhandeling van dergelijke feiten. Zo'n vermoeden gaat dan verder kankeren en is een hypotheek op de toekomst.

De functie van de Waarheidscommissie is dan ook niet vergelden, maar verzoenen. Daarom zal de Commissie oordelen over amnestie, compensatie voor de slachtoffers en slachtoffers (los van een vraag naar compensatie) de mogelijkheid geven hun verhaal te doen. Voor elk van deze drie onderdelen van

haar taak heeft de Commissie een subcommissie.

Amnestie

Daders van politieke misdrijven kunnen amnestie krijgen. Maar daartoe zullen ze wel zelf een verzoek moeten doen. Bovendien moeten ze zelf het politieke motief van hun daad kunnen aantonen en moeten ze alle met alle feiten, gegevens, etc., ... naar buiten komen. Tenslotte zal hun naam ook in het Staatsblad verschijnen. Van een algemene amnestie of een onvoorwaardelijke amnestie die de zaken eerder in de

Inkatha-leider, Mengosuthu Buthelezi, is niet tevreden over de rol die het ANC hem nog gunt. "De Zoeloe-natie gaat recht de tunnel in", zegt hij.

doelpot doet belanden, is in Zuid-Afrika dus geen sprake. Men heeft blijkbaar lessen getrokken uit de Latijns-Amerikaanse toestanden waar men dictators en hun handlangers zonder meer amnestie hebben gegeven.

De schadeloosstelling voor de slachtoffers waaraan men denkt, betreft een pensioen, studiebeurs, medische, psychische hulp. Ook hier gaat het dus niet zomaar om het toedekken van het verleden of het kopen van rust. Men probeert een beleid van schadeloosstelling op poten te krijgen dat de

slachtoffers kan helpen (weer) een plaats in de maatschappij in te nemen. Het is dus toekomstgericht.

De derde subcommissie aanhoort de verhalen van de slachtoffers. Dit gebeurt niet alleen omdat het gegevens kan opleveren, maar ook omdat de slachtoffers duidelijk behoefte hebben aan een luisterend oor. Ze willen dat hun verhaal gehoord wordt en dat het erkend wordt. Vooral slachtoffers die niet zo nauw betrokken waren bij de anti-apartheidsbeweging hebben behoefte aan het doen van hun verhaal. Want los van de anti-apartheidsstructuren waren ze op zichzelf aangewezen en voelden ze zich wellicht geïsoleerd. Dat isolement kan nu doorbroken worden.

De Waarheidscommissie is nog niet lang bezig met haar werkzaamheden. Echte conclusies zijn er over dan ook nog niet te maken, maar ze werkt en dat is niet te onderschatten als verdienste.

Grondwet

Ondertussen werd er ook een nieuwe grondwet goedgekeurd. De voorlopige grondwet die de verkiezingen van '94 mogelijk moest maken voorzag in een termijn van twee jaar om een akkoord te bereiken over een definitieve grondwet. De deadline lag op 9 mei '96 om 10 u. Dan moest ofwel het parlement een grondwet goedkeuren of zou men naar een referendum gaan over een grondwet. Het parlement heeft de deadline op het nippertje gehaald. Toen dat gebeurde was verklaarde de Nationale Partij van De Kierck (de vroegere machthebbers) dat ze uit de regering van Nationale Eenheid zou stappen om oppositie te kunnen voeren. Dit zou uiteindelijk gebeuren op 30 juni '96.

Op het eerste gezicht wekt het verbazing dat de Nationale Partij (NP) tot op het laatst onderhandelde over de grondwet;

die vervolgens goedkeurde om het volgende moment al aan te kondigen dat ze hun partners voortaan politiek zullen bestrijden. Maar het wordt duidelijk als je begrijpt dat de NP tot op het laatst doorwerkte om nog een paar toegevingen te krijgen die ze vanuit de oppositie nooit zouden hebben kunnen waarmaken. Het betreft een clause over de onderwijsvrijheid (m.a.w. een bescherming van het Afrikaanstalig onderwijs) en over het eigendomsrecht. Hun derde eis, nl het recht van een werkgever om stakers uit te sluiten stootte op een njet van het ANC (die bestaat uit een alliantie van het ANC, de vakbonds-koepel Cosatu en de Zuid-Afrikaanse Communistische Partij). De NP werkte ook mee tot na de goedkeuring zelf van de grondwet omdat ze ook geen referendum durfde te riskeren. Mandela heeft aangekondigd dat z'n regering na 30 juni gewoon zal verder doen zonder de NP, maar met de Inkhata Freedom Party van Buthelesi (Zulu-nationalisten die sterk staan in de provincie Kwazulu-Natal).

Rechten

De grondwet voorziet in een Charter van Mensenrechten. Bijzonder is bovendien dat men daarmee niet alleen de burgerlijke vrijheden, zoals het recht op meningsuiting of op religie, bedoelt, maar ook een aantal sociale rechten: recht op werk, recht op onderwijs, recht op huisvesting, recht op een gezond milieu en recht op gezondheidszorg.

De grondwet verbiedt zelfs uitdrukkelijk discriminatie op grond van ras, sekse, seksuele geaardheid, religie, afkomst. En ze bepaalt dat positieve discriminatie van achtergestelde groepen niet geldt als discriminatie.

De grondwet, die overigens werd opgesteld na inwinning van advies van federale staten als Duitsland, België (i.v.m. het begrip 'gemeenschap' als verschillend van 'deelstaat' of 'natie'), Canada en de USA, voorziet in een gedecentraliseerde staatsstructuur. Uitdrukkelijk wordt het geen federale staat genoemd. Er zijn negen provincies die welgevende macht hebben (dit is gelijk aan de bepalingen van de voorlopige grondwet). Het is bekend dat het ANC en haar achterban daar geen voorstander van is omdat het de solidariteit tussen alle Zuid-Afrikanten bemoeilijkt en het herinneringen oproept aan de Apartheid die er juist in bestond het land en het volk (ongelijk) te verdelen. Daarom werd ook bepaald dat er een hiërarchie is van wet. De federale overheid kan steeds welten van de provincies tegen houden, mochten die het algemeen belang schaden. Het Constitutionele Hof die over de grondwet

en haar interpretatie zal waken, heeft ook bevoegdheid op dat lagere, provinciale niveau.

Anderzijds is er naast de Kamer van Volksvertegenwoordigers ook een Senaat die samengesteld wordt vanuit de provincies. Deze 'Raad van de Provincies' werkt parallel aan de Kamer. Dus alles wat de Kamer goedkeurt, moet ook goedgekeurd worden in de Senaat. De grondwet bepaalt verder dat er elf officiële talen zijn. Maar men mag het gebruik van de verschillende talen voor praktische regelingen beperken tot minstens twee. En er komt een adviserende Commissie voor de bescherming en de bevordering van de talen en de culturen.

Op die manier heeft men willen voorkomen dat een aantal partijen of groepen zich zouden afkeren van de democratie omdat die natuurlijk betekent dat de meerderheid regeert. De angst voor een eenpartij-staat is groot. De mensen werd tot onlangs nog ingedramd dat een heerschappij van het ANC (veruit de grootste partij) de vestiging van het rijk van de duivel zou betekenen. Men betrouwt het nog steeds niet goed en partijen die garen spinnen bij separatistische tendensen onder de bevolking gebruiken het nog steeds als argument. De nieuwe staatsstructuur moet het gras van voor hun voeten maaien.

Tenslotte bepaalt de nieuwe grondwet natuurlijk ook dat de meerderheid een regering mag vormen. De tijd van de regering van Nationale Eenheid is met het in voege treden van de nieuwe grondwet (1999, bij de volgende parlementsverkiezingen) dan voorgoed voorbij.

Toekomst

Het nieuwe, definitief (?) democratisch Zuid-Afrika krijgt dus steeds maar meer vorm. Maar dat volstaat duidelijk niet om de situatie van de gemiddelde Zuid-Afrikaan te verbeteren. Met de bepaling in de grondwet dat werk en huisvesting een recht is, heb je nog geen werk geschapen of huizen gebouwd. En dan is er nog de misdaad (dalend, maar nog steeds schrikbarend hoog). Om echt wat te veranderen moeten de leefomstandigheden van de mensen kunnen verbeteren en dat vergt een economische groei. Om iedereen een huis te kunnen geven heb je volgens Le Monde bijvoorbeeld een groei nodig van 6%, 24 jaar aan één stuk door.

Mandela en z'n ploeg hebben het tot nog toe zeker niet slecht gedaan. Maar de pijn is nog lang niet over. Mijn indruk is niet - zoals je vaak leest in onze kranten - dat de mensen hun geduld ondertussen hebben verloren en het onmogelijke

onmiddellijk eisen. Toch zijn de verwachtingen hoog gespannen.

We moeten echter ook de verpletterende verantwoordelijkheid van de rest van de wereld en van het rijke noorden in het bijzonder in rekening brengen. De steun aan het democratische Zuid-Afrika en vooral de investeringen blijven nog te veel achterwege. Er wordt veel lippen-dienst bewezen aan het nieuwe Zuid-Afrika, maar de wereldgemeenschap voegt niet echt de daden bij het woord. Deze situatie is gelijkaardig aan die waar de Palestijnen zich in bevinden. De autonome Palestijnse gebieden laat men economisch verkommen en dan is men verwonderd dat het fundamentalisme daar de overhand dreigt te krijgen. Zo ook blijft het gevaar op een catastrofe in Zuid-Afrika reëel, zolang de investeringen uit blijven.

Als de Zuid-Afrikaan, de 'radicale Zuid-Afrikaanse jongeren' (waarnaar men steevast verwijst als men wil aangeven dat het Zuid-Afrikaanse volk mort) z'n geduld verliest is het m.b.t. tot die houding van het noorden. Een 17-jarige student uit Johannesburg schreef me daarover: 'Ze delen schouderklompjes uit maar ze laten ons stikken. Achteraf zullen ze kunnen zeggen dat ze het wel gedacht hadden dat die Zwarten er een potje van zouden maken...'

Jaak Perquy
16 juni '96.

Personalialia

• *Op 18 mei overleed te Aalst Raymond Jacquet, weduwe van Raymond De Smet.*

Aan de kinderen, kleinkinderen en familie betuigen we onze oprechte deelname in de rouw die hun treft.

• *Te Antwerpen overleed op 18 mei onze vriend Omer Van Bosch, gewezen weerstander en politiek gevangene.*

Met Omer verdwijnt een trouwe kameraad die gans zijn leven in de bres stond in de arbeiders- en vredesbeweging.

Aan zijn echtgenote en familie bieden we onze oprechte deelneming aan bij dit zwaar verlies.

• *Op 1 juni overleed Pol Tyberghien (61 j.) uit Grimbergen. Pol stond reeds in zijn studententijd in de bres en zou zich gans zijn leven blijven inzetten in de arbeiders- en vredesbeweging.*

Aan Andréa, zijn echtgenote en kinderen betuigen we onze innige deelneming.

De Europese Navo

Het stond in de Maastrichtsterren geschreven dat er zou gewerkt worden aan een gemeenschappelijk defensiebeleid dat zou kunnen leiden tot een gemeenschappelijke defensie zelf, zeg maar leger. Daartoe moest de West-Europese Unie (W.E.U.) een en ander onderzoeken en exploreren.

Maar in diezelfde teksten stond er een soort atlantische garantie in opgenomen. Men had het over "het vergroten van de Europese bijdrage in de solidariteit van het Noord-Atlantisch Bondgenootschap" of nog over "een gemeenschappelijk Europees defensiebeleid dat zou kunnen leiden tot een gemeenschappelijke defensie die verenigbaar is met die van de Navo".

Binnen de Navo staan twee dossiers in het brandpunt van de belangstelling. Inderdaad de uitbouw van een Europese pijler van de Navo, en anderzijds de uitbreiding van de Navo.

Navo-uitbreiding

De uitbreiding van de Navo is een dossier dat intussen blijkbaar een paar maanden in de koelkast is geraakt. Waarschijnlijk in afwachting van de Russische presidentsverkiezingen. Wint Jeltsin, dan zal men sneller concrete openingen maken naar Polen, Hongarije en Tsjechië toe. Wint een andere kandidaat dan zal de toestand van voren af aan herbekken moeten worden.

Het zal ook u wel al opgevallen zijn, beste lezer, dat de genoemde landen precies dezelfde zijn als diegenen die op de eerste rij staan te trappelen voor opname in de Europese Unie. Navo-uitbreiding en E.U.-uitbreiding vallen exact samen, dus. Een element dat niet zonder belang is als we het plaatsen tegenover het Europees defensiedossier. Je zou kunnen zeggen dat de Navo hier aan terreinrecuperatie doet. Met de uitbreiding van 12 naar 15 lidstaten ging het om drie 'neutrale landen' - wél waarnemend binnen de W.E.U. - : Finland, Zweden en Oostenrijk. De volgende E.U.-uitbreiding zal met Navo-partners zijn.

Frankrijk

Parijs is de laatste decennia de strafste pleitbezorger geweest voor een zelf-

standige Europese defensie, los van de Verenigde Staten. De Gaulle trok zich terug uit de militaire structuren van de Navo, het zijn de neo-gaullisten die naar de stal terugkeren. We schreven al in commentaren over de Joegoslavische oorlog dat de V.S. als onbetwist militair leider uit de stoelendans kwam. Bij de bombardementen van begin 1994 heeft "Europa", Frankrijk op kop, Washington om leiderschap komen smeken (zie Vrede nr. 306 - maart 1994). De beslissingen van de Franse regering om nu meer en meer in de militaire structuur te participeren heeft alles van doen met de krachtsverhoudingen binnen de noordelijke grootmachten. Duitsland is blijven de atlantische kaart trekken, ook al ging Bonn soms een eind weegs mee met

Parijs. Londen is bij uitstek de vriend van Washington, en had nog eind vorig jaar duidelijk gemaakt dat voor haar de W.E.U. als Europees leger geen vernieuwd statuut kon krijgen, niet moest worden geïntegreerd in de Europese Unie. Dat elke gemeenschappelijke defensie via de Navo moest en zou verlopen.

Parijs heeft zich daar nu bij neergelegd, alhoewel het verkreeg dat de Europese pijler binnen de Navo, eventueel afzonderlijk op zou kunnen treden.

Euronavo

Deze Europese identiteit binnen de Navo werd in Berlijn afgesproken begin juni. Het komt erop neer dat de Europese lidstaten afzonderlijk een militaire operatie kunnen uitvoeren - zonder de V.S., in het raamwerk van de W.E.U. - maar daarvoor wel een beroep kunnen doen op het Navo-materieel. Dat noemt men de "Combined Joint Task Forces".

Betekent dit een einde van de V.S.-dominantie in de Navo? Helemaal niet. Het komt Clinton goed uit om z'n republikeinse volksvertegenwoordiging te kunnen wijzen op de responsabilisering van Europa. De praktijk moet uiteraard nog wel een en ander uitwijzen, maar graag toch enkele bedenkingen ook van waarnemers zoals die in bepaalde perskringen naar voor kwamen.

Er zijn enkele voorwaarden afgesproken:

vooreerst moet Washington wel akkoord gaan dat dergelijke militaire operatie wordt uitgevoerd (hoewel ze er zelf niet aan zal deelnemen). Ook blijft de States de algemene militaire Navo-opperbevelhebber behouden, en verloopt alles binnen de Navo-procedures, en met Navo-toegewezen troepen. Met andere woorden indien de V.S. werkelijk tegen een bepaalde missie gekant zou zijn, kan het die verhinderen in het kader van de Navo.

Bovendien is het hierbij interessant om weten dat de Navo zelf over weinig militair

NAVTO: Noord-Atlantische Verdragsorganisatie

EU: Europese Unie

WEU: West-Europese Unie

al: Geassocieerd lid WEU

ap: Geassocieerde Partner WEU

wnr: Waarnemer WEU

materieel beschikt. Het meeste is eigendom van de lidstaten, aan de Navo toevertrouwd, maar dat een 'nationale' toestemming nodig heeft om gebruikt te mogen worden.

De Navo heeft een luchtweersysteem, geïnstalleerde (dus niet-mobiele) commando-, controle- en communicatiesystemen, pijpleidingen en een kleine veertig AWACS (vliegende alarm- en controlesystemen).

"Joint Forces of niet, elk Europees optreden zal over Amerikaans materiaal moeten kunnen beschikken," schrijft een

Engels onderzoeker in de Herald Tribune

Dominantie

Al bij al lijkt deze operatie mij dus vooral twee directe doelstellingen in te houden. Frankrijk paalen met een zogezegd toekennen van meer Euro-gewicht in de NAVO-schaal (waardoor het zijn zoeken naar een zelfstandig Europees leger vermindert), en anderzijds de isolationistische krachten in de Verenigde Staten ook het gras voor de voeten wegmaaien door te wijzen op de grotere inbreng van

Europa in de Navo.

De algemene doelstelling blijft ongewijzigd. De Navo moet dienen om de Europese landen steun te doen verlenen aan de V.S.-politiek en -belangen. Washington - wie er ook president moge wezen - is niet gediend met te zelfstandige bondgenoten. De militaire samenwerkingsstructuren zijn in de eerste plaats een middel tot controle. Vandaar dat de Navo-uitbreiding voorop wil lopen op de E.U.-uitbreiding.

G.S.
13.06.96

China's 44ste atoomproefneming

Zaterdag 8 juni heeft China in Lop Nor, het testgebied in de noordelijke provincie Xinjiang, een atoombom ondergronds tot ontploffing gebracht. Berichten hebben het over een middelgrote bom van 20 tot 80 kiloton. (De Noord-Amerikaanse bom op Hiroshima, 6 augustus 1945, was er een van 12,5 kiloton.) De Chinese autoriteiten hebben meteen aangekondigd dat ze na september van dit jaar geen atoomproefnemingen meer zullen doen. Vorig jaar had China twee proefnemingen uitgevoerd.

De meeste regeringen over de wereld verspreid hebben hun ontgoocheling, of spijt uitgedrukt. Vredeskrachten hebben deze proefneming veroordeeld, zoals ze ook alle andere proefnemingen steeds hebben veroordeeld.

China verdedigde zich met de uitleg dat Peking altijd een enorme terughoudendheid aan de dag heeft gelegd in verband met atoomproefnemingen. "Ons aantal nucleaire tests is bijzonder beperkt", zei het ministerie van buitenlandse zaken. "Het is nodig voor de veiligheid van ons nucleair arsenaal".

Noord-Amerikaanse onderzoekers menen te weten dat China proefnemingen nodig heeft om een programma af te staan werken dat het land in staat moet stellen raketten met meerdere atoomkoppen te produceren. Iets wat de andere vier officiële atoomstaten reeds kunnen.

Peking onderstreept dat het

minder atoomwapens heeft dan de andere, dat het minder tests heeft uitgevoerd dan de andere atoomstaten. Waarnemers menen dat China over 250 tot 300 atoomkoppen beschikt.

In de verklaring van het ministerie van buitenlandse zaken wordt nogmaals herhaald dat "de Chinese atoomwapens louter defensief bedoeld zijn, en dat China nooit als eerste het atoomwapen zal gebruiken".

De onderhandelingen voor dergelijk teststopverdrag (C.T.B.T.) zijn in Genève in een eindfase gekomen. Hier gaat China nu akkoord "tijdelijk" (voor 10 jaar)

af te zien van het recht op vreedzame nucleaire proeven.

Het probleem daar blijft nog rond de inspectie en controle: men wil ploegen internationale experts en permanente inspectiecentra in elk land. Peking vreest dat haar nationale veiligheid daardoor in het gedrang kan komen.

Vanuit de vredesbeweging blijven wij ijveren voor een verdrag dat kan werken, en waarin alle proefnemingen verboden worden: ook die in het laboratorium, ook die tests die "zo klein zijn dat ze net niet onder de definitie vallen van een atoomtest (=geen kettingreactie opwekken, d.i. de zogenaamde subcritical nuclear test)".

Frankrijk en de V.S. sluiten nucleair akkoord

Parijs en Washington hebben besloten hun atoomwetenschappers nauwer te laten samenwerken. Er bestonden al vroegere akkoorden tussen beide landen - getekend in 1961 en 1985 - om informatie uit te wisselen in functie van de veiligheid en betrouwbaarheid van de atoomwapens.

Nu men in Genève op het punt staat de atoomproefnemingen te verbieden was er kennelijk nood aan een verdiepte samenwerking. Volgens eigen zeggen willen beide landen vooral verzekeren dat de atoomwapens niet degraderen, niet per toeval zouden ontploffen, of gestolen kunnen worden. De samenwerking zou niet dienen voor de ontwikkeling van nieuwe wapens.

In elk geval blijft het een samenwerking die twee nucleaire staten moet helpen de bruikbaarheid van hun atoomwapens te verlengen, terwijl anderen moeten beloven nooit dergelijk wapen te willen verwerven.

Wij blijven ijveren voor een atoomwapenvrije 21ste eeuw. Wij geloven dat het atoomwapen bij uitstek het wapen van de macht is. Dat het in zijn technologische verfijning opschuift naar werkelijke inzetbaarheid, in de eerste plaats tegen 'vijanden in de Derde Wereld'. Wij kunnen niet aarvaarden dat aan een paar landen wordt toegestaan dit vreselijk vernietigingswapen te bezitten, én nog verder te ontwikkelen, terwijl zijzelf het dan willen ontzeggen aan de anderen. Dit wapen moet weg. In de besprekingen moeten trouwens alle atoomwapenarsenalen betrokken worden. Dat betekent dus ook Pakistan, Indië en vooral Israël, dat waarschijnlijk evenveel atoomwapens heeft als China. Er moeten nieuwe ontwapeningsgesprekken komen die als uiteindelijk doel hebben het nucleair wapen de wereld uit te helpen.

België in de wereld

Kenia

In 1988 werd door FN een (zoveelste) delocalisatie-operatie opgezet. Deze maal in Kenia. Het gaat om een project van 3 miljard BF. Delcredere gaf haar verzekeringszegen.

We moeten weten dat Delcredere haar onderzoek uitsluitend toespitst op de economische en financiële aspecten van een transactie. Als in dit perspectief de zaak er gezond uitziet dan twijfelt men daar geen moment.

In de behandeling van dergelijke dossiers zit er altijd een vertegenwoordiger van het ministerie van buitenlandse zaken. De andere leden gaan er van uit dat deze persoon de absolute bewaker is van "politieke" en "nationaal-juridische" of "internationaal-juridische" voorwaarden, beperkingen, of regelgeving.

Naar verluidt zou deze vertegenwoordiger niet altijd even alert optreden, en durft men de redenering al wel 's

omdraaien: als Delcredere z'n toestemming heeft gegeven, moeten wij toch geen politieke redenen aanhalen om de transactie te weigeren...

In 1988 hadden we ook nog onze nieuwe wapenwet niet. Wapenuitvoer werd toen interministerieel geregeld door buitenlandse zaken, ontwikkelingssamenwerking, buitenlandse handel, en financiën. En ja... als die zaak onze export ten goede komt...

Bovendien is Kenia een betrekkelijk belangrijk land. Het dient zichzelf ook graag aan als stabiele macht in een continent in chaos. Het grenst aan Soedan, Ethiopië, Somalië, Uganda en Tanzania.

In antwoord op parlementaire vragen verdedigen onze bewindvoerders zich met de stelling dat Kenia in die periode een land van stabiliteit en vooruitgang was. We konden dergelijk land best ondersteunen met een... wapenfabriek.

Stabiliteit? De 'Third World Guide' schrijft over die periode. "In maart 1987 ging president Moi op bezoek naar de V.S.

Washington bestempelde Kenia als 'een prototype van politieke en economische stabiliteit in sub-Sahara Afrika'. Er verschijnen echter steeds meer rapporten over mensenrechtenschendingen die ook spreken over foltering van politieke gevangenen die beschuldigd worden van lidmaatschap van de 'subversieve' Mwakenya-beweging." Bovendien werd in die periode het parlement een deel van z'n macht ontnomen. Alle ambtenaren moesten ook verplicht lid zijn van de KANU-partij, en in die partij is geheime stemming vervangen door openbare stemming. De eerste ronde van de verkiezingen kende een opkomst van 14%.

President Moi besliste toen ook dat de hechtenisperiode van een verdachte zonder een rechter te zien werd verlengd van 24 u. naar 14 dagen...

In 1985 bedroeg de buitenlandse schuld 3,2 miljard dollar (de afbetaling vroeg 27,5% van de export), in 1990 6,8 miljard dollar (de aflossing bedroeg 34% van de export).

GS

België wordt binnenkort de nieuwe voorzitter van WEU

In z'n toespraak in Parijs zei premier Dehaene dat de WEU en de Navo niet los van mekaar mogen evolueren. "Een tweede structuur zou willens nillens naar een verlies aan stabiliteit leiden, en zou financieel ook niet doenbaar zijn." Aangezien de WEU de pijler wordt die binnen de Navo Europa meer gezicht moet geven, sprak Jean-Luc Dehaene over de "WEU als de militaire arm van Europese Unie". Hij meende ook dat de operationele capaciteit van de WEU van een humanitaire interventie moet verlegd worden naar het domein van de vredeshandhaving.

Zweden, waarnemend lid van de WEU, heeft verklaard voorlopig het lidmaatschap van de Navo niet te zullen overwegen.

Ook Oostenrijk staat niet te springen om tot de Navo toe te treden.

Tijdens zijn bezoek aan Parijs sprak de Belgische premier nog over het feit dat Frankrijk niet blij was geweest met het Belgisch protest tegen de kernproeven. Maar dat is voorbij. "We delen hetzelfde doel: een totaal verbod op kernproeven".

De Tanzaniaanse tragedie

Op 21 mei jl. zonk in het Victoria-meer een afgeladen veerboot, de Bukoba. Het aantal slachtoffers van de ramp wordt op 800 geschat, wat meer betekent dan de dodenbalans met de in de Baltische Zee vergane Estonia in 1994.

De Bukoba, een tweede veerboot, werden een tiental jaren geleden in Antwerpen gebouwd en gefinancierd door ABOS (Algemeen Bestuur voor Ontwikkelingssamenwerking).

Kort na de levering werd vastgesteld dat beide veerboten onstabiel waren en dringend moesten opgekafeaterd worden.

De Denen stelden dit eveneens in 1985 vast en brachten onmiddellijk aan een van de schepen de nodige veranderingen die de veiligheid moesten garanderen.

Het ABOS van zijn kant nam het in 1991 op zich aan de tweede veerboot, de Bukoba, de nodige stabiliteitswerken uit te voeren maar het bleef bij beloften die

niet werden nagekomen.

Natuurlijk werden op deze schepen meer passagiers en vracht aan boord genomen dan voorzien wordt - wat in alle derde wereldlanden door een tekort aan transportmogelijkheden een gewoonte is - een euvel die met de onstabiliteit van de Bukoba inzake veiligheid nog toenam. Het ongeluk is gebeurd. Maar het is niet omdat de slachtoffers zwarte Afrikanen zijn dat niet de vraag naar de verantwoordelijkheid moet gesteld worden. Staatssecretaris Reginald Moreels erkende in het parlement dat België uiteindelijk onveilige boten aan Tanzaniaïë leverde.

Moreels reageerde dan ook verantwoordigd op de zoveelste illustratie van wanbeheer bij het ABOS en kondigde een administratief onderzoek aan waarbij het Hoog Comité van Toezicht zou ingeschakeld worden.

Het is hoog tijd dat elke misdadige nalatigheid bij ABOS zou uitgebeend worden. Reginald Moreels heeft dus nog werk op de plank. (ads)

Het Sienjaar

Dit boekje stelt dus, op 166 bladzijden (plus in aanhangsel, twee reeds vroeger bekend geworden teksten), het langverwachte 'project Coppieters-De Batselier' voor. Het omvat: 1° een "oproep voor een radicaal-democratische keuze" (kennelijk van de hand van Coppieters); 2° "De analyse: antwoorden op globalisering, fragmentering en rationalisering" (duidelijk, althans in essentie, van de hand van Koen Raes); 3° de formulering (door Norbert zelf, denk ik) van een tiental "politieke uitgangspunten" bij het voorstel; 4°, van een zestal "contracten": een ecologisch, een sociaal, een economisch, een cultureel, een Vlaams en een mondiaal contract (ontworpen door verschillende opstellers).

De oproep richt zich tot SP, Agalev, VU, de vakbonden (meer bepaald het ACW) en andere sociale bewegingen. Uitdrukkelijk uitgesloten is hierbij de CVP. Dat is wel merkwaardig, enerzijds omdat de SP (waarvan het gehele 'project' dan toch in feite uitgaat) inmiddels met de CVP een hechte coalitie vormt, en dit mits uitsluiting van Agalev en VU en vaak in conflict met de vakbonden, maar anderzijds ook omdat uitgerekend SP en CVP reeds in 1993 een absoluut gelijkaardig 'project' overeengekomen zijn, nl. Vlaanderen-Europa 2002 - Een project van de Vlaamse regering (Lannoo, Tielt, 1993), meer bepaald ook mede ondertekend door De Batselier. Een absoluut gelijkaardig project, hoewel niemand het zich nog lijkt te herinneren: men zou seriewijs volstrekt gelijklopende intentieverklaringen kunnen aanhalen uit *Het sienjaar* van nu en het "project van de Vlaamse regering" van toen.

Waarom dan de 'oproep' van nu? Tot niet meer en niet minder dan "tactvol en respectvol vormen van samenwerking te zoeken" (p. 27).

Men had natuurlijk kunnen verwachten dat de betrokkenen rechtuit zouden opgeroepen worden om de verderop uitgeschreven 'contracten' te ondertekenen, maar daar is vreemd genoeg geen sprake van. Ook hebben die 'contracten', om het maar direct te zeggen, geenszins het *uitzien* van waarachtige overeenkomsten, te sluiten tussen verschillende 'partijen' (in de juridische betekenis van dit woord), of van "afspraken-overeenkomsten, waar bij", volgens *Vlaanderen-Europa 2002*, "de partners met elkaar een engagement aangaan en hun wederzijdse rechten en plichten vastleggen" (p. 15). In feite zijn

de nu voorgestelde 'contracten' niet meer dan *wenslijsten*: men wil 'duurzame ontwikkeling', tewerkstelling en sociale zekerheid, welstand zowel als welzijn, goed onderwijs en een hoogstaande cultuur, het beste voor Vlaanderen en meer ontwikkelingshulp (de fameuze 0,7% van het BBP zijn, letterlijk, p. 166, het laatste woord); toegegeven, het is wel iets concreter.

Wat dan toch *nieuw* is in het project van Maurits, is dat hij opnieuw op zoek gaat naar een beslissende 'breuklijn' in het, of beter: voor het huidig democratisch debat; en als hij meent die gevonden te hebben als "die tussen de keuze voor een individualistische of voor een solidaire samenleving" (p. 19), brengt hij die keuze, in aansluiting bij het betoog van **Riccardo Petrella**, concreet in verband met de in de *wereldeconomie* overheersende *concurrentiestrijd* van vandaag. Dat was dan ook, nog afgezien van de vriendschappelijke gevoelens die ik koester voor Maurits, Norbert, Koen, Freddy Willockx en nog meerdere andere betrokkenen, wat mij aanvankelijk heeft verleid om in te gaan op de uitnodiging om mede te werken in de groep van 'academici' die het project moesten op punt stellen. (Ik had al zelf, nog een tijdje vóór Riccardo Petrella, op een vraag van 'Nieuw Links': "Dringend gezocht: socialistisch alternatief", geantwoord in *Markant*: "Uit de internationale concurrentiestrijd stappen".)

Toch heb ik, na een aantal (zowel plenaire als werkgroep-) vergaderingen, teleurgesteld afgehaakt. Dit voornamelijk om twee redenen. Ten eerste: ik had gedacht dat het de bedoeling was van de academici te horen of volgens hen de in eerste instantie voorgestelde aanduiding van de 'nieuwe breuklijn' wel degelijk voldoende was, of hoe zij die breuklijn zouden aanduiden. Daarvan kwam in feite weinig of niets in huis (hoewel ik er een zeer zinnig gesprek over had met Maurits): de ruwe aanduiding - "voor een individualistische of voor een solidaire samenleving" - leek vast te staan; terwijl ik ze, en niet als de enige, volstrekt onvoldoende vond. (Kunnen dan de liberalen niet beweren van hun kant de enig ware solidariteit te beleiden?) En ten tweede: heel vlug ging het 'allemaal' een al te veel moraliserende toer op. En ook op dat punt heeft Coppieters zelf op de eerste plaats de toon aangegeven: "Het is gewoon (!)

een kwestie van ethiek, van de morele ingesteldheid" (p. 18) - zeg maar: gewoon een kwestie van goede of slechte wil. Zelfs Koen Raes: "De centrale vraag wordt of (de noodzakelijke) welvaarts-herschikkingen zullen geschieden binnen het raamwerk van een brede maatschappelijke solidariteit waarin ook het bedrijfsleven haar (sic) sociale verantwoordelijkheid opneemt, of ..." (p. 53) en dit in contrast met het citaat van Petrella dat nochtans als motto van het *geheel* vooropgesteld is in de bundel: "De logica van het concurrentievermogen is niet bij machte sociale rechtvaardigheid, *economische doelmatigheid* (mijn cursivering), milieuzorg en democratie te verzoenen" (p. 11). Mijn eigen voorstel (gepubliceerd in 'Nieuw Links' op 14 juli 1995) om de 'nieuwe breuklijn' duidelijk te maken, was aan alle 'partijen' (vakbonden inclusief) de vraag te stellen: geloof je nog steeds dat het *waar* is wat **David Ricardo** stelde in 1817: dat een volstrekt vrije wereldmarkt en vrije concurrentie op termijn moest uitkomen in het voordeel van *alle* betrokkenen?

Op die vraag kwam dan het hoogst dubbelzinnig antwoord: "Concurrentie is een middel en geen doel" (p. 126, in het 'Economisch contract'), of "We stellen vast dat concurrentie is geëvolueerd van middel tot doel" (p. 186, in De Batseliers redevoering op het SP-congres van 9 en 10 december 1995 te Blankenberge). Hoezo? Uiteraard is de concurrentiestrijd voor het 'bedrijfsleven' geen *doel*, maar, binnen het heersend economisch bestel, een *noodzaak* om zich (en de tewerkstelling!) te handhaven, en een *middel* om marktaandeel te veroveren, met het *doel*, liefst een *monopolie* te bemachtigen.

Om de draad van de bespreking herop te nemen: de *analyse* van Koen Raes is goed, onder vele opzichten zelfs uitstekend. Toch gaat ze m.i. niet ver genoeg. Bij het opsommen van alle soorten hedendaagse, ten dele zogezegd 'postmoderne' tendensen, gaat hij voorbij aan het fundamentele feit dat de gehele moderne economie (of we ze nu 'kapitalistisch' of 'vrije' of 'sociale markteconomie' noemen) *specifiek* gekenmerkt is door de veronderstelling dat enkel een bestendige verhoging van de 'productiviteit', dankzij de concurrentiestrijd, de mensheid kan vooruit helpen. Dat dachten wel ook Marx en

Engels. Tegelijk echter zondigt hij, samen met al onze sociaal-democraten van de beste wil, tegen het eenvoudig inzicht van Engels (en Marx) dat geen "sociale vooruitgang te realiseren valt door het verworven inzicht dat b.v. het bestaan van klassen in strijd is met de rechtvaardigheid, de gelijkheid enz. en ook niet door de loutere wil om deze klassen af te schaffen, maar enkel onder bepaalde nieuwe economische voorwaarden". In plaats ervan meent men nu blijkbaar dat er een *economische* vooruitgang zou kunnen gerealiseerd worden onder bepaalde morele voorwaarden.

Allicht is de *onuitgesproken veronderstelling* bij dit alles dat de mensheid in feite reeds beschikt over voldoende productiecapaciteiten om, als 'men' maar wil, ruim te kunnen instaan voor de bevrediging van de behoeften van alle aardbewoners. (In dit geval had men best ook een analyse moeten besteden aan de vraag of dat wel zo is; ikzelf geloof er niets van.) Temeer valt dan de volgende uitspraak op in De Batseliers' *politieke uitgangspunten*: "De democratische krachten kunnen vandaag niet efficiënt optornen tegen de mondiale concurrentiesamenleving" (p. 85). Als dat echter werkelijk niet zou kunnen: welke zin heeft dan nog het gehele project? Dan weer gaat De Batselier voort als volgt: "We moeten de logica van deze opgedrongen consensus in vraag stellen en aan het bestaande economisch systeem actief voorwaarden opleggen, grenzen trekken" (ibid.). En dat kunnen de democratische krachten dan weer wel?

Inderdaad: in feite gebeurt het onophoudelijk; niet enkel door protectionistische maatregelen (zoals van de EU ten voordele van de Europese landbouw) maar ook door belastingen, sociale bijdragen, milieuwetten, zeg maar elke wetgeving. Maar helpt het veel, kan het veel helpen?

Ik heb nog niets gezegd over het idee van 'radicale democratie'. In de teksten zelf wordt er echter ook bitter weinig over gezegd, nl.: "We kiezen voor een radicale democratie. Radicaal betekent voor ons: het recht op informatie, participatie, democratische controle en beslissingsmacht van de hele bevolking".

Besluit? Als ik me nogal kritisch opstel l.o.v. dit project dan is het op de eerste plaats, nog eens, om twee redenen. Ten eerste, ik geloof niet dat het kan lukken; ik bedoel ermee echter niet enkel dat het

allicht heel vlug hetzelfde lot zal beschoren zijn als onder meer *Vlaanderen-Europa 2002* maar dat het volgens mij een *vergissing* is in feite te veronderstellen dat wij eigenlijk volop beschikken over de nodige middelen om min of meer ruim te voorzien in de behoeften van allen en dat dit enkel een kwestie is van goede wil en 'macht'; en dat het integendeel de grote vraag is of onze

productiewijze *in staat* is zo'n capaciteit op te bouwen. En ten tweede is mijn bezwaar dat die *vraag* in de analyse van dit project niet eens *gesteld* wordt.

Rudolf Boehm, 13.5.1996

Maurits Coppeliers en Norbert De Batselier, *Het sienjaar - radicaal-democratisch project*, Icarus 1996.

Honderd jaar Olympische Spelen

23 ontmoetingen

- **ATHENE 1896**: 311 deelnemers (geen enkele vrouw) uit 13 landen voor 43 wedstrijden in 9 sporttakken.
- **PARIJS 1900**: 1.319 deelnemers (zes vrouwen) uit 22 landen voor 50 wedstrijden in 9 sporttakken.
- **SAINT-LOUIS 1904**: 681 deelnemers (geen enkele vrouw) uit 12 landen voor 73 wedstrijden in 9 sporttakken. Afzonderlijke wedstrijden voor kleurlingen.
- **LONDEN 1908**: 1.999 deelnemers (21 vrouwen) uit 22 landen voor 109 wedstrijden in 23 sporttakken.
- **STOCKHOLM 1912**: 2.490 deelnemers (57 vrouwen) uit 28 landen voor 107 wedstrijden in 16 sporttakken.
- **ANTWERPEN 1920**: 2.668 deelnemers (63 vrouwen) uit 29 landen (Duitsland uitgesloten) voor 158 wedstrijden in 22 sporttakken.
- **PARIJS 1924**: 2956 deelnemers (126 vrouwen) uit 44 landen (Duitsland uitgesloten) voor 131 wedstrijden in 19 sporttakken.
- **AMSTERDAM 1928**: 2.724 deelnemers (263 vrouwen - die nu officieel ingeschreven zijn) uit 46 landen voor 122 wedstrijden in 16 sporttakken.
- **LOS ANGELES 1932**: 1.281 deelnemers (95 vrouwen) uit 37 landen voor 126 wedstrijden in 17 sporttakken.
- **BERLIJN 1936**: 3.738 deelnemers (328 vrouwen) uit 49 landen voor 142 wedstrijden in 21 sporttakken.
- **LONDEN 1948**: 3.714 deelnemers (385 vrouwen) uit 59 landen (zonder Duitsland, Japan en de USSR) voor 138 wedstrijden in 18 sporttakken.
- **HELSINKI 1952**: 4.407 deelnemers (518 vrouwen) voor 149 wedstrijden in 18 sporttakken uit 69 landen.
- **MELBOURNE 1956**: 2.813 deelnemers (371 vrouwen) uit 67 landen (boycot door Egypte, Irak, Spanje, Nederland en Zwitserland voor de gebeurtenissen in Suez en Budapest en terugtrekking van de Volksrepubliek China) voor 148 wedstrijden in 19 sporttakken.
- **ROME 1960**: 4.738 deelnemers (537 vrouwen) uit 83 landen voor 150 wedstrijden in 19 sporttakken.
- **TOKYO 1964**: 4.457 deelnemers (732 vrouwen) uit 93 landen (Zuid-Afrika uitgesloten voor zijn apartheidspolitiek) voor 2183 wedstrijden in 21 sporttakken.
- **MEXICO 1968**: 4.450 deelnemers (844 vrouwen) uit 112 landen voor 172 wedstrijden in 18 sporttakken.
- **MUNCHEN 1972**: 7.123 deelnemers (1.171 vrouwen) uit 122 landen (Rhodesië uitgesloten voor zijn apartheidspolitiek) voor 195 wedstrijden in 21 sporttakken.
- **MONTREAL 1976**: 6.062 deelnemers (1.260 vrouwen) uit 88 landen (boycot vanwege 29 Afrikaanse als protest tegen de apartheid in Zuid-Afrika) voor 198 wedstrijden in 21 sporttakken.
- **MOSKOU 1980**: 5.217 deelnemers (1.125 vrouwen) uit 62 landen (boycot door 62 westerse landen voor de Sovjet-tussenkomst in Afghanistan) voor 203 wedstrijden in 21 sporttakken.
- **LOS ANGELES 1984**: 6.797 deelnemers (1.567 vrouwen) uit 140 landen (boycot door 14 landen uit Oost-Europa als reactie op de boycot van de Spelen in Moskou) voor 221 wedstrijden in 21 sporttakken.
- **SEOUL 1988**: 8.465 deelnemers (2.186 vrouwen) uit 159 landen voor 237 wedstrijden in 23 sporttakken.
- **BARCELONA 1992**: 9.364 deelnemers (2.708 vrouwen) uit 170 landen voor 257 wedstrijden in 25 sporttakken.
- **ATLANTA 1996**: rond de 10.000 deelnemers worden verwacht (waaronder een derde vrouwen) voor 271 wedstrijden in 26 sporttakken.

De spelen van 1916, 1940 en 1944 gingen niet door om reden van de eerste en de tweede wereldoorlog.

Komt de dageraad over Europa?

De publicatie van het verdrag tussen de Duitse Bondsrepubliek (West-Duitsland) en Polen die in november jl. te Warschau geparafereerd werd, heeft nogmaals de aandacht op de Europese problemen gevestigd. Het gaat over een zeer belangrijke gebeurtenis die als een test mag worden beschouwd.

Sinds het einde van de oorlog in Europa is een kwart eeuw voorbij en de vrede is nog niet gesloten. De latente vijandschap tussen het oosten (socialistische landen van het Warschaupakt) en het westen (landen met kapitalistisch regime waarvan de meeste verbonden zijn met de V.S. en Canada door de Noord-atlantische Verdragsorganisatie: NAVO) was wel enigszins geluwd door de overgang van de "koude oorlog" naar de "vreedzame coëxistentie" maar toch bleef er een sterk wantrouwen heersen aan weerszijden van het z.g. "ijzeren gordijn"; men negeerde elkaar en als er woorden werden gewisseld was het om te dreigen en te beledigen. Het knelpunt was het Duitse vraagstuk, niet alleen om de spanning tussen de Duitse Bonds-

republiek (DBR) en de Duitse Democratische Republiek (DDR) maar vooral door de aanmatiging van de eerste die beweert alléén het ganse Duitse volk te vertegenwoordigen en het recht opeist de Duitse vereniging te verwezenlijken. De spectaculaire herijzenis van West-Duitsland, dank zij de Amerikaanse hulp, zijn sterke positie in de NAVO, de onverzoenlijke houding van zijn regeerders, de bestendige beroering veroorzaakt door het neo-nazisme en de weerwraakgeest waren niet zonder reden zoveel bronnen van onrust voor zijn oosterbuur. De Berlijnse crisis en de bouw van de "muur" voerden de tegenstellingen ten top en verscherpten meteen het dreigend gevaar voor breuk en conflict.

Vooraf Polen, een van de door de oorlog meest beproefde landen en bijna volledig ontmanteld door de akkoorden tussen de groten, eiste van de Bondsrepubliek erkenning van zijn nieuwe grenzen langs de Oder-Neisse linie die reeds vroeger door de DDR waren erkend.

Polen was hierin sterk geïnteresseerd want de hereniging van Duitsland kon ook het gedeelte van het oude Oost-Pruisen behelzen dat door de akkoorden van Potsdam aan Polen was toegewezen in ruil voor het afgestaan grondgebied aan de USSR.

Het recente Duits-Pools verdrag "waarborgt de onschendbaarheid der grenzen, de territoriale integriteit en de soevereiniteit van alle Europese staten in hun huidige grenzen, als fundamentele voorwaarde voor de vrede". Het sluit aan bij het Bonn-Moskou verdrag van augustus jl. voor wat betreft de verbintenissen van beide partijen "om voor alle geschillen een vreedzame oplossing na te streven en zich te onthouden van elke bedreiging met geweld of gebruik van geweld voor alle vraagstukken die de internationale veiligheid of hun onderlinge verhoudingen zouden aangaan."

Kanunnik Raymond Goor
mei 1971

KINDEREN...

*Kinderen dromen zich een wereld
met de mens als hoogste goed.
Is het niet om bij te wenen
dat een mensenkind ook nog
langs de straat van honger sterven moet?*

*Kinderen dromen zich een wereld
waar het goed is om te wonen
en de lucht nog zuiver is.
Wie zal het gelag betalen
wanneer de mens zich heeft vergist?*

*Kinderen dromen zich een wereld
waarin de vrede wordt hersteld
zonder haat, nijd of oorlogsgeweld.
Waarom moesten er zoveel sterven?
Waarom mochten zij geen vrede erven?*

*Kinderen dromen zich een andere wereld
waar de mens trouw aan God en natuur verschuldigd
blijft.
Helaas de natuur is als een onschuldig kind
waarvoor de mens
geen eerbied en geen liefde meer vindt.*

Jozef Vandromme

Dialogoavonden

8 september 1996
om 10u anti-fascistische stadswandeling Gent

naar aanleiding van 42ste verjaardag van de bevrijding van de stad

kennismaking met oorlog en bezetting aan de hand van een stadswandeling, onder leiding van 'gidsen' die zich in die tijd, als jong-volwassene, niet onbetuigd hebben gelaten in de strijd tegen de nazi-bezetter

als afsluiter is er koude schotel in 't Vredescentrum Galgenberg.
Graag inschrijven vooraf.
Alle inlichtingen bij Vrede 09 233 46 88

17 september - dialoogavond Gent

Vluchtelingenproblematiek
met als spreker Jan Rombouts
20u vredescentrum Galgenberg
Galgenberg 29 9000 Gent
een organisatie van Vrede Gent Masereelfonds

12 oktober - studiedag Europa

Muntunie, sociaal Europa, democratie, Schengen, Buitenlands en Veiligheidsbeleid...
worden gevraagd: John Palmer (The Guardian), Lode Van Outrive (ex-Europarlementslid), Martin Butcher (European Security-NGO), ABVV, ACV
in lokalen van ACV-Brussel Pletinckxstraat
organisatie Imavo met begeleiding van Vrede

De duizend dagen van het Volksfront in Frankrijk

Op 3 mei 1936 hadden in Frankrijk verkiezingen plaats waarbij de partijen die tot het Volksfront behoorden de overwinning behaalden met 40 zetels meer dan de rechterzijde.

Die overwinning was voor rechts als een verrassing gekomen. Men had wel een vooruitgang van de Volksfrontpartijen verwacht, maar dat rechts in de minderheid kwam had men niet voorzien. Die rechterzijde was dan ook even het noorden kwijtgeraakt. Met allerlei smoesjes werd de benoeming van een nieuwe regeringsleider uitgesteld. Het duurde een maand vooraleer de president Léon Blum aanduidde om de regering samen te stellen.

Die maand is de geschiedenis ingegaan als de "wachtperiode". Het is precies die wachtperiode die de gemoederen van de arbeiders en het volk van links op het kookpunt bracht, waardoor er over heel Frankrijk stakingen losbraken. De nieuwigheid daarbij was dat die stakingen gepaard gingen met de bezetting van de fabrieken. Onder die druk werd op 4 juni 1936 Léon Blum aangewezen de nieuwe regering samen te stellen. Op dat ogenblik was de stakingsbeweging uitgegroeid tot een algemene werkstaking.

Het is onder die omstandigheden dat de radicaal-socialisten, die tot dan toe de rechterzijde hadden gesteund, besloten van kamp te veranderen. Het werd dus een regering van socialisten en radicaal-socialisten (eigenlijk liberalen). De communisten traden niet tot deze regering toe, maar besloten haar wel te steunen.

Sociale maatregelen

De sociale agitatie die over het land ging was er niet vreemd aan dat de regering Blum in ijtempo aan het werk ging. Op 11 en 12 juni werden door het parlement een reeks wetsontwerpen goedgekeurd waaronder: de 40-urenweek, 12 dagen betaald verlof, collectieve arbeids-overeenkomsten (niet langer individuele overeenkomsten over loon en arbeid), de aanstelling van syndicale afgevaardigden, waar de patroons verplicht werden mee te onderhandelen. Kortom het was voor die tijd een soort van sociale revolutie die weldra ook in ons land zijn weerslag kreeg. De geestdrift onder de arbeiders was bijzonder groot. Het is in die atmosfeer dat vakbonden als C.G.T.U. en C.G.T. samensmolten onder de benoeming C.G.T. (Centrale Générale des Travailleurs) die aangroeide tot 4 miljoen leden.

Opvallend in die stakingsbeweging was de grote solidariteit die zich rond de stakers ontwikkelde. De staking was ook uitgegroeid tot een volkse beweging. Dit maakte de overwinning zo groot. Het is pas rond eind juni dat de stakingen op hun einde liepen.

Sociale dynamiek

Van waar kwam die grote dynamiek van de sociale beweging in Frankrijk? Was die zo plots uit de lucht komen vallen? De wortels ervan lagen in het jaar 1934 toen rechtse en pro-fascistische groeperingen het gewaagd hadden de straat op te trekken, het parlement te belegeren in een poging tot staatsgreep. Voor de buitenwereld ging het erom te protesteren tegen de opstelling van de Parijse politieprefect Chiappe, die de beschermheer was van die uiterst rechtse organisatie. Deze rechtse groeperingen wisten handig de ontevredenheid van de oud-strijders van 1914-'18 uit te buiten. Bovendien konden ze moed putten uit de zich ontwikkelende internationale context.

In 1933 was in Duitsland Hitler aan de macht gebracht met de hulp van de grote Ruhr-magnaten.

In 1934 bracht een klerikale 'coup' het semi-fascistische regime van Dollfuss in Oostenrijk aan de macht. Maar Dollfuss kwam in aanvaring met Duitsland en de Oostenrijkse nazi's omdat hij een inlijving van Oostenrijk bij Duitsland afwees. Dat deed ie op aanraden van Mussolini die andere oogmerken had. Het probleem dat Dollfuss veroorzaakte werd door Hitler opgelost, door hem gewoon te laten vermoorden.

In 1935 werd Saarland bij Duitsland ingelijfd. Nog in datzelfde jaar viel Mussolini Ethiopië binnen, en maakte het tot Italiaanse kolonie.

Al die gebeurtenissen en wat er daarna nog zou gebeuren, zoals de bezetting van het Rijngebied door Hitler, waren al voldoende aanwijzingen om te begrijpen waar Hitler op afstevende.

In dit raam gezien was het niet zo abnormaal dat de nazi's zich ook interesseerden voor wat er in de verschillende Europese landen aan uiterst rechtse groeperingen bestond, en die potentiële bondgenoten waren. Zo ook in Frankrijk waar pro-fascistische groeperingen actief waren zoals de 'Cagoulards', 'Les croix de feu', 'Les

Maurassiens' die allen overliepen van Frans chauvinisme en patriottisme, maar die vrij spoedig de overstap deden naar: "*plutôt Hitler que le Front Populaire*".

Op 6 februari 1934 waren die uiterst rechtse organisaties op straat gekomen om, zoals reeds gezegd, voor Chiappe te betogen. De Franse communisten riepen toen "le peuple de Paris" op tot tegendemonstraties. Het kwam tot een bloedige botsing waarbij 15 doden vielen, vooral langs de kant van de tegenbetogers.

De rechtse pers probeerde de schuld hiervan in de schoenen te schuiven van de 'communistische herrieschoppers'. In de daaropvolgende dagen riepen de vakbonden C.G.T.U. en C.G.T. de werkstaking uit "om de pas aan het fascisme af te snijden". Daarmee viel het bewijs dat die 'communistische herrieschoppers' toch niet zo alleen stonden.

Voor vrijheid, vrede en werk

De nationale Franse feestdag van 14 juli 1936 groeide over geheel Frankrijk uit tot een demonstratie "voor de verdediging van de vrijheden, brood aan de werkers, werk aan de jeugd, en vrede over de wereld". "Le 14 juillet" kreeg een anti-fascistische inkleuring en ontnam aan de rechterzijde z'n patriottisch monopolie. Hieruit ontsproot dan weer een dynamiek met het anti-fascisme als achtergrond. De klap kwam toen dat jaar nog toen C.G.T.U. en C.G.T. samensmolten tot één enkele vakbond. Dit alles had voor gevolg dat de radicaal-socialisten dooreen werden geschud, en niet onverdeeld tot het Volksfront toetraden.

Intellectuelen

In de politieke ontwikkelingen in Frankrijk speelde nog een ander element: het intellect.

Het racisme van de nazi's - dat tot exodus van joodse en progressieve Duitse geleerden en kunstenaars voerde, waarvan een deel hun heil zochten in Frankrijk - had een grote weerslag. De vijandigheid van de nazi's tegen de intellectuele vrijheden ontdeed de Duitse universiteiten van een derde van hun docenten. Prominente Franse geleerden, zoals de professoren Langevin, Joliot Curie, e.a. versterkten de anti-fascistische geleerden. De 'republikeinse

waarden' en de herinneringen aan de inzet van Emile Zola en de zaak Dreyfuss leefden weer op.

De aanvallen op de modernistische cultuur, het in het openbaar verbranden van 'ontaarde en ongewenste' literatuur, begon al direct nadat Hitler aan de macht was gekomen.

De bloedddorstige retoriek van racistische agitators, de martelingen en moorden in de snel opgerichte concentratiekampen, schudde heel wat gewetens wakker. Dit alles verklaart grotendeels de sleun die een groot aantal Franse geleerden en kunstenaars aan het volksfront verleenden.

Rechtse reactie

Eens dat rechts van de verrassing bekomen was, kon haar tegenaanval niet uitblijven. De eerste aanvallen gebeurden op het terrein van haar directe belangen: d.w.z. de 40 urenweek.

Wat we vandaag toch zo vaak horen, ook bij ons, was toen ook al de slogan van het patronaat: *"De concurrentiecapaciteit van de Franse economie was in levensgevaar"*. Men dreef de arbeidsnormen op. Men probeerde het met overuren. Maar de syndicale macht was zo gegroeid dat men daar voorlopig moest van afzien.

Rechts schakelde over op het thema van de vrede. Teneinde de vrede te bewaren moest men concessies doen aan Hitler en Mussolini. Men hoeft er niet aan te twijfelen dat het 'vredestrauma' wel een zekere impact had bij het Franse volk. Tegen de Duits-Italiaanse agressie in Spanje werd net 'niet-interventie' gesteld, wat in werkelijkheid de helpende hand was voor Hitler, Mussolini en Franco.

De Franse oud-minister Pierre Cot verklaarde op 1 augustus 1947 voor een parlementaire commissie: *"Hoe meer ik er over nadenk, hoe meer ik dank dat wij het eerste gevecht van de wereldoorlog in Spanje verloren door de Spaanse Republiek te laten verpletteren"*. Ja, u leest goed: *"te laten verpletteren"*.

Einde Volksfrontregering

De demagogische vredeswil van rechts miste zijn uitwerking niet binnen de volksfrontregering. Door de radicaal-socialisten werd zulks gretig aangegrepen. Zij zouden zich uit de Volksfrontalliantie kunnen uittrekken in naam van de lieve vrede. De regering Blum kwam onder druk van de Britse regering Chamberlain. Engeland verhinderde de hulp die de Franse regering aanvan-

kelijke bereid was te geven aan de Spaanse Republiek. Onder druk van Engeland moest Frankrijk zijn munt devalueren, wat een financiële aderlating betekende.

Blum probeerde aan de rechtse druk te ontkomen door in februari 1937 een *"noodzakelijke sociale pauze"* in te lassen, en de 48 uren weer in te voeren. Maar rechts en uiterst rechts had al gekozen. De regering van het Volksfront moest weg.

Op 22 juni 1937 werd de regering Blum in de senaat door de radicaal-socialistische fractie in de steek gelaten, en nam ontslag. De afgang van de Volksfrontregering werd duidelijk. Nog drie regeringen zullen aantreden onder het vocabel 'Volksfront'. Maar dat was maar schijn meer. Een van deze regeringen werd geleid door Chautemps die men kort daarop in de regering Pétain zullen terugvinden.

De laatste in die reeks van drie was de regering Daladier. Op 29 september 1938 zal hij samen met Chamberlain de akkoorden van München tekenen, waarbij de Franse bondgenoot, Tsjecho-Slovakije, aan Duitsland werd uitgeleverd.

Toen Daladier terugkeerde uit München en in de Parijse luchthaven onthaald werd op gejuich van de rechtse aanhang als *"sauveur de la paix"* liet hij zich verachtelijk die zo historische woorden ontvallen: *"Quelle bande de cons"* (welke bende klootzakken).

Maar ook dat is een bewijs dat hij wist wat hij gedaan had.

(Bij gelegenheid zullen we 's de archieven inkijken waaruit zal blijken hoe de Belgische pers over 'München' schreef.)

Naschrift

Diegenen die boeken lezen waaronder *"Mein Kampf"* van de Führer zelf, konden weten dat een vrede sluiten met Hitler niet mogelijk was omdat de doelstellingen van de nazi's irrationeel en onbegrensd waren.

Oorlog zat ingebouwd in het systeem. De communisten, die deze tijd bewust beleefd hebben, wisten dat er een oorlog zou komen door de toegevingen aan Hitler. Ze twijfelden er geen ogenblik aan dat er geen andere keuze overbleef dan te vechten wanneer het er op aan kwam.

Maar wellicht lezen onze staatsmannen dan geen boeken.

A. De Coninck

Wist je dat...

- de lage kasten die in India 52% van de bevolking uitmaken, in 1980 slechts 12,5 % van de posten in de centrale administratie bezetten. Sindsdien is er fundamenteel niet veel veranderd.

- de Amerikaanse openbare schuld die eind de jaren zestig minder dan 1000 miljard dollar bedroeg, vandaag opgelopen is tot 5000 miljard dollar.

- de schuld van de derde wereldlanden 1.800 miljard dollar bedraagt.

- in Zuid-Afrika de helft van de actieve bevolking, dus bijna vijf miljoen personen, werkloos is.

- volgens de Amerikaanse Nobelprijs Economie prof. Tobin een belasting van 0,5 % op alle speculaties en financiële transacties die op dit ogenblik niet belast worden, ieder jaar een bedrag zou opleveren dat vijf maal het budget uitmaakt van een land als Frankrijk.

- de oppervlakte van de in opdracht van de Europese Unie gehouden braakliggende gronden binnen de 15 lidstaten oploopt tot 6.393.000 hectaren.

- in de Arabische Golfstaten, Saoedi-Arabië, de Verenigde Arabische Emiraten en Qatar, de bondgenoten van de Amerikaanse nieuwe wereldorde, alle syndicale activiteiten maar ook de vakbonden verboden zijn.

- dat van de 950 miljoen inwoners van India meer dan de helft analfabeet is, een derde een inkomen heeft dat onder de armoedegrens ligt maar dat India over computers beschikt (Indische en buitenlandse) die toelaten zeven miljard berekeningen te maken per seconde.

- in Frankrijk, waar het stemrecht voor vrouwen werd ingevoerd in 1944 (zelfs na Turkije), zetelen op dit ogenblik 5 % vrouwen in de kamer van volksvertegenwoordigers. Bij de verkiezingen in 1946 werden nochtans reeds 6,8 % vrouwen verkozen.

- de Russische roebel door Boris Jeltsin opnieuw gedevalueerd werd. Ten opzichte van de Amerikaanse dollar zal deze vanaf 1 juli stijgen naar een koers tussen de 5.000 en 5.600 roebel. Rusland zal de bandbreedte op 31 december opnieuw aanpassen. Dan zal de koers mogen schommelen tussen 5.500 en 6.100 roebel.

- het nieuwe Franse gevechtsvliegtuig "Rafale" 1 miljard 950 miljoen B.fr. 't stuk zal kosten.

*wij nemen
uw drukwerk
au sérieux*

DRUKKERIJ GOFF N.V.
Kaleweg 5
9030 Mariakerke
Tel. (09) 216 73 73
Fax (09) 216 73 74

*NOG STEEDS DE BOEKHANDEL DIE HEEFT
WAT U ELDERS NIET VINDT !*

BOEKHANDEL MARNIX

NEDERKOUTER 109
9000 GENT
TEL. (09) 225 10 92
FAX (09) 223 55 56

Elke dag van 9 tot 18 uur.

's Zaterdags van 10 tot 12.30 uur
en van 13.30 tot 18 uur.

De Lingerie
van de Kerkstraat **DE MUNCK**
L O K E R E N

LINGERIE CORSETTERIE BADMODE

KERKSTRAAT 47 • 9160 LOKEREN • 09/348 58 23

*Wat gevoelig ligt,
wordt goed opgevangen.*

[Linde Vanneste]

Veel kleintjes maken een groot

De lezers die VREDE een steuntje in de rug willen geven kunnen dit door een bijdrage te storten op prk. 000-0956015-80 Vrede vzw, 9000 Gent.

Wie regelmatig, naargelang van zijn mogelijkheden, een vast bedrag wil storten kan dit door een permanente opdracht te geven aan zijn financiële instelling. We houden hiervoor graag een formulier ter beschikking.

april - mei 1996

A. De V. Destelbergen 1.000; P.B. Tielt 400; L.V. Gent 500; G.L. Gent 100; A.U. Gent 500; R.B. Kortenberg 400; D.D. Gent 400; G.D. Eernegem 400; E.L. Oostende 400; A.B. Brussel 500; R.M. Alsemberg 400; L.V. Gent 1.000; A.D.S. Oostende 200; R.M.

Oostende 300; H.V. Oostende 200; M.C. Bredene 200; F.V.Z. Bornem 200; N.B. Berchem 1.000; M.V. Pollare 400; P.V.C. Maldegem 400; F.D. Zedelgem 200; W.D. Assebroek 500; R.V.N. Ranst 200; L.V.N. Lokeren 200; C.V. St.-Niklaas 200; G.R. Kortich 400; E.D. Veldegem 200; T.H. Antwerpen 600; L.M. Drongen 1.000; C.D.S. Aalst 200; A.D.B. Oostende 100; G.D.B. Oostende 200; L.B. Wilrijk 200; E.L. Westende 500; J.D.L. Aalst 200; M.Th.D. De Pinte 400; U.C. Torhout 200; E.L. Oostende 200; V.S. Leuven 400; L.B. St.-Eloois-Vijve 400; W.D.R. 's Gravenwezel 500; R.N. Keerbergen 500; U.L.E. Mechelen 200; E.M. Gent 200; W.W. Kortrijk 200; C.D.S. Gent 200; M.V.H. Gent 200; J.E. Gent 100; M.T. Zwalm 1.000; E.D.B. Brugge 200; A.C. Mariakerke 400; L.V. Antwerpen 400; H.J. Oostende 100; K.D. Lokeren 1.000; B.P. Oostende 400; Y.G. Hoevenen 200; A.L. Gent 200; K.L. Gent 200; F.D.C. Oostduinkerke 200; A.M. St.-J.-Molenbeek 400; H.D.S. Brugge 300; D.C. + B. St.-Martens-Latem 400; R.B. Gent 400; J.C. Zoersel 200; F.V.V. Gent 100.
Totaal: 24.800 fr. - Hartelijk dank!

Voorkom Geweld - vredesweek 1996

Geweld is van alle tijden en verschijnt onder tal van vormen. Toch tellen we in de 90 jaren van deze eeuw viermaal zoveel slachtoffers als in de 400 jaar voordien. Alle verhoudingen in acht genomen is de schaal waarop fysiek geweld gebruikt wordt enorm toegenomen.

Steeds meer zijn onschuldige burgers de eerste slachtoffers. Het percentage burgerslachtoffers in verhouding tot het totaal aantal doden is in de jaren '90 gestegen tot meer dan 90%. De escalatie van conflicten hangt nauw samen met de beschikbaarheid van wapens. De ontwikkeling van nieuwe wapens gaat door, en relatief eenvoudige en goedkope wapens hebben verregaande lange-termijneffecten. Daarenboven blijft structureel geweld miljoenen mensen treffen: armoede, werkloosheid, gebrek aan een (leefbaar) inkomen, repressie...

Ook in de eigen samenleving is er de laatste jaren ongerustheid ontstaan over de toename van agressie en geweld: toenemend crimineel of destructief gedrag, agressie in het verkeer, voetbalvandalisme, pestgedrag bij kinderen en jongeren. In een poging om deze ontwikkeling te verklaren, verwijst men naar fenomenen als stress, uitsluiting, armoede en werkloosheid, ontwijking van familiebanden, de ophemeling van geweld op televisie en video. Geweld schaadt de gezondheid van mens én samenleving.

Geweldpreventie beoogt niet het voorkomen van conflicten. Dit zou vredesopbouw in de weg staan, en een pleidooi kunnen betekenen voor een status quo. Geweldpreventie beoogt het voorkomen van geweld. Dit vraagt aandacht voor de diepere oorzaken van geweld en voor de slachtoffers van geweld en onderdrukking, die soms in hun strijd om rechtvaardigheid geen andere keuze zien dan het gebruik van tegen-geweld.

Als vredesbeweging willen we aantonen dat de kosten-baten berekening van geweld een belangrijk argument kan zijn om af te zien van geweld en om sterker te investeren in geweldpreventie. Het in rekening brengen van de menselijke, economische, politieke, ecologische, culturele en sociaal-psychologische kost, zowel tijdens als na het geweldgebruik, weegt veel zwaarder door dan de mogelijke baten. Ook de kost van geweld op maatschappelijk vlak, en in de kleine leefwereld, heeft

een prijs en kan het samenleven grondig verstoren en ontwrichten.

Opkomen voor geweldpreventie vereist inzicht in oorzaken en mechanismen die aan de grondslag liggen van geweldgebruik. Reeds in de Vredesweken 1993 en 1994 werd ruimschoots aandacht besteed aan conflicthantering, machtsgebruik, vredesopbouw. Tijdens de twee jaar durende campagne rond geweldvoorkoming wil de vredesbeweging verder inzicht verwerven en geven in hoe mensen tot geweldgebruik komen, en welke psychologische én maatschappelijke factoren hierbij kunnen spelen.

De uitdagingen op mondiaal en maatschappelijk vlak zijn zodanig gewijzigd, dat een resoluut andere dan een eenzijdig militaire benadering en aanpak noodzakelijk is. Diverse kwesties zoals het nationaal defensiebudget, de toekomst van de Navo, de optie voor een gemeenschappelijke Europese nucleaire macht, of het reglementeren van de wapenhandel en -productie, moeten vanuit deze nieuwe context worden bekeken.

Het is vanuit deze vaststelling dat de Vlaamse Vredesweek politiek actie voert tegen een mogelijke verhoging van het Belgisch defensiebudget na 1997, als een stap naar een uiteindelijke en noodzakelijke verlaging van het defensiebudget. Geweldpreventie vraagt immers om politieke keuzes: de oorzaken van geweld en onveiligheid moeten worden aangepakt, er moet meer aandacht gaan naar niet-militaire middelen om conflicten te beheersen alvorens ze in geweld uitbarsten. Om conflicten te beheersen is het beter te investeren in maatregelen tegen sociale uitsluiting en wantoestanden dan in militaire middelen.

Het is onaanvaardbaar dat, op het moment dat de regering verdere inspanningen van de bevolking vraagt met het oog op het behalen van de EMU-normen, een verhoging en/of indexering van het defensiebudget wordt overwogen.

Het zou cynisch zijn indien de regering wel bijkomend geld zou vinden voor Defensie maar er niet zou in slagen om de doelstellingen van 0,7% van het BNP voor Ontwikkelingssamenwerking te realiseren tegen het jaar 2000.

Vlaamse Vredesweek 1996

1995 Jaargang 3, Vredesweek - Vredesweek - Vredesweek - Vredesweek - Vredesweek - Vredesweek - Vredesweek - Vredesweek - Vredesweek - Vredesweek

VLAAMSE VREDESWEK

18 • 09 • 96
06 • 10 • 96

Europees commissaris Anita Graden publiceerde op 8/5 het jaarrapport 1995 over de fraudebestrijding. Hieruit bleek dat de E.U. vorig jaar op de hoogte was van 4.700 fraudegevallen, waarbij 42 miljard fr. gemoeid was. Dit maakt 1,4 procent uit van de totale Europese begroting. Het aantal bekende gevallen en het totaal bedrag liggen hoger dan in 1994. Het gaat hier over vervalste douanestempels en documenten waarbij de BTW ontweken wordt. Meestal heeft dit betrekking op vleesproducten, textiel en sigaretten. Alleen voor wat de fraude van sigaretten betreft zou het bedrag oplopen tot 15 miljard frank (dat men ons niet komt vertellen dat de grote sigarettenfabrikanten daar allemaal niets van afweten).

In Birma, één van de tien armste landen in de wereld waar een militaire dictatuur zich geen zorgen maakt over mensenrechten, organiseert de Zwitserse firma Omega een partijtje golf met 150.000 dollar prijzen waarvan 25.000 dollar voor de winnaar. Het golfspel is nochtans geen nationale sport maar het wordt wel beoefend door de gewezen dictator NE WIN en blijft vandaag de ontmoetingsplaats van de generaals die aan de macht zijn en de drugsbarons.

Het Vlaams Blok volgt steeds meer de voetsporen van zijn Franse zusterpartij het Front National van Jean-Marie Le Pen. Het "eigen volk eerst" is al een rechtstreekse overname van het "les Français d'abord" van Le Pen. Karel Dillen is naar het voorbeeld van zijn vriend ook als voorzitter voor het leven benoemd. Democratie noemen ze dat.

Met hun manifestatie op 1 mei aan het monument van priester Daens te Aalst namen ze ook al het voorbeeld over van hun Franse lesgever die ieder jaar op 1 mei aan het monument van Jeanne d'Arc te Parijs een manifestatie organiseert. De les trekkende uit de recente decemberstakingen - waar hij tegen was - wil Le Pen nu ook vakbonden oprichten in de openbare diensten die aanleunen bij het Front National. We kunnen dus verwachten dat het Vlaams Blok vroeg of laat ook dit voorbeeld zal volgen.

Het Front Nation Belge is in september 1995 uiteengespat. Aan de ene kant Daniel Ferret, die na ontslag te hebben genomen als voorzitter, zich eind april opnieuw heeft laten verkiezen. Aan de andere zijde Marguerite Bastien, gewezen magis-

traat en volksvertegenwoordiger, die door Ferret uitgesloten werd, maar sindsdien het Nationaal Front National oprichtte dat in het ganse land actief wil zijn. Deze nieuwe politieke formatie werd opgericht onder de hoge bescherming van Jean-Marie Le Pen. Een vertegenwoordiger van het Franse Front National werd van rechtswege in de beheerraad van het NFN opgenomen. Tevens werd bekend gemaakt dat de uitsluiting voorzien is van alle leden die kritiek zouden hebben of laster vertellen over het Front National Français en werd in de statuten bepaald dat bij ontbinding de financiële reserves zullen overgemaakt worden aan hun Franse tegenhanger. Moet er nog zand zijn?

De Belgische top-ondernemer André Leysen beweert in een interview met De Standaard (6/5) dat het ideaal van de Franse revolutie "Vrijheid, Gelijkheid en Broederlijkheid" moet aangevuld worden met "betaalbaarheid". Wat hij hiermee bedoelt maakt hij verder wel duidelijk wanneer hij over zich zelf zegt "Het hart links te dragen, maar de portemonnee rechts". 't Is wel het gewicht van die portemonnee die hem het nauwst aan het hart ligt.

Een lezer van de Franse krant "Le Monde" (28/4) reageert verontwaardigd op een uitzending op TV 1 "7 sur 7" waarin de journaliste Anne Sinclair Jacques Delors ontving en met hem Noa, de kleindochter van de vermoorde Israëlische premier Itzhak Rabin. Na op het kleine scherm aan Noa de beelden te hebben getoond van de verschrikkingen in Libanon vroeg Sinclair aan Noa of ze bij het zien van deze beelden geen angst had. Noa dacht even na en antwoordde: "Nee, ik ben alleen een beetje ongerust voor mijn vrienden van het Israëlisch leger, maar ik denk dat deze operatie noodzakelijk is". Over de vele gemassacreerde burgers, de vernietigde dorpen, de vlucht van duizenden onthutste en angstige burgers geen woord echter, schrijft de lezer. Als dit een vertegenwoordigster is van het "vredeskamp", dan hebben we reden om ongerust te zijn, voegde hij er aan toe.

Bij de verkoop van de nalatenschap van Jacqueline Kennedy is nog eens gebleken dat een bepaald deel van de Amerikaanse bevolking met zijn geld geen weg weet. Hoe kun je het anders noemen wanneer je leest dat 13,7 miljoen fr. betaald

werd voor één van de schommelstoelen van John Kennedy, of 2,6 miljoen fr. voor het schommelpaardje van zijn dochter Caroline, of 17,8 miljoen voor een sigarenkist met een ingebouwde vochtigheidsregelaar, of 4,1 miljoen voor twee Louis XVI-stoelen en zo ging het verder. Kortom sommigen schijnen blijkbaar niet te weten wat te doen met hun geld terwijl er nog zoveel nood te lenigen is.

De handelaars van de bazar van Istanboel hebben vijf miljoen dollar bijeengebracht voor... de kiescampagne van Boris Jeltsin. Ieder van de handelaars schonk een bedrag gaande van 500 tot 1.000 dollar. Om Jeltsin te ondersteunen bezorgden ze hem eveneens kosteloos duizenden T-shirts en vignettes met slogans in het Russisch en met zijn foto. De handelaars van Istanboel wilden met dit gebaar hun lucratieve handel veilig stellen met de "speciale" Russische toeristen? De Turkse krant "Sabah" wijst er op dat deze "speciale toeristen" twintig tot dertigmaal per jaar naar Istanboel komen en er aankopen doen die somstot 100.000 dollar oplopen.

De Europese Commissie heeft op 14 mei de uitslag gepubliceerd van een opiniepeiling over Maastricht. Opvallend is wel dat de media het niet nodig hebben geacht hieraan de nodige ruchtbaarheid te geven. Wellicht zullen ze het niet op prijs hebben gesteld dat een grote meerderheid van de geraadpleegden zich uitgesproken hebben voor een grondige herziening van het verdrag van Maastricht met de vraag dat iedere verandering in een referendum aan de bevolking zou worden voorgelegd. De uitslag is veelzeggend. 79 % van de in de 15 landen ondervraagde burgers spreken zich uit voor grondige wijzigingen in de Europese constructie in het perspectief van de Unie en de eenheidsmunt. De Britten komen vooraan met 82 % gevolgd door Portugal 79 %, Duitsland 78 % en Frankrijk 77 %. De opiniepeiling wijst er bovendien op dat 67 % van de Europese burgers verklaren "zelden of nooit" geraadpleegd te worden over de beslissingen van de E.U. 69 % wijst er op dat de E.U. ondoeltreffend is t.o.v. de werkloosheid en 40 % wenst dat de rechten van de arbeiders beter zouden beschermd worden. Wanneer men weet dat het hier om een door de Europese Commissie zelf georganiseerde opiniepeiling gaat, dan zou dit de regeringen toch tot nadenken moeten stemmen. (ads)

Het bestuur van de vzw Vrede heeft het genoeg u en uw familie en vrienden uit te nodigen op de jaarlijkse **vredesbarbecue**, die in het teken staat van **solidariteit met Cuba**, in de tuin van het *Vredescentrum Galgenberg*, Galgenberg 29, 9000 Gent.

Zaterdag 29 juni 1996

vanaf 17.30 u.

tentoonstelling

toespraak door een vertegenwoordiger/ster van de Cubaanse ambassade

barbecue

muziek, ontspanning, tombola

aandeel in de kosten : 400 fr.

graag inschrijven vooraf

telefoneer (09) 233 46 88